Zoë Jenny

ŽIEDADULKIŲ kambarys

Zoë Jenny

ROMANAS

ŽIEDADULKIŲ kambarys

Iš vokiečių kalbos vertė
Rita Žiedaitė

VILNIUS

UDK 830(494)-3
Zo-06

Zoë JENNY
DAS BLÜTENSTAUBZIMMER
Frankfurter Verlagsanstalt,
Frankfurt am Main, 1997

Knygos vertimą rėmė
PRO HELVETIA,
Schweizer Kulturstiftung

ISBN 9986-16-173-8

I

Kai mano motina persikraustė į kitą butą tolėliau už dviejų gatvių, aš likau pas tėvą. Namuose, kur mes gyvenome, kvepėjo drėgnu akmeniu. Skalbykloje stovėjo knygų spausdinimo mašina, kuria mano tėvas dienomis spausdindavo knygas. Kai grįždavau iš vaikų darželio namo, visada eidavau pas jį į skalbyklą, kad kartu pakilę laiptais į kambarį virtume pietus. Vakarais prieš užmiegant jis stoviniuodavo prie mano lovos ir smilkstančia cigarete tamsoje piešdavo figūras. Atnešęs man karšto pieno su medumi, sėsdavo prie stalo rašyti. Užmigdavau ritmiškai kaukšint spausdinimo mašinėlei, o pabudusi pro atdaras duris išvysdavau tėvo pakaušį, šviesių plaukų vainiką stalinės lempos šviesoje, ir aibę nuorūkų, lyg mažų kareiviūkščių, apsupusių stalo pakraštį.

Kadangi knygos, leidžiamos mano tėvo, nebuvo perkamos, jis nusprendė naktimis dirbti taksistu, o dienomis ir toliau spausdinti knygas, kurias iš pradžių kaupė rūsyje, ant palėpės grindų, o vėliau visame bute. Mane kamuodavo neramus miegas: sapnai lyg suplėšyto popieriaus skiautės sraunia upe plaukdavo pro šalį. Be to, dar tas kaukšėjimas, ir aš pabusdavau. Pažvelgusi į voratinklį aukštai palubėje, žinodavau, kad tėvas jau stovi virtuvėje užkaitęs virdulį ant

viryklės. Kai tik užkunkuliuodavo vanduo, iš virtuvės pasklisdavo trumpas švilpesys, ir aš girdėdavau, kaip tėvas skubiai kelia virdulį nuo viryklės. Kai vanduo pro filtrą lašėdavo į termosą, kambaryje pakvipdavo kava. Paskui – skubiai slopinami garsai, trumpa tylos akimirka; mano kvėpavimas padažnėdavo, o pamažu didėjantis gumulas spausdavo gerklę tol, kol aš iš lovos žvelgdavau į tėvą, apsivilkusį odine striuke ir tyliai paskui save uždarantį duris. Vos girdimas spragtelėjimas, ir aš, išsiraususi iš po antklodės, puldavau prie lango. Lėtai skaičiuodavau: vienas, du, trys; ties septyniais jau matydavau tėvą, skubiai žingsniuojantį gatve, gaubiamą gelsvos žibintų miglos; ties „dešimt" jis dažniausiai jau būdavo prie restorano, o tada pasukdavo už kampo. Keletą sekundžių užgniaužusi kvapą girdėdavau gaudžiant krovininės mašinos variklį, kuris tolstant automobiliui vis labiau slopdavo, kol visai nutildavo. Tada įsiklausydavau į tamsą, kuri lyg išbadėjęs žvėris sėlindavo iš visų kampų. Virtuvėje įsijungdavau šviesą, sėsdavau prie stalo ir kibdavau į dar šiltą kavos puoduką. Ant jo krašto ieškodavau išdžiūvusių rudų dėmių – paskutinio tėvo gyvenimo ženklo, jei jis daugiau nebegrįžtų. Kava puodelyje lėtai vėsdavo mano delnuose, naktis nesulaikomai skverbdavosi ir plisdavo po kambarį. Atsargiai statydavau puoduką ir aukštu siauru koridoriumi grįždavau į savo kambarį.

Prie stačiakampio lango, pro kurį žvelgdavau į savo tėvą, tupėjo vabzdys ir piktai spoksojo į mane. Atsisėdau ant lovos krašto ir nesilioviau šnairavusi į jį. Bet kurią akimirką vabzdys galėjo stryktelti man ant veido ir savo gumbuotomis virpančiomis kojomis apraizgyti kūną. Aplink elektros lemputę, kabančią kambario viduryje, zujo musės. Įsiste-

beilijau į šviesą, į muses, vis dar šnairom žvelgiau į vabzdį – nejudantį juodulį, tupintį prie lango.

Pamažėl nuovargis ėmė siausti mane lyg į šiltą kailį. Pusiau pramerktomis akimis spoksojau į pavienes muses, kurios spietėsi į vis didesnį raibuliuojantį kamuolį ore. Vabzdys zirzė, ir aš mačiau jį lėtai ropojantį grindimis mano nukarusių nuo lovos kojų link. Nubėgau į virtuvę ir pakišau galvą po šaltu vandeniu. Maudė pilną šlapimo pūslę. Pabūgau eiti į tualetą tarp namo aukštų, mat šviesa laiptinėje greit užgesdavo. Regis, vabzdys, krutantis mano kambaryje, tik ir telaukė užpulti mane tamsioje laiptinėje. Žingsniuodama pirmyn atgal virtuvėje niūniavau dainas, kurių buvau išmokusi vaikų darželyje. Mintinai mokėjau tik keletą, todėl dainavau posmus pakaičiui. Dėl nepaliaujamo šlapimo pūslės skausmo mano balsas stiprėjo, ir aš atkakliai tikėjau, kad tik jis išlaisvins mane iš mano pačios kūno. Galiausiai likau stovėti prie virtuvės spintos ir nusišlapinau į indą, įspraudusi jį tarp kojų. Kai blanki ryto šviesa ėmė skverbtis pro virtuvės langą, vabzdys nuskriejo į savo tolimą pasaulį. Tamsa pasitraukė. Pavargusi grįžau į kambarį ir įsirausiau po antklode. Septintą valandą suskambo telefonas. Tai tėvas, pakeliui skambindavęs, kad mane pažadintų.

Kartais naktis likdavo už lango. Tada, skambant Miko Džagerio balsui, stačiakampiame lange atsispindėdavo galvos, siūbuojančios pirmyn atgal. Sėdėdavau moteriai ant kelių ir padėdavau jai kilstelti prie burnos butelį su keturiomis rožėmis ant etiketės.

Kai ji juokdamasi atmesdavo galvą, alkoholis sunkdavosi pro lūpų kampučius ir plona srovele tekėdavo per nu-

pudruotus skruostus. Labiausiai ji juokdavosi, kai tėvas, strapaliodamas pašėlusį šokį, išskėstomis į šonus rankomis sukdavosi ratu ir užkliuvęs už popierių bei knygų stirtos suklupdavo. Tada ji išprunkšdavo alkoholį iš išpūstų žandų tiesiai man ant veido.

– Ar nori sužinoti paslaptį? – kartą paklausiau atitraukusi jai nuo burnos butelį.

– Paslaptį? – karktelėjo. Voliojo žodį tarsi saldumyną po burną. – Dievinu paslaptis, – tarė ir pakštelėjo šalia sėdinčiam jaunam vyrui į žandą.

– Eikš, parodysiu vieną, – pasakiau.

Gniauždama jos šiltą ir gležną delną saujoje, vedžiau per tėvo darbo kambarį, užverstą knygomis ir buteliais. Mano kambaryje ji dribtelėjo ant lovos ir, kol aš traukiau piešinius iš po drabužių spintos, vėl apžiojo butelį.

– Kas čia? – Ji įsistebeilijo plačiomis pavandenijusiomis akimis į juodą dėmę.

– Vabzdys. Jis visad atskrenda naktimis, kai būnu viena, ir graužia mano miegą.

– Ak štai kaip? – Suraukusi kaktą ji pažvelgė į mane. Čiupau piešinius jai iš rankų ir vėl paslėpiau po spinta.

– Ar tu tiki Dievą? – paklausiau.

Tačiau kai atsigręžiau, išvydau ją susmukusią ant grindų su tuščiu buteliu rankoje. Pasilenkiau prie jos ir lengvai papurčiau, kad atsikvošėtų. Ji nė nekrustelėjo, tik rausvi akių vokai nervingai trukčiojo pro miegus. Iš tėvo darbo kambario vis dar buvo girdėti čaižus juokas ir muzika. Išjungiau šviesą. Šiąnakt vabzdys nedrįs atskristi. O jei atskris, šalia mano lovos guli kūnas, sunkus lyg uola.

Vieną naktį tėvas pateko į avariją. Užmigęs prie vairo, trenkėsi į medį. Patyręs šoką, dvi savaites gulėjo lovoje karščiuodamas. Išjungiau telefoną, užtraukiau užuolaidas, net durų skambučių nepaisėme. Tėvas, versdamasis ant kito šono, slopiu balsu sakė, esą kas nors atėjęs pinigų. Į darželį buvo pranešta, kad sergu; tėvas liepė saugotis, kad niekas nepamatytų einančios už kampo į parduotuvę pirkti cigarečių ir sumuštinių. Įsisiautusi į per didelį lietpaltį, gautą kartu su kitais drabužiais iš labdaros, ir užsimaukšlinusi gobtuvą, nuskuodžiau gatve žemyn į parduotuvę.

Pro gelsvas užuolaidas skverbdavosi dienos šviesa ir, kai oras būdavo gražus, blausios saulės šviesos juostos nutįsdavo ant antklodės. Šie spinduliai jau daug apkeliavę, sakydavo tėvas, todėl dabar pas mus ilsisi. Griebdavau Niką ir Florijaną, savo vienintelius geriausius draugus, ir sodindavau ant nusidriekusio saulės spindulio. Manau, kad jie nori pakeliauti, sakydavau. Nikas, mėlynas gerokai apkandžiotas žinduklis, sėdėdavo tėvui ant dešinės kojos, o Florijanas, geltonas žinduklis, ant kairės. Laikydama abiejose rankose po žinduklį, šokinėdavau ant antklodės, klajodavau tarp medžiagos klosčių slėniais, kalnais, ežerais, kol galiausiai nusileisdavau tėvui ant galvos, į tamsių plaukų labirintą. Mums nereikia niekur eiti, mes turime viską čia: saulę ir kalnus, ežerus ir slėnius. Nuskuosdavau į virtuvę, į savo kambarį ir visur užtraukdavau užuolaidas. Pro langą žvelgdavau į kaimynų vaikus, šliaužiojančius keliais ir ridenančius spalvotus rutuliukus į šachtos ketaus dangčio įdubą. Eitum su jais pažaisti, sakydavo man tėvas, kai aš kiauras dienas tūnodavau ant skalbinių džiovintuvo skalbyklo-

je ir žiūrėdavau, kaip knygų spausdinimo mašinos veleno įtrauktas popierius išspausdintas vėl būdavo išsukamas atgal. Vis dėlto į lauką pas vaikus neidavau: stebėdavau juos pro savo kambario langą. Kai berniukas nevykusiai nusitaikydavo ir rutulys nuriedėdavo gatve į nutekamąjį vamzdį, mergaitės piktdžiugiškai kikendavo. Už tai jos būdavo baudžiamos: iš pradžių berniukai jas paguldydavo ant nugarų, o tada paeiliui spjaudydavo į veidus. Kai imdavo lynoti, visi vaikai kartu gūždavosi už storų šalimais stovinčio namo stiklinių durų. Pilkas namo fasadas nuo lietaus pajuosdavo. Apšviesti langai atrodydavo tarsi džiaugsmingos mažos salelės. Tokiomis akimirkomis mielai būčiau buvusi su jais, todėl pavydėdavau jiems, susibūrusiems viename iš tų žiburėlių.

Vieną popietę nusprendžiau su Niku ir Florijanu plaukti laivu. Paaiškinusi tėvui, kad plauksime tokiu laivu, kokį turėjo Sindbadas, susinešiau visas namų antklodes ir pagalves, sukroviau jas į vieną krūvą, o pati užsiropščiau ant jos. Tėvas kaip milžiniškas aštuonkojis išskėstomis rankomis laikė apglėbęs tą krūvą: laivas siūbavo, kol siautėjanti audra jį triukšmingai apvertė ir mes atsidūrėme ant grindų tarp išmėtytų pagalvių ir antklodžių. Dar kartą atlaikėme audrą. Vos tik ji nurimo, pasigirdo durų skambutis. Į mūsų butą laiptais atkaukšėjo rusvaplaukė moteris, ir tėvas su ja užsidarė virtuvėje.

Surankiojau pagalves ir antklodes, sudaužyto laivo liekanas, ir per uždaras virtuvės duris klausiausi skardaus svetimosios balso.

Netrukus tėvas išnuomojo tai moteriai tuščią kambarį viršutiniame namo aukšte. Ten ant žemės, šalia čiužinio, ji buvo

išrikiavusi knygas su žvaigždžių atvaizdais ant viršelių. Ji pirštu vedžiojo per juodą blizgantį puslapį ir aiškino man, esą čia – Didžioji Lokė, o ten – Drakonas, nors aš nemačiau nei drakono, nei lokės, tik be tvarkos pabirusius baltus taškus ant juodo paviršiaus. Jei ji nesėdėdavo ant čiužinio sukryžiavusi kojų ir užmerkusi akių, tai rūkydama sėdinėdavo virtuvėje su vyrais, atidžiai klausančiais jos klykavimų. Elijana nesijuokdavo – ji klykaudavo, todėl jos veidas parausdavo. Aš šlykštėdavausi ir ja, ir vyrais, kurie virtuvėje prisitraukę glostinėdavo man plaukus.

– Tikri spagečiai, – šaipydavosi jie.

– Palik mano plaukus ramybėje, šikniau, – ištrūkusi sušnypšdavau.

– Iš kur ji tokį žodį ištraukė? – vaipydamiesi nustėrdavo jie ir šūkaudavo toliau gėrėdamiesi įraudusiu Elijanos veidu. Jausdavausi daug maloniau matydama ją sėdinčią savo kambaryje ant čiužinio ir tylinčią.

– Kai medituoji, užmiršti aplink save viską, tiesiog nemąstai, – kartodavo ji.

– Net savo vardą pamiršti?

– Ne tik. Užmiršti viską, net tai, kur esi šią akimirką.

– Tai kur tada tuo metu atsiduri?

– Nebūtyje, – rimtai atsakydavo ji.

– O kas yra nebūtis?

– Kiekvienas šitai turi suvokti pats.

Kai įžengiau pro duris, ji sėdėjo sustingusi kaip statula. Paprastai įraudę skruostai šįkart buvo balti lyg vaškas. Sučiauptos lyg tvirtovės durys lūpos kėlė šiurpą. Tik blakstienos nervingai trūkčiojo. Priglaudusi delną jai prie nosies, jutau, kaip lėtai ji alsuoja, tarsi būtų išsigandusi.

– Žinau, tu nutuoki, jog tai aš, – ištariau.

Staiga ji atsimerkė, tarsi mažutė tamsi kiaurymė žiojėjo jos burna, ir pliaukštelėjusi man antausį išstūmė pro duris. Nuo tada jos kambario durys visad užrakintos.

Kai pagaliau tėvas ją vedė, ji vis dažniau tūnodavo virtuvėje. Matydavau ją lupant apelsinus, rūkant, kremtant krūvas riešutų. Ant stalo tarp gausybės kevalų stovėdavo stiklinės ir kupinos peleninės. Retkarčiais pelenai pasklisdavo į tėvo darbo kambarį. Tada Elijana, purtydama rusvų plaukų kupetą ir klykaudama, plumpsėdavo po butą. Po vieno tokio priepuolio (taip supratingas tėvas vadindavo Elijanos pykčio proveržius) jis padovanojo jai kišeninį kompiuterinį žaidimą. Tai buvo užduotis gaisrininkui: vilkdamas paskui save vandens žarną, jis turėjo įsiveržti į degantį namą ir sumaniai šokuodamas vengti krintančių nuo stogo čerpių. Žaisdama Elijana sėdėdavo virtuvėje rami valandų valandas. Aš net užmiršau, kad ji gyvena mūsų namuose, ir iš tiesų vieną dieną ji dingo. Šluodama virtuvės grindis, po spinta radau išdžiūvusį jos dezodorantą ir apatines gėlėtas kelnaites. Po metų ji atsiuntė atvirlaiškį su palinkusiomis palmėmis ant balto paplūdimio smėlio: „Linkėjimai iš saulėtosios Ispanijos. Elijana“. Spėliojau, gal kaip tik šią akimirką ji sėdi sukryžiavusi kojas po tomis palmėmis ir džiūgauja ištrūkusi iš čia.

Sekmadieniais viešėdavau pas motiną. Vakarais ji stoviniuodavo prieš didelį veidrodį susirišusi plaukus ir darbuodavosi pieštukais ir kempinėlėmis. Aš padavinėdavau jai nuo palangės dėžutes ir atkimštus brangių kvepalų buteliukus su lašo ar gėlių formos kamšteliais. Atėjus auk-

lei, motina paskleisdavo savo rudus kvapnius plaukus ant nugaros ir išeidavo į naktį. Vėliau mane pažadindavo jos dejavimas, ir aš apgraibom tamsoje ieškodavau jos lovos. Ji gulėdavo užsiklojusi spalvinga gėlėta antklode, krečiama nesuvokiamų paslaptingų skausmų. Regėdavau tik trikampį tarp nosies galiuko ir viršutinės lūpos – likusią veido dalį motina slėpdavo po blyškiomis plaštakomis. Po kiek laiko ji atmesdavo antklodę, ir aš įšliaužđavau į šilta sūruma dvelkiančią lovą.

Vieną kartą per savaitę, vidurdieniais, motina pasiimdavo mane iš mokyklos. Iš tolo išvysdavau ją lūkuriuojančią prie geležinių vartų ir mokyklos kiemu pasileisdavau jos pasitikti. Ji paimdavo mane už rankos, ir mudvi žygiuodavome į miestą. Persirengimo kabinose, atsiduodančiose prakaitu ir polietileno maišelių kvapais, ji įsidėdavo į didelį per petį užmetamą krepšį keletą išsirinktų drabužių, o kitus sukraudavo atgal į lentynas. Sumokėjusi prie kasos už kelias poras kojinių ar sportinius marškinėlius, lyg mažam kačiukui paglostydavo man galvą, o kai išeidavome, susižavėjusios pardavėjos įsispoksodavo į mus pro vitrinos langą ir plodavo katučių. Tomis dienomis mes valgydavome daugybę šokoladinio pyrago, o motinos veidas būdavo malonus ir linksmas. Kai restorane siurbčiodavau pro šiaudelį sirupą, motina vis čiupinėdavo krepšyje drabužių medžiagą: jos lūpos būdavo kiek pravertos, akys didžiulės, lyg būtų kuo nors labai nepatenkinta, vis dėlto aš žinodavau, kad ji laiminga. Namuose ji nukirpdavo nuo naujų drabužių etiketes, rūpestingai sukabindavo juos ir išdidi lyg žengianti į savo valdas karalienė lėtai įstumdavo kabyklą ant ratukų į kambarį.

Valandų valandas po pamokų vis lūkuriuodavau jos prie geležinių vartų. Tačiau ji nebeateidavo. Teiravausi tėvo, gal jai kas nutikę, tačiau jis purtydavo galvą ir tylėdavo.

Vis dėlto po kelių savaičių ji pasirodė: pabučiavo man galvą ir pakvietė sėstis į automobilį. Aš džiūgavau, nes tąkart mes nevažiavome į miestą. Ji sustabdė automobilį viename miško keliukų. Šokinėjau per duobes tarp vėžių, įrėžtų traktoriaus ratų įkaitusioje birioje žemėje. Šviesus motinos apsiaustas, išpūstas vėjo, plaikstėsi, ir aš jaučiau, kad ji tuoj pasakys ką nors svarbaus. Tačiau ji tylėjo visą kelią, kol traktoriaus įspaustos vėžės išnyko ir mudvi atsidūrėme pievoje. Motina atsigulė, o aš, išsitiesusi ant sausos žemės šalia, girdėjau tvinkčiojant lygų pulsą jos kakle. Ji prasitarė sutikusi vyrą, vardu Aloyzas, kurį mylinti, kaip kadaise mylėjusi mano tėvą, ir kad išvyks su juo. Visam laikui. Aplinkui, kur tik žvelgiau, buvo sklidina geltonų ir raudonų žiedų, skleidžiančių svaiginamą ir alinamą kvapą. Apsiverčiau ant šono: priglaudusi ausį prie žemės, klausiausi zyzimo bei šnaresio, lyg kas būtų muistęsis giliai po žeme, ir girdėjau tolstantį motinos balsą, mačiau jos akis, žvelgiančias į dangų, kuris lyg pasiekiamas mėlynas skritulys kabojo virš mūsų.

II

Be poros perkarusių kačių, kurios purkšdamos pjaunasi dėl besimėtančių mėsgalių, gatvelės vidurdienį atrodo kaip iššluotos. Skersgatviais vėjas plaiksto nuo karščio įkaitusio šlapimo tvaiką, sumišusį su dezinfekavimo priemonių ir pomidorų padažo kvapais, sklindančiais pro atvirus virtuvių langus. Girdėti ant stalo dedamų lėkščių tarškėjimas, iš prieangio ataidintis vaiko balsas.

Už banko pastato yra parkas. Ten ant suoliukų sėdi motinos, atsinešusios termosus, sumuštinių, ir stebi savo vaikus, žaidžiančius smėlio dėžėse. Šiandien parke tuščia, ir aš, kaip visada, einu muzikos paviljono link, kur daugiau galbūt niekad nebus grojama, net sekmadieniais, mat paviljonas apkaltas lentomis. Atsisėdu šalia ant suolo ir laukiu, kol reikės eiti pasitikti Liusės.

Kiekvieną pirmadienį mudvi su Liuse autobusu važiuojame į miestą, tada palydžiu ją pas daktarą Albertį, paskui ateinu čia ir laukiu penkiasdešimt minučių. Penkiasdešimt minučių trunka gydymo seansas. Liusė kartą guodėsi, esą per trumpai, mat tik po ketvirčio valandos išsijudinanti. Mėginau įsivaizduoti, ką gi ji kalba tada, kai išsijudina, vis dėlto regėjau ją subliuškusią krėsle, nuo ranktūrių nukarusiomis rankomis, žvelgiančią į sieną, sučiauptomis lūpomis.

Ne prieštaraujančią, ne prašančią, bet tūnančią lyg kokiame kiaute nebylės veidu. Negi ji pasakoja jam viską, o man nieko? Turbūt daktaras Albertis žino viską – tas mažas nutukęs žmogiūkštis su plaukų kuokšteliais ant rankų ir žalvario lentelėje išraižyta pavarde bei pareigomis, beje, vadinantis save sielų gydytoju. Juokiausi, kai Liusė pirmą kartą ištarė šiuos žodžius, ir paklausiau, ar įmanoma išgydyti sielą, kaip kad pagydoma lūžusi koja.

Keletas riedlentininkų darda po aikštę sukdami ratus aplink paviljoną, jų marškiniai kadaruoja ligi kelių; dvi mergaitės geltonomis nailono kuprinėmis prisėda šalia manęs ant suolo, išsitraukia kompiuterinį žaidimą ir lenktyniauja. Dėželė pypsi ir šnypščia; mergaitė, kuri dabar laiko ją rankose, kandžioja apatinę lūpą, o kita, žvelgdama į mažą stačiakampį ekranėlį, susijaudinusi šaukia: „Dabar šauti! Šauk gi pagaliau!“

Kelias pas daktarą Albertį veda pro bažnyčią, kuri jau keletą metų uždaryta, nes, kaip sakė Liusė, turėtų būti restauruojama. Bažnyčia, į kurią veda milžiniški laiptai, stovi aukštai, tarsi mumija geležiniame sarkofage, spindinti vidudienio saulėje. Ant laiptų sėdinėja jaunimas: valgo, snūduriuoja ar abejingai žvelgia žemyn į aikštę. Aplenkusi banką, prabangias parduotuves, slenkamaisiais laiptais nusileidžiu į požeminį miestą. Tunelis dalija viršutinį miestą į dvi dalis. Neseniai čia buvo rasti griaučiai ir nuo tada požeminį miestą pamėgo turistai. Skubiai kertu apyšviesę siaurą gatvelę. Čia visad drėgna ir akmenys dvelkia šalčiu net vidurvasarį. Po stiklo gaubtu, įkastu į žemę, eksponuojami žmogaus griaučiai: kaukolė, rūpestingai išdėlioti dubens

kaulai, blauzdikaulių liekanos. Pasak užrašo, tai aštuonerių metų vaiko palaikai. Prie pertvarų stoviniuoja ir kuždasi keli turistai. Neapšviestuose įsieniuose būriuojasi narkomanai ir degioja žvakes, kad geriau matytų venas. Kartais gali įžvelgti jų sumenkusius veidus blyksinčių žvakių šviesoje arba ant tašyto akmens išvysti žvakigalius, nesurankiotus valytojų, kiekvieną vakarą kuopiančių požeminį miestą. Čia vis dar girdėti nenumaldomas stuksenimas: kasinėti nepaliaujama.

Kitapus gatvelės slenkamaisiais laiptais kylu į viršų. Šviesa ir karštis plieskia taip stipriai, kad kyla noras šmurkštelti atgal. Viršuje pirmiausia išvystu raitelio paminklą. Šalia judrios gatvės jis atrodo tarytumei pamėklė. Tolumoje, mėlyno dangaus fone, stypso kaminai ir gyvenamųjų namų bokštai. Prie paminklo sėdi mergaitė ir griežia violončele. Išgirsti griežiant galima tik tada, kai užsidegus raudonai šviesai mašinos liaujasi riedėjusios. Mergaitė vilki mėlynas sportines virš kelių nukirptas kelnes, avi juodus aulinius suvarstomus batus. Jos šviesūs dažyti plaukai negrabiai susegti viršugalvyje. Dideli oranžinių stiklų akiniai gaubia pusę veido. Prisimenu ją mačiusi čia praėjusį kartą, ir dar anksčiau – kiekvieną sykį, kai žingsniuodavau pro šalį. Ji, regis, daugiau nieko neveikia, tik griežia, ir aš jaučiu jos žvilgsnį, iki prieinu namą, kur dirba Albertis. Sunerimusi vaikštinėju netoliese pirmyn atgal. Nerimauju kiekvienąkart, lyg Liusės nebūčiau mačiusi šimtą metų, mat, kad ir kiek stengčiausi, negaliu prisiminti jos veido. Kai ji išnyra tarpduryje, mudvi linktelėdamos pasisveikiname ir žingsniuojame tylėdamos viena šalia kitos gatve žemyn iki restorano.

Erdvioje, nuolat pustuštėje salėje su kabančiais ant sienų veidrodžiais sėdi pagyvenusi pora, tupi šuo po stalu, dar sėdi trys vyrai, kurie nužvelgia mus ir, kai tik įsitaisome, šnekučiuojasi toliau. Susišukavusi ilgus plaukus, Liusė susuka juos į kuodą. Užsirūkiusi cigaretę, išpučia dūmus į šoną.

– Šitaip jau buvo. Daugiau ten neisiu. Pakaks.

– Tai, vadinasi, jautiesi geriau?

– Taip, po velnių, jaučiuosi geriau. Nėra ko manęs gailėtis. Beje, iki šiol apsiėjau be tavo užuojautos, – sako susinervinusi.

– Tai ne užuojauta. Paskutiniu metu pakankamai... aš tik nenorėčiau, kad tu sau ką nors pasidarytum.

Padavėja atneša valgiaraščius.

Liusė, nustūmusi savąjį į šoną, palinksta į priekį.

– Baiminiesi, kad nusižudysiu?

Aš linkteliu, o Liusė, krestelėjusi galvą, nusijuokia. Vienas iš trijų vyrų, sėdinčių greta prie stalelio, žvilgčioja į ją. Tada ji darkart palinksta.

– Mieloji Džo, – sako ji, – prieš tris mėnesius nenorom maniau tuoj tuoj mirsianti. Niekada daugiau nenorėčiau to patirti. Tavo mintys, mieloji, išties beprotiškos.

Tai pasakiusi, ji varto valgiaraštį. Šmėstelėjusios pro šalį padavėjos veidas toks pat blyškiai rausvas kaip ir jos suknelė, staltiesės, sienos ir parudęs kilimas prie slenksčio. Vyras, žvilgčiojęs į besijuokiančią Liusę, prabyla garsiau, ir aš matau, kaip ji atidžiai klausosi jo šnekos, stelbiamos monotoniškai virš mūsų ūžiančio ventiliatoriaus. Vyras be perstojo šnairuoja į mus. Kai padavėja palinksta pakelti nuo žemės nukritusios servetėlės, juodu su Liuse susižvalgo. Aš

pasakoju apie gėles, matytas vienoje parduotuvėje, nuostabias gėles, bet Liusė nebesiklauso. Staiga nustūmusi lėkštę į šalį, pareiškia namo su manimi neisianti, mat norinti į miestą. Juk šiandien ypatinga diena, ji papasakojusi Alberčiui viską – viską iki smulkmenų. O Aloyzas miręs, ir jo nebeprikelsi. Ji nenorinti daugiau apie tai mąstyti. Pasijutusi apgauta išeinu iš restorano.

Liusė meluoja. Šie žodžiai susprogsta tarsi burbulai vandens paviršiuje, tai iškyla, tai vėl pradingsta, kol galų gale įstringa į galvą. Daktaras Albertis nieko nenutuokia. Seansas po seanso Liusė jam melavo. Dabar, kai ji suvokia melavusi, daktaras jai nebereikalingas. Tai lyg trumpai žvilgtelėti į nesutvarkytą kambarį, kurio savininkas užmiršo uždaryti duris. Bet meluodama ji ne tolsta nuo manęs, priešingai, dar nuo tada, kai čia atvykau prieš metus, tapo man labai artima.

Autobusų stotelėje stoviniuoja ta pati pora iš restorano. Jie kalbina mažą juodą šunytį, tupintį prieš juos ir lekuojantį nuo kankinamos kaitros. Lipdami į autobusą jie prilaiko ir drąsina vienas kitą: netvirtomis kojomis mindžikuoja ieškodami laiptelio, o radę jį pasijunta saugūs ir akimirką sustoja. Mielai iš užnugario pakiščiau seniams po kojomis laiptelius, kad koptų greičiau, bet tik spoksau į jų retus žilus plaukus ir uodžiu rūgštų odos kvapą. Nekenčiu senų žmonių. Atsisėdu prie lango, kuo toliau nuo jų.

Dar niekad nesu grįžusi iš miesto į Liusės namus viena. Dar tik kelios savaitės, kai ištempiau ją iš žiedadulkių kambario. Kartais nubundu pažadinta garsų iš lauko ir stebiu, kaip Liusė ryto prietemoje, kai sode dar tylu, suima pirštų galais žiedus ir uodžia jų kvapsnį. Tada nagais nugnybia

nuo stiebelių pailgas piesteles ir jas surankioja. Žiedadulkių kambaryje nupurto nuo piestelių dulkeles. Jomis nuklotos grindys ir aukštų rūsio langų palangės. Ant žemės tarp rūsio stulpų guli numestas čiužinys ir paklodė – vieninteliai daiktai. Po Aloyzo mirties ant šito čiužinio ji miegojo. Kitą rytą po laidotuvių pro valgomojo langą mačiau, kaip, prie namo privažiavus šiukšliavežei, Liusė ir dar du vyrai sumetė į ją visus Aloyzo daiktus. Paveikslus, kurie netilpo į konteinerį, vienas vyrų kapojo kirviu į smulkesnius gabalus. Kai vyrai išvažiavo, tuoj pat išėjo ir Liusė. Grįžo tik vėlai vakare su krepšiu, kupinu ką tik nuskintų žiedų. Tai tęsėsi keletą dienų: ji neatsakinėdavo į mano klausimus, nepratardavo nė žodžio. Kai tuščios Aloyzo dirbtuvės grindys buvo nuklotos žiedadulkėmis, Liusė ten užsirakino. Į sunkias geležines dirbtuvės duris Aloyzas buvo įstatęs mažą langelį, kad Liusė galėtų matyti, kada jis tapo, o kada guli ilsėdamasis hamake, pakabintame tarp rūsio stulpų. Tik tada ji galėdavo užeiti. Pro tą apvalų mažą langelį iš organinio stiklo aš ir kalbinau Liusę. Iš pradžių dar mosavau rankomis, bet paskui lioviausi, mat ji nė nepažvelgė į lango pusę. Mėginau ją išvilioti siūlydama įvairiausių dalykų: iškylauti, klajoti po svečias šalis. Pagaliau pasiūliau keliauti aplink pasaulį. Kelionės maršrutą nubraižiau ant popieriaus, kurį pritvirtinau prie lango, kad Liusė galėtų matyti ir nuspręsti. Kitą rytą šūktelėjau: „Na kaip, keliausime?“

Ji nė nekrustelėjo. Plūsdamasi įsibėgėjau ir spyriau į duris, tačiau šios nepajudėjo. Pro mažą langelį įsistebeilijau į susigūžusią, ramiai gulinčią motiną. Ji vos pastebimai alsavo. Meldžiau ją duoti menkiausią ženklą, kad girdi mane,

tačiau ji nė nekrustelėjo. Galiausiai šiurkščiai pagrasinau iškviesianti psichiatrinės ligoninės gydytojus, o kai šie ją išvešią, padegsianti namą. Ji ir toliau gulėjo nejudėdama, nebyli, veidu įsikniaubusi į paklodę. Apimta pykčio nulėkiau į sodą, griebiau į sieną atremtą kastuvą ir išdaužiau juo rūsio langus. Keletą sekundžių ore buvo girdėti dūžtančių stiklų džerškėjimas. Iškūlusi visus penkis langus, sviedžiau kastuvą ir įsirioglinau vidun. Liusė pakilo, bet aš, nė nežvilgtelėjusi į ją, nužingsniavau atidaryti durų iš vidaus. Mažais žingsneliais ji nusekė paskui mane į virtuvę. Tada pravirko. Jaučiausi sukrėsta, bejėgė, tarsi iš minkštos masės – be raumenų, be kaulų. Liusė sėdėjo prie stalo ir kūkčiojo, o aš virpančiais keliais ir įsiutusi raikiau vakarienei duoną.

Autobusas lekia visu greičiu į kalną gyvenvietės link. Paskutinė stotelė, tačiau senukai nė nesukruta: praeidama pro juos matau, kad suglaudę galvas snaudžia. Maniau, namai, iš kurių kas nors netikėtai pasitraukia, dvelkia tuštuma. Tačiau po Aloyzo mirties taip nėra – tik trūksta ant sienų kabojusių paveikslų, nebėra Aloyzo daiktų, bibliotekoje tuščia. Liusė pripirko lėkščių, vazų, krepšių tuštiems kampams užpildyti. Mano kambaryje viskas po senovei. Ant stalo – atsivežtos, bet dar neskaitytos knygos. Šalimais atvirukai su užklijuotais pašto ženklais; prisiminiau, kad niekaip negalėjau sugalvoti, kam juos siųsti.

Kas mėnesį gaunu iš tėvo laišką. Pailgi vokai ir ne ilgesnės nei vieno puslapio žinutės. Turėčiau labai lėtai plėšti laiškus tam tikru peiliu, vis dėlto atplėšiu vos gavusi, ir kol nubildu laiptais iki savo kambario, būnu jau perskaičiusi. Tėvas visada siunčia linkėjimų Liusei, tačiau niekad jai jų

neperduodu. Nepakęsčiau, jei ji mosteltų ranka ir neužduotų nė menkiausio klausimo. Liusė dar niekada nėra nieko klaususi.

Tysodama lovoje regiu nesikeičiantį mėlyną dangų. Retkarčiais stačiakampio lango mėlynėje matyti plasnojantys paukščiai. Gretimoje gyvenvietėje girdžiu dunksint pneumatinius kūjus. Statomi viešbučiai, platinamos gatvės šimtui tūkstančių maldininkų, kurių laukiama atvykstant į žymiąją šventą vietą dutūkstantaisiais metais. Įsivaizduoju tą žmonių minią lyg atplūstančią tamsią bangą. Jei sulauksiu, tais metais man sukaks dvidešimt ketveri.

Nuo ryškios šviesos lauke man ima sopėti galvą. Ieškodama vaistų staiga atsiduriu Liusės kambaryje. Prie lango stovi siaura neklota lova. Už jos – vaikiška lovelė, ant kurios susodintos senos lėlės. Užuot toliau ieškojusi tabletės, apžiūrinėju visa, kas guli ant Liusės stalo. Nesielgčiau šitaip, jei nesijausčiau turinti teisę, nors puikiai žinau, kad Liusė, išvydusi mane šniukštinėjančią po jos daiktus, išvytų iš čia. Po rašomojo popieriaus knygele pakišta nuotrauka. Trys žmonės, sėdintys prie ežero po medžiu. Priekyje Liusė kiek prisimerkusi ir užsisvajojusi žvelgia į šoną. Ją apkabinęs Aloyzas.

Ranka lyg svetimas medinis daiktas apkabinusi jai pečius. Aloyzas veidu atsisukęs į ūsuotą vyrą, Paolą, galerijos savininką iš miesto. Praėjusią vasarą jis buvo pakvietęs Aloyzą ir Liusę į pokylį. Ir aš buvau drauge. Mat Aloyzas nenorėjo, kad viena be priežiūros likčiau namie. Kai ten nuvykome, Aloyzas ir Liusė akimoju puolė į priešingas puses sveikintis su žmonėmis. Aš nepažinojau nieko, todėl stoviniavau nuošaly lyg koks nereikalingas daiktas.

Prisimenu aikštę bei pastatą iš stiklo ir šviesaus granito, saulėlydžio šviesoje tviskantį taip, lyg būtų buvęs ką tik nublizgintas. Nugirdusi kažką tariant: „Ta aikštė puiki vieta važinėtis riedučiais“, siaubingai įsiutau, nes kiekvienas, atidžiau pažvelgęs, turėjo susiprotėti, kad čia nesunku paslysti ir susibraižyti kelius kaip ant ledo dangos.

Svečiai būriavosi grupelėmis ant nupjautos vejos. Stebėjausi, kiek daug pažįstamų turi Liusė. Aloyzas juos taip pat pažinojo, bet priešingai nei Liusei, regis, jam nerūpėjo jų draugija. Patogiai įsitaisęs ant nušiurusio odinio krėslo po gluosniu, jis be paliovos rūkė *Gauloises bleu* ir prisimerkęs žvelgė į dangų. Svarsčiau, gal jis visai ne į dangų žiūri, o stebi aplinkinius. Atrodė, lyg jis išmanytų, kaip tarytum rentgeno aparatu tyrinėti žmones paprasčiausiai žvelgiant į slenkančius debesis. Po kiek laiko, parietęs po savimi kojas, Aloyzas užsimerkė. Vyrai, būręsi ratu apie Liusę, kvatojosi taip plačiai atvertomis burnomis, kad buvo aiškiai matyti jų lygūs dantys. Tą vakarą vilkėjau Liusės duotą baltą suknelę. Vilkėdama ją ir avėdama aukštakulnius batelius, kelias valandas vaikštinėjau po namus ir vis žvilgčiodavau į veidrodį, kad įsitikinčiau atrodanti gerai, bet kai stovėjau su taure rankoje lyg trupanti statula, troškau niekam nepakliūti į akis. Tyliai kiūtojau šalia medžio ir spoksojau į skruzdėles, lyg gatve šmirinėjančias aukštyn žemyn. Staiga kažkas palietė man petį. Prieš akis išdygo išstypęs jaunas vyras šviesios spalvos lino kostiumu.

– Tokių žavių daikčiukų parodas rengia tik ekscentrikai.

Jis turėjo galvoje nepadorias skulptūras, sustatytas pievoje ant akmeninių plokščių.

– Paolas yra mano dėdė, tad žinau, ką kalbu, – ištarė įsakmiai.

– Gyveni pas jį? – paklausiau.

– Tik per atostogas: jas visada praleidžiu čia. Jei turėčiau daugiau pinigų, apsistočiau viešbutyje.

– Nemėgsti savo dėdės?

– Jau minėjau, jis ekscentrikas.

Atkreipęs mano dėmesį į lig šiol nepastebėtus tris povus, stypčiojančius tarp svečių taip, lyg lauktų plojimų, jis varstė mane savo mažomis mėlynomis akutėmis.

– Šie povai tarsi manekenai ant podiumo, – pasakė, – veikiausiai šiam vakarui ruošėsi kelias savaites.

– Gyvūnai niekada niekam nesiruošia, – paprieštaravau.

Jis vėl žvilgtelėjo povų pusėn.

– Laisvalaikiu kuriu eiles, – tarė patylėjęs.

Mačiau jo veidą, kupiną vilties, ir nervinausi, nes nė nenutuokiau, kaip dera elgtis išgirdus tokius žodžius, todėl dvejodama įsistebeilijau į gluosnių viršūnes. Staiga nei iš šio, nei iš to išpyškinau, kad gluosniai turbūt labai liūdni medžiai, o jų šakos nukarusios žemyn todėl, kad jas slegianti viso pasaulio sielvarto našta. Nė nebaigusi sakinio, jutau, kad žodžiai tarsi kokie gumulai krinta iš burnos. Jis, žinoma, susimąstęs spoksojo į taurę ir plonyčiu lyg čiurlenantis upeliūkštis balsu tarė:

– Manau, mes panašūs. Šią puikią mintį užrašysiu tau.

Pasiteiravęs, ar nenorėčiau eiti drauge kitą šeštadienį į techno muzikos diskoteką, pakštelėjo sau į du sukryžiuotus pirštus.

– Prisiekiu, tai bus šaunu!

Man nė nespėjus išsižioti, pasirodė Liusė. Tądien ji atrodė ypač graži, pakilios nuotaikos, nes kelias savaites nebuvo kėlusi kojos iš namų. Ji ištiesė studentui ranką.

– Esu Paolo giminaitis, – pasakė jis šįkart lyg girdamasis. – O jūs Džo sesuo?

– Ne, mama, – nusišypsojo lengvai paplekšnodama jam per petį ir nuskubėjo prie grupelės žmonių, už poros metrų nuo mūsų nežinia ko kvatojančių.

Stovėjau lyg įbesta; staiga man už nugaros išdygo vyras: jaučiau jį alsuojant man į kaklą.

– Kiekgi tau metų? – paklausė jis primygtinai.

– Penkiolika, – atsakiau neatsigręždama.

Iš tikrųjų buvau gerais trejais metais vyresnė. Suvokiau, kad buvo beprasmiška sakyti tiesą. Žvelgiau vyrui įkandin: į plačius pečius, įspraustus į lino švarką, mačiau jį pasipiktinusį minantį per pievą, kiemą ir pradingstantį name. Tuo tarpu Aloyzas snaudė krėsle. Norėjau prieiti prie jo ir papurtyti. Eime, juk tave taip pat verčia vemti nuo tos šventės, ar ne? Eime, važiuokim namo, dabar, tučtuojau. Vis dėlto taip ir likau stovėti ir spoksoti į jį. Jo burna buvo pravira, galva nusvirusi į kairį šoną, rankos sukryžiuotos ant pilvo. Šalia ant žolės mėtėsi suglamžytas *Gauloise* pakelis. Svarsčiau, kodėl jis rūko būtent *Gauloise*. Juk pasaulyje yra gal tūkstantis kitų cigarečių rūšių, bet Aloyzas rūko būtent šias. Kodėl, dėl Dievo meilės? Buvau visiškai tikra, kad niekada to nepaklausiu, vis dėlto stovėjau kur stovėjusi su tuo beprasmiu klausimu galvoje ir laukiau, kol jis nubus.

Vis dar šviesu lauke, ir aš tikiuosi, kad Liusė grįš, iki sutemstant. Pakišu nuotrauką atgal po užrašų knygele. Fotografuota buvo vasarą, prieš trejus metus. Tada dar nė nemaniau atvyksianti čia. Tik rankose gniauždama brandos atestatą ir svarstydama, ar pradėti studijas, ar leistis į ke-

lionę, nusprendžiau, ką rinktis. Studijuoti nebuvo noro, be to, maniau, būtina aplankyti motiną, kurios nebuvau mačiusi jau dvylika metų. Nuomojausi pigų kambarį mieste, todėl paskambinau jai iš telefono būdelės. Dažnai įsivaizduodavau šį pokalbį, tačiau nukėlusi telefono būdelėje ragelį, turėjau luktelti, kol liausis drebėjusi ranka. Kai tik išgirdau motinos balsą, lyg pagal komandą išpyškinau iš anksto sugalvotus sakinius – padrikai ir veik nesuprantamai. Žodis „motina“ ir jos balsas slėgė tarsi akmuo. Nuo tylos ragelyje susigūžiau lyg nuo smūgių, regis, akimirką viskas apmirė – gatvės eismas ir pėstieji, žingsniuojantys pro šalį tarsi sulėtintame kadre.

– Kas čia kalba? – nekantriai klustelėjo motina.

Girdėjau save tariant vardą ir pageidaujančią ją aplankyti. Maniausi esanti įžūli, lyg būčiau ką tik meldusi nepažįstamojo paslaugos, ir baiminausi, kad pokalbis tuoj nutrūks ir pasigirs telefono signalai, bet ragelyje išgirdau juoką – ilgai trunkantį ir, atrodė, niekad nesibaigsiantį juoką.

– Negi mano dukra skambina paklausti, ar gali mane aplankyti?

Regis, ji pamanė, kad aš keistuolė ir savito būdo, o aš savo ruožtu pasakiau, kad po dvylikos metų nenorėjau užklupti netikėtai, tačiau ji vėl ėmė kvatoti dėl tų dvylikos metų ir keletą kartų nepatikliai klausė, ar iš tiesų praėję tiek daug laiko. Galiausiai patikino, esą jos namų durys man visuomet atviros. Grįžau į savo kambarį krautis daiktų.

Jau kelios valandos stengiuosi neužmigti. Įsijungusi televizorių žiūriu kovinius filmus, kur šaudoma ir rėkaujama, kad triukšmas nustelbtų norą miegoti. Nenoriu užsnūsti, iki grįš

Liusė. Mane apima nuojauta, kad turėtų atsitikti kas nors svarbaus.

Nebesuskaičiuoju, kelintą detektyvą žiūriu. Lovose nepaliaujamai smaugiamos moterys, požeminiuose garažuose šaudomi vyrai.

Iš skubių žingsnių ir lengvo pakulnių kaukšėjimo į asfaltą atpažįstu Liusę. Pritildau televizorių ir klausausi, kaip ji sustojusi prie laukujų durų naršo rankinėje rakto. Ji kopia laiptais į viršų, regis, jau girdžiu ją tramdant žiovulį, atidarant kambario duris ir tyliai jas uždarant, kad ko nors nepažadintų. Juk ji turėjo lange išvysti šviesą. Esu tikra, ji tuoj ateis. Sliūkinu į virtuvę ir tyčia garsiai statau ant stalo stiklinę. Į vonią ji gali patekti tik per virtuvę, todėl, kad nesėdėčiau tuščiom rankom, imu šluostyti stalą, nekantraudama, kada Liusė pagaliau išeis iš savo kambario. Kuo ilgiau laukiu, tuo mano ranka, gniaužianti pašluostę, labiau stabarėja. Juokinga laukti to, kas neateina. Po valandėlės suvokiu, kad Liusė neateis ir nieko nepasakos, nes veikiausiai jau miega ir sapnuoja.

Šuo lodamas artinasi, tačiau aš stoviu tarsi įkasta. Išpila prakaitas. Niksteliu kaklą, mat mėginu žvilgtelti šuniui į nasrus. Ant rausvų dantenų ir aštrių ilčių, kurios, regis, artėja ir didėja, lyg augtų, žvilga seilės. Šūkteliu jį, kad prisiviliočiau. Šuo stovi priešais mane ketindamas pulti. Paklaikusi iš baimės griebiu viena ranka už viršutinio žandikaulio, kita – už apatinio ir iš visų jėgų plėšiu šuniui nasrus: garsas, tarsi kas laužtų sudžiūvusios duonos kepalą pusiau. Ausyse vis dar traškant suknežusiam žandikauliui, lėtai bundu iš sapno, lyg iš tąsios masės. Tysau lovoje nejudėdama, lyg tuščias indas,

pamažėl pripildomas atsiminimų. Lovos kojūgalyje kyšo sujauktos paklodės kūgis. Apimta džiugesio ir išsekusi, – paprastai visada, kai pavyksta išsigelbėti sapnuojant, – įbedu žvilgsnį į lubas. Šypsausi, mat už lango iš tiesų loja šuo. Bet nepiktai ir neirzliai.

Pastarosiomis dienomis mažai valgiau, todėl pilvas įdubo, o dubens kaulai styro lyg stagarai. Pro pravirą langą dvelkia šiltas vėjas: užsimerkiu snūstelėti, tačiau kaip tik tą akimirką iš gretimos gyvenvietės ataidintis pneumatinių kūjų garsas išverčia mane iš lovos.

Ant laiptų užuodžiu Liusės citrusų aliejų voniai.

Žvilgteliu pro praviras duris į vonios kambarį. Liusė sėdi po džiovintuvu plaukus susirišusi ant pakaušio ir be žodžių mosteli man sėstis ant kėdės su permestais per atkaltę drabužiais.

– Ar būsi šįvakar namie? – klausiu jos.

– Apgailestauju, Džo, esu sutarusi susitikti.

Kempine aukštyn žemyn ji trina sulenktą koją. Tie judesiai tokie prievartiniai, sukaustyti, kad nusuku akis į šampūno buteliuką ant vonios krašto.

– Klausyk, Džo, – kreipiasi ūmiai, – nė neketinu dar trisdešimt savo gyvenimo vasarų vaidinti našlę. Jau sakiau tau – pakaks viso šito.

Ji nori pažvelgti man į akis, tačiau aš nesiliauju spoksojusi į šampūno buteliuką su gan aiškiu užrašu *Roberts*.

Ji kalba, lyg pasakotų kokio svetimo žmogaus istoriją.

– Tu atvykai čia manęs aplankyti. Kas galėjo pamanyti, kad tuoj po to Aloyzas pateks į tą siaubingą avariją? Jo mirtis pakirto mane. Tu tai suvokei, Džo, ir mėginai man padėti. Bet man nereikia tavo pagalbos, supranti?

Liusė energingai abiem rankom išsunkia kempinę.

– Negi turėjau tada tave palikti tysoti prislėgtą? – užsipuolu ją.

Tačiau ji daugiau nesiklauso. Skubiai užtraukusi dušinės užuolaidą, atsuka vandens čiaupą.

Išeinu nepusryčiavusi. Asfaltuota gatvė iš gyvenvietės vinguriuoja į mišką pro kavinę ir automobilių stovėjimo aikštę, kiek didesnę už šalimais plytinčią nedidukę golfo aikštelę. Kavinė uždaryta – dar nesu čia nieko sutikusi. Golfo takeliuose iš po supleišėjusio dažų sluoksnio pilkuoja betonas. Iš automobilių stovėjimo aikštelės siauru takeliu pasuku į mišką. Kaip spalvoti dulkių debesėliai iš krūmų būriais plazdena drugeliai; vabzdžiai daužiasi man į veidą arba tupia ant nuogų rankų, kur akimoju juos pritrėškiu. Abipus kelio susipynusios į visas puses keroja augalų šakos, lyg kėsintųsi viena kitą pasmaugti. Tankiai sužėlusių medžių viršūnės užstoja dangų. Kai ropščiuosi ant stačios uolos, ima pykinti nuo tvankaus oro ir salsvo gėlių kvapo. Iš viršaus regiu upę, uolėtu paviršiumi srūvančią į vonios dydžio akmens daubą. Vanduo, prasisunkęs pro akmenines žiotis, maždaug aštuonis metrus smenga į plačią upės vagą. Atsisėdusi ant uolos, nusiaunu batus ir įmerkiu basas kojas į akmeninę vonią. Kojų pirštais vaikau buožgalvius – tūkstančius juoduliukų, aplipusių vonios kraštus. Atsargiai pasilenkiu mestelti akį į krintančią žemyn vandens srovę. Ji tarsi nugludintas krištolo vamzdelis dūžta po šniokščiančiu purslų debesimi. Išsitiesiu ant įkaitusio nuo saulės akmens. Įsivaizduoju liekanti čia ir virstanti akmeniu, kaip kad tas, ant kurio guliu. Kurį laiką triukšmingi iškylautojai mėgautųsi akmens vonia, bet vienądien čia įsiviešpatautų tyla, ak-

muo apželtų samanomis, išdvėstų buožgalviai ir net vanduo išsektų.

Alkūnę pakutenęs drugelis ropoja ištiesta ranka per pirštus į vandenį. Kilsteliu galvą ir matau, kaip jis sliuogia vandens paviršiumi plukdomas srovės. Sparneliai vis labiau limpa prie vandens. Srovė, pačiupusi drugelį, pro akmenines žiotis gabena jį žemyn. Tik dabar išvystu daugybę plaštakių, ropojančių nuo akmens ar plasnojančių tiesiai į vandenį. Nuskinu iš uolos plyšio kyšantį žolės stiebelį, pakišu jį drugeliui, šis užsiropščia, ir aš ištraukiu jį iš vandens. Šitaip traukiu jų vis daugiau, kol visa uola aplimpa drugeliais, džiovinančiais saulėje sulamdytus sparnelius. Po kurio laiko jie vėl skleidžia sparnelius ir vorele vienas po kito plazdena į vandenį žūti. Į šią vietą kartą mane atsivedė Liusė: ji norėjusi parodyti man patį ramiausią kampelį iš visų žinomų. Kai atsidanginome čia apie vidurdienį, saulė tvieskė taip, kad vilkėdamos maudymosi kostiumėlius išsitiesėme ant uolos. Ant plikos, be menkiausio šešėlio, apšviestos kaitrios saulės spindulių uolos. Džiaugiausi būdama su Liuse. Netrukus nuo karščio nusilpau, o Liusė vis žvalėjo. Ji čiauškėjo apie aplinkui vešančius augalus – visus iki vieno. Jausdamasi labai nuvargusi, lyg pro rūką klausiausi negirdėtų augalų pavadinimų. Kad neapsvaigčiau nuo kaitrios saulės, sukaupusi valią atsikėliau ir nusvirduliavusi panirau į akmeninę vonią. Ledinis šaltinio vanduo gaivino: šėlau vandenyje plakdama rankomis ir kojomis.

Vanduo tiško į visas šalis, ore tryško tūkstančiai vaivorykštės spalvomis spindinčių lašelių, ir jau buvau kone šaukianti maudytis Liusę, tačiau išvydau jos žvilgsnį, skvarbantį mane lyg priešą. Akimirksniu susitvardžiau ir išlipau iš van-

dens. Kai užsiropščiau ant uolos, gaivūs, vėsūs vandens lašai džiūvo ant kūno: vėl pasijutau tvilkinama karščio.

– Pragariška kaitra, – sušnopavau po valandėlės, tada apdujusi atsisėdau paprašyti Liusės susirasti vėsesnę vietą, bet pažvelgusi jos pusėn surikau, mat ten, kur ji sėdėjo, nuo kaitros raibuliuojančiame ore žiojėjo juoda skylė.

Naktį širdis krūtinėje blaškėsi lyg sugautas laukinis žvėris, įmuturiuotas į paklodę, permirkusią nuo prakaito, besisunkiančio man iš kūno, lyg jį būtų svilinusi baisi saulė.

Neliko nė vieno drugelio – jie visi sukrito į krioklį. Gatvė, vinguriuojanti gyvenvietės link, jau nušviesta vidurdienio saulės. Virš asfalto dangos mirguliuoja įkaitęs oras. Staiga apsėsta noro papasakoti Liusei apie drugelius, iš pradžių sparčiai žingsniuoju gatve aukštyn, paskui skuodžiu kiek kojos įkerta, kad tik rasčiau ją namie. Jaučiu džiūstant gerklę ir tvinksint kraują smilkiniuose, kai įsuku į skersgatvį, nusidriekusį aukštai, sulig vienuolyno bokštais. Sėdintis ant kėdutės kaimynas Džuzepė niurzgiai pasisveikina. Akimirką dvejoju: gal paklausti jo, ar nematė Liusės. Bet nusprendžiu pažiūrėti pati ir įlekiu į namą. Kopdama laiptais jau šaukiu ją vardu; įžengiu į Liusės kambarį, tada į virtuvę, vonią ir vėl atgal. Liusė išėjusi. Šalia lovos numestas chalatas. Spintos durys praviros. Prisėdu ant Liusės lovos ir žvelgiu į daiktus, lyg tyčia paliktus skubinantis. Po kurio laiko pastebiu atitrauktą nuo lango lovą. Kai tik čia atvykau, aprodydama namą Liusė minėjo pabudusi rytais pirmiausia pažvelgianti pro šį langą, iš kur matyti dalis senojo vienuolyno sienos ir už jos vorele susodintos kapinių tuopos. Dabar, kai ten palaidotas Aloyzas, tuopos atrodo lyg gyvi antkapiai. Liusė baiminasi prisiminti, tai slegia ją, to-

dėl ir atitraukė lovą keletą centimetrų nuo lango. Tarsi būtų įmanoma nugramzdinti į nebūtį žmogaus gyvenimą sunaikinant jo turtą, perstatant savąją lovą, kad nematytum šalia jo kapo vešančių medžių. Veikiausiai ji pastatytų lovą į vietą, jei medžius nukirstų. Mat tada vėl boluotų kalvos, dangus – neaprėpiami toliai, nekeliantys jokių prisiminimų. Plačiai atvertos spintos durys, nerūpestingai numestas chalatas – tai lyg ženklai akiai nukreipti nuo daug svarbesnių pėdsakų šiame kambaryje – Liusės noro viską pamiršti. Kai Liusė kruopščiai aprodė man savo kambarį, nužingsniavome į virtuvę. Atidariusi visas spintelių duris, ji pasilenkusi aprodė ant apatinių lentynų sudėtas maisto atsargas. Ten stovėjo apdulkėję stiklainiai su uogienėmis; ji patikino jau keletą metų nebeverdanti uogienių, mat jiedu su Aloyzu vis tiek nepajėgią visko suvalgyti. Išgirdusi už nugaros žingsnius, ji baugščiai išsitiesė, lyg būtų užklupta nedorai besielgianti. Įspūdis toks, lyg jai kas grasintų ar justų pavojų. Negrabiai nykščiu ir smiliumi laikė suėmusi stiklainį kriaušių uogienės tarsi kokį įrodymą ar įkaltį, nes Aloyzas, žingsniuodamas po virtuvę, nė nežvilgtelėjęs į Liusę, įsispoksojo į tą stiklainį ir, tik prisiartinęs, piktai ir pašaipiai pažvelgė į mane. Jo akys buvo visiška priešingybė lūpoms: kiek išlenkti lūpų kampučiai draugiškai šypsojosi. Aloyzas nenoriai ištiesė man ranką – ir neslėpė, kad, jo nuomone, man nereikėję čia važiuoti.

Vakarieniavome valgomajame prie apvalaus stalo. Be garso veikė mažas televizorius. Politikai, susibūrę prie ratu sustatytų stalų, mosikavo rankomis. Liusė pasakojusi, esą jie niekada neužsuka į gyvenvietę, tik pagyvenę vyrai kiaurą dieną sėdinėją prie baro lošdami kortomis ir spoksodami į

kiekvieną pro šalį einantį svetimą žmogų. Todėl nenuostabu, kad žmonėms čia nė motais svarbiausi pasaulio įvykiai. Aloyzas valgė tylėdamas, tik trumpai įsikarščiavęs pasiginčijo su Liuse dėl siutą sukėlusio laikraščio straipsnio, apie kurį aš nieko nenutuokiau. Jis stebeilijosi čia į lėkštę, čia į ekraną. Aloyzas ir Liusė bendravo savita, man nesuprantamų žodžių ir keistų gyvuliškų garsų kalba, kuria galbūt po kiek laiko ima šnekėtis vienišos atsiskyrėlių poros. Jiems besišnekučiuojant, įsižiūrėjau į du vienas priešais kitą kabančius ant sienos paveikslus. Abiejuose žaibo perskeltas medis buvo nutapytas tokiomis ryškiomis spalvomis, kad ilgiau žiūrint įskaudo akys. Dešinės paveikslų pusės apačioje, prie pat krašto, juodavo vos įskaitomi Aloyzo inicialai. Be stalo, prie kurio sėdėjome, ir dvivietės perdėm plačios sofos, kambaryje daugiau nieko nebuvo. Mūro įsienyje, kur kažkada veikiausiai stovėjusi Dievo Motinos statulėlė, dabar puikavosi pūstašonė vaza ir pora vaikiškų mėlynų batelių, panašių į balerinos puantus. Liusė turėjo pastebėti, kaip aš smalsiai apžiūrinėju batelius. Ji prasitarė pirkusi juos man mieste pačią pirmą savaitę, kai tik čia atsikraustė. Bet išsiųsti pamiršusi. Pašaipiai žvelgdama į didokas mano pėdas, pašmaikštavo, esą dabar bateliai veikiausiai per ankšti.

Mano kambarys buvo įrengtas viršutiniame namo aukšte, skurdus kaip ir kitos patalpos, tarsi negyvenamos. Tik atsigulusi į lovą ir negalėdama užmigti, pakėliau akis į ant sienos priešais lovą kabantį paveikslą – žaibo perskeltas medis, kaip ir tuose dviejuose paveiksluose, kurie kabo valgomajame. Apsivertusi ant kito šono, bergždžiai bandžiau už-

snūsti. Knietėjo apžiūrėti paveikslą. Žaibo perskeltas kamienas buvo lūžęs pusiau, o šerdis tiesiog švieste švietė. Natūralistinis vaizdas su akanto žiedų bei lapų ir geometrinių ornamentų juostų apvadais. Vietomis dažai buvo užtepti tokiu storu sluoksniu, kad tiesiog pleištais styrojo ant drobės. Akinamos spalvos virpino orą tarsi labai aukštas garsas, kurio negirdi, bet kuris erzina. Dėl įelektrinto kambario oro blaškiausi lovoje: negalėjau sumerkti akių – vis žvilgčiojau į tą paveikslą ant sienos. Nežiūrėti į jį buvo neįmanoma. Dar labiau nei ryškios spalvos akį vėrė ornamentai aplink žaibo perskeltą medį – tartum pašaipus juokas iš gamtą ištikusios nelaimės. Šokau iš lovos nukabinti paveikslo. Kaip tik tą akimirką, kai jį nukabinusi kita puse atrėmiau į sieną, kažkas pasibeldė į duris. Liusė teiravosi, ar gali užeiti. Skubiai pakabinau paveikslą ir vėl įsiropščiau lovon. Įėjusi Liusė prisėdo ant lovos krašto. Nevalingai pasislinkau truputį į šoną, kad jai liktų daugiau vietos ir dėl to, kad man buvo keistai nejauku, kai ji taip arti manęs. Tuoj pat susikrimtau taip pasielgusi, mat ji staiga atsistojo ir nuėjo prie lango atsukusi man nugarą. Pasakė apie praeitį nekalbėsianti, nes nesijaučianti kalta ir turinti teisintis, o jei aš norėčiau ko paklausti, deja, negalėsianti atsakyti. Patikinau ją, kad neketinau to daryti. Būtų buvę kur kas geriau, jei tą akimirką būčiau stovėjusi šalia jos. Bet gulėdama su pižama po antklode jaučiausi lyg surakinta. Kai ji išėjo, vėl nukabinau paveikslą, bet užmigti vis tiek nepajėgiau. Mąsčiau apie tuos batelius, kurių ji man taip ir neatsiuntė. Įsivaizdavau save vaikščiojančią apsiavus juos po tėvo butą; bateliai būtų buvę Nikui ir Florijanui kaip laivas ar namas, kuriame naktį prie mano lovos jie būtų saugoję

mane. Galiausiai išsirangiau iš lovos ir lyg po varginamos pralaimėtos kovos nuslinkau prie lango. Apačioje driekėsi sodas, o persisvėrusi į lauką, galėjau matyti virtuvės langą. Pro jį sklido šviesa; pažinau šmėkščiojant Liusės ir Aloyzo šešėlius. Jie sėdėjo prie stalo ir šnekučiavosi. Kiek įmanydama persisvėriau per langą, tačiau dėl slopių balsų maišaties negalėjau suprasti nė žodžio.

Gretimoje gyvenvietėje vėl kaukši pneumatiniai kūjai. Tokie garsai sekina mane, taip pat ir vaizdiniai, kad visai čia pat ant sumaitotos žemės nepaliauja statybos darbai. Anksčiau man visa tai būtų buvę nė motais. Nedrybsočiau čia lovoje paniurusi, suerzinta čaižių garsų, ne, nieko nepaisydama skaityčiau knygą. Nė negirdėčiau šių ausiai nemalonių garsų. Jie sloptų man beskaitant, likę už žodžių sienos, kurią, kiek pamenu, visada sugebėdavau susiręsti. Žodžių siena mane juosdavo ir saugodavo tol, kol skaitydavau, mat nieko kito daugiau ir neveikdavau. Bet kurią akimirką iš atminties galėdavau pasišaukti apsakymų veikėjus ir kalbėtis su jais. Susikurdavau tūkstančius tokių pokalbių, tyliai ir klusniai sėdėdama mokyklos suole.

Per atostogas dirbau pašte – skirsčiau laiškus. Skaitydavau ant vokų ranka užrašytas pavardes ir įsivaizduodavau akis į akį besikalbančius žmones: kiūtodavau šalimais nematoma ir klausydavausi. Tomis akimirkomis tarsi aptikdavau slaptą kelią į svetimų žmonių gyvenimus. Jie manęs nepažinojo, tačiau, kai perskaitydavau jų išraitytas pavardes, tarsi įsikurdavo, apsigyvendavo mano sieloje, lyg būčiau jų paslapčių buveinė. Kiekvieno mėnesio gale susitikdavau su

tėvu, kuris atgabendavo naują šūsnį knygų. Šešiolikos metų įsikūriau nuosavame kambaryje mieste. Kaip ir kiti namo kambariai, jis buvo tuščias, bet niekada nesijausdavau vieniša.

Skaitydavau ir plaukdavau į keliones tarsi laivas. Kartais jausdavausi taip keistai išsekusi, kad nepajėgdavau atsiversti knygos. Ji taip beviltiškai ir likdavo mano rankose. Tokiais momentais skambindavau tėvui. Vakare jis atvažiuodavo savo Buick'u, ir mudu važinėdavomės. Spoksodavau vairuojančiam tėvui į rankas, į priešais išnyrančius miesto pastatus, eglių ir kelio aptvarų kontūrus. Greitkelyje prožektorių šviesos skrosdavo nakties tamsą. Automobilis burgzdavo, o mes rūkydavome *Marlboro*, iki paskęsdavome dūmuose. Įsivaizduodavau save ir tėvą kaip du pabėgėlius. Jausdavausi laiminga bėgdama su tėvu. Automobilis prarydavo ant asfalto šviečiančias prieky riedančių automobilių rausvas žibintų juostas. Retkarčiais tėvas sumurmėdavo ką nors labai tyliai, tarsi pats sau.

Gyvendama čia neperskaičiau nė vienos eilutės, net dabar nėra noro. Guliu lovoje, lyg būčiau atskirta nuo pasaulio. Priešais – išbalinta kalkėmis siena. Staiga man į galvą šauna mintis, kad Liusė galėjusi rašyti dienoraštį. Kaip vagis sliūkinu naršyti jos spintos. Varstau dureles, traukau stalčius, rausiuosi po Liusės baltinius, šniukštinėdama iš pradžių įsivaizduoju didelę ir sunkią knygą, paskui ploną sąsiuvinį, – juk kur nors turi būti bent sąsiuvinis. Pasilypėjusi ant kėdės, naršau paskutinę lentyną ir vos nenumetu nuo spintos vazos. Plūsdamasi sukraunu viską atgal. Grįžusi į kambarį, išsirenku knygą ir prisidegu cigaretę. Tysodama lovoje atsirėmusi į pagalvę, atsiverčiu knygą. Gerklėje jau-

čiu aštrų dūmų skonį. Kol apsiprantu su juo, žodžiai šokčioja aukštyn žemyn, liejasi akyse. Keletą kartų perskaitau pirmąjį sakinį, tačiau ties antruoju sustoju. Anksčiau taip lengvai, tarsi pro atdaras duris, žodžiai birdavo vienas po kito. Dabar nė iš vietos. Tikras vargas su žodžiais, kurie niekur neveda, tik prie taško ir kito sakinio. Nebeskaitysiu. Nusivylusi užverčiu knygą ir stebiu dūmus lyg besirangančius žvėris, kylančius man iš burnos ligi lubų. Lubos tarsi pieva, po kurią tie žvėrys vaikštinėja. Daugumai jų nepavyksta man iš burnos pakilti ligi lubų – žvėrys išsisklaido ore. Stengiuosi išpūsti kuo didesnius dūmų žvėris, kad ilgiau gyventų. Graužiantis skrandį alkis trukdo man žaisti, bet neturiu nė menkiausio noro leistis žemyn ir sėdėti viena prie stalo valgomajame.

Nors dar ankstus rytas, sode jau karšta. Palmės paunksnėje Liusė skaitinėja laikraštį. Plaukai susegti viršugalvyje, ant veido – agurkais kvepianti kaukė. Man prisėdus prie stalo, ji nuleidžia laikraštį. Aplink akis kaukė neužtepta: iš odos spalvos apskritimų į mane žvelgia mėlynos akys.

– Šį vakarą pasikviečiau draugą. Vitą. Jis tau patiks.

Ji vėl pakelia laikraštį.

– Norėčiau žinoti, ką tu visą tą laiką, kol manęs nėra, veiki, – lyg šiaip sau paklausia ji, bet su neslepiamu smalsumu balse.

– Skaitau. Savo kambaryje turiu šūsnį knygų. Vakar skaičiau iki vėlyvos nakties, – atsakau lyg teisindamasi.

Einu į vidų atnešti pusryčių, o grįždama į sodą, nešina padėklu su sūriu, duona ir medumi, išgirstu Džuzepės rūsyje čaižiai čirškiančius paukščius. Kol Džuzepės žmona dar

buvo gyva, vakarais už langų matydavau tos moters šešėlį ir girdėdavau, kaip ant jos šaukiama. Dabar girdėti tik paukščių klyksmas, kai Džuzepė, nusileidęs į rūsį, gaudo vieną jų valgiui. Liusė tvirtina, kad jam pasimaišęs protas. Dedu padėklą ant stalo. Parėmusi ranka smakrą, Liusė įtemptai žvelgia vienuolyno link.

– Klausyk, Džo, apie tave neužsiminiau Vitui, manau, jis nė nenutuokia, kad turiu dukterį. Maniau, pasakysime jam paprasčiausiai, kad tu mano sesuo.

– Žinoma, – atsakau sausai ir greitai, lyg tai būtų savaime suprantama ir tam būčiau ruošusis metų metus.

Gyvai, lyg pajutusi palengvėjimą, ji perbraukia sau per plaukus. Kaukė ant jos veido jau sudžiūvo ir sukietėjo. Ji linksmai, nerūpestingai čiauška, tačiau aš jos beveik nebesiklausau, tiesiog sėdžiu nejudėdama, tik retkarčiais linkteliu pritardama ir įsmeigiu žvilgsnį į sudžiūvusią bepradedančią byrėti nuo jos veido agurkinę kaukę. Pleišėti ima vis didesni gabalai: Liusė prispaudžia delnus prie veido lyg norėdama juos prilaikyti ir atsiprašiusi nuskuba į vonią. Ten ji praleidžia beveik visą dieną. Sėdžiu valgomajame ant sofos atsivertusi ant kelių knygą, žiūriu į beprasmius žodžius ir mąstau apie žuvusį Aloyzą, besiilsintį po tuopomis ir grimztantį į užmarštį. Liusė grįžta vilkėdama į apačią platėjantį juodą sijoną. Prie jo priderinta žydra palaidinė. Jai įėjus į kambarį ir sėdant prie stalo, padvelkia gaiviais kvepalais. Šnairomis stebiu jos profilį. Ką tik ištrinkti plaukai mergaitiškai sušukuoti už ausų. Šmėsteli nuojauta, kad Liusė abejoja kitados palikusi mano tėvą ir įlipusi į lėktuvą. O gal viskas buvę kitaip: ar ji tikra, kad aš esu jos kūnas ir kraujas? Nors šią akimirką man tai atro-

do visiškai neįtikima. Ji nužvelgia mane, o aš skubiai atsiverčiu kitą puslapį.

– Ką darytum, jei namas staiga atitektų tau? – smalsiai klausia Liusė kildama nuo stalo ir artindamasi prie manęs.

– Išnuomočiau kokiai nors šeimai, – nė nesvarsčiusi atsakau.

Kai ji išdygsta tiesiai man prieš akis, jos sijonas panėšėja į juodą milžiniško paukščio sparną. Atrodo, tik vieną mirksnį abi sustingstame: aš, sėdinti ant kėdės, ir ji, stūksanti priešais mane it didžiulis akmuo. Jaučiu jos skvarbų žvilgsnį, tačiau nesiryžtu pažvelgti į mažas negailestingas akis virš juodo sparno.

Virtuvėje Liusė ruošia Vitui vakarienę. Lyg sustingusi nuo šalčio laukiu sode, kada ji mane pašauks padėti ruoštis virtuvėje. Viliuosi išgirsti jos balsą, tačiau ji manęs nešaukia, girdžiu tik jos žingsnius ant akmeninių grindų ir puodų trinksėjimą. Atmerktomis akimis grimztu į svajonę ir įsivaizduoju save daug jaunesnę, ruošiančią pamokas, o motiną – stovinčią virtuvėje ir ruošiančią mums vakarienę. Namuose motinos sukelti garsai tarsi saugo mane, prasiskverbę pro ausis, susaisto mane ir ją. Savo sieloje jaučiu glūdint menkiausią motinos krebždesį, kad, jei kada nors tektų likti vienai, per garsus prisiminčiau motinos veidą ir kalbėčiausi su ja, net jei jos nebūtų šalia. Šaižus durų skambutis aidi net sode. Girdžiu, kaip Liusė virtuvėje kažką terkštelėjusi nuskuba laiptais žemyn. Ji veda jį per kambarius, o jo geležimi pakalti batai dusliai kaukši grindimis. Vito balsas aidi tuščioje Aloyzo bibliotekoje. Stabtelėję koridoriuje prie lango, Liusė ir Vitas žvelgia žemyn į sodą. Jie žiūri mano

pusėn nė nepastebėdami manęs, nors aš jiems mosteliu. Stovi prie lango nejudėdami. Vito galva, palyginti su jo siaurais pečiais, atrodo didelė. Blizgantys plaukai standžiai sušukuoti atgal. Lygiai taip pat čia yra stovėjęs Aloyzas. Buvau susidūrusi su juo ketindama iš virtuvės eiti į savo kambarį. Jis vilkėjo darbo drabužius ir laikė rankoje teptuką, kurį vėliau padėjo ant palangės. Teptukas buvo permirkęs šviežiais dažais.

– Kaip manai, ar gali namas staiga imti ir sugriūti kaip bejėgis senas žmogus? – neatsisukdamas paklausė Aloyzas. Iki tol jis niekada nebuvo manęs ko nors klausęs, todėl pamaniau, kad paprasčiausiai supainiojo su Liuse.

– Galbūt, – suabejojau žvelgdama į teptuką, nuo kurio ant grindų lašėjo geltoni dažai.

Liusė plačiai atveria Vitui sodo vartelius. Jis pastebi mane, o Liusė lieka stovėti prie rožių krūmo ir tarsi susimokėlė mirkteli man, kai Vitas, sušukęs: „Aha, mažoji sesutė!“, nuo sodo vartelių tiesdamas ranką skubinasi mano sulankstomos kėdės link. Akies mirksniu jis apipila mane klausimais lengvai spustelėdamas bei laikydamas ranką ir skvarbydamas mane mažomis akutėmis, aplink kurias vinguriuoja daugybė smulkių raukšlelių. Liusė, padengusi stalą, atnešа valgį dideliuose dubenyse. Vitas teiraujasi, kuo aš užsiimu. Nežinau, ką atsakyti, todėl išrėžiu tiesiai skirstanti pašte laiškus. Jo akys taip susiaurėja, kad, regis, jų vietoje liks tik raukšlių rezginys. Kraudama valgį į lėkštes, Liusė juokdamasi paaiškina, esą darbas pašte tik laikinas, mat kitais metais aš ketinanti studijuoti.

– Žinoma, – sako Vitas prunkšdamas, ir mes susidaužia-

me jau įšilusio vyno taurėmis, nes šįvakar ore tvyro toks nežmoniškas karštis, kad oda ir visa, ką paliestum, atrodo aptraukta drėgna lipnia plėvele.

Nors prieš keletą minučių laistytos, raudonų geranijų žiedų galvos nulinkusios nuo vienuolyno apsauginės sienos turėklų. Vitas pasakoja esąs nepaprastai užsiėmęs viešbučių valdytojas, dabar statąs daugybę viešbučių dutūkstantiesiems metams, kuriais laukiama atvykstant šimto tūkstančių maldininkų. Kai kuriuose viešbučiuose jau iš anksto visos vietos užsakytos, nors jie dar nepastatyti.

– Tokiam žmonių antplūdžiui turime būti pasiruošę, – kartoja jis šnopuodamas pro nosį kaip koks begemotas.

Valgydami Liusė su Vitu kalbasi tiek daug ir taip greitai, kad dėl tokios žodžių gausybės liaujuosi jų klausiusi ir sėdžiu prie stalo kaip kurčnebylė. Kalbėdamas Vitas taip išsižioja, kad matyti visi priekiniai dantys – eilė mažų baltų retų dantų. Be paliovos jis pertraukia Liusę, o ši, atrodo, nepaisydama kiekvieną kartą nuolankiai linkteli, mielai leidžiasi užliūliuojama jo balso ir šviesaus, skaidraus nuolat įžiebiamo žiebtuvėlio garso. Vitui ant smilkinių ir nosies galiuko sužvilga smulkūs prakaito lašeliai. Staiga jis prisitraukia kėdę arčiau Liusės ir dabar jau sėdi tiesiai prieš kapinių topolius, kurie styro jam už nugaros taip, lyg augtų iš galvos. Skubiai atsistoju, nukraustau nuo stalo indus ir kuo greičiau dingstu iš čia.

Virtuvėje iš tolo girdžiu jų balsus, vis neramesnius ir stipresnius, pamažėl sumyštančius padrikų garsų sraute. Ir Liusės kikenimą, įsiliejantį į Vito juoką – sotaus, patenkinto žmogaus kvatojimą be lašelio džiaugsmo.

Minkštas lyg šlamanti šilko skraistė oras gaubia gyvenvietę. Aikštė su bažnyčia ir trykštančiu šaltiniu – tarsi indas, prie kurio vakarais susiburia žmonės. Čia viešpatauja vaikų riksmas, vyrų balsai ir moterų juokas. Priešais barą prie stalų palinkę sėdiniuoja pagyvenę vyrai, įsispyrę į kambarines šlepetes, ir lošia kortomis. Iš baro sklindanti šviesa nutvieskia ir aikštę. Tik kukli bažnyčia kitame aikštės gale rymo apgaubta tamsos. Žingsniuodama gatvele palei bažnyčią, artinuosi prie senųjų vartų ir gyvenvietę juosiančios sienos. Čia nebejusti aikštės šurmulio, girdėti tik šuns lojimas. Pasisukusi nugara į sieną, žemai matau per lygumą nusidriekusį miestą. Apšviestos gatvės it virpantys vabzdžio čiuptuvai tįsta iki pat miško. Už jo dunkso iškilęs kalno gūbrys. Kai čia atvykau, po kelių dienų mudvi su Liuse buvome ten užsiropštusios. Apžiūrėti apylinkių iš namų išvykome gana anksti. Liusė aprodė daugybę kaimelių su šviesių akmenų namais, kuriuose, atrodė, gyvena tik seni žmonės ir katės. Galiausiai nualusios nuo karščio ir į tolį nusidriekusių tabako bei saulėgrąžų laukų reginio, ėmėme kilti į kalną. Pusvalandį važiavome medžiais ir krūmais apaugusiu mišku, o palei kelią augančių liaunų medelių nukarusios šakos plekšeno į automobilio langus. Ant kalno sustojome ir toliau ėjome pėsčios saulės išdeginta ražiena. Gyvenvietės, kurių gatvelėmis ką tik vaikščiojome, iš viršaus atrodė tarytum nušiurę lopinėliai. Ten, kur mes stovėjome, nebuvo nė menkiausio medžio, tik svaigulį keliantis plynas laukas. Per megztinį jaučiau tvinksint širdį, norėjosi susmukti ant žemės ir nejudėti. Bet šalia buvo Liusė, atmetusi galvą prieš vėją; juokdamasi ir didžiuodamasi ji pasakojo apie gamtovaizdį taip, lyg pati jį būtų sukūrusi.

– Ar nemanai, kad naktimis čia baisoka? – paklausiau.

Ji pažvelgė į mane, lyg būčiau ką nereikalinga pasakiusi. Staiga man po kojomis susvyravo žemė, tarsi būčiau stovėjusi ant prunkščiančio ir besiraižančio žvėries nugaros. Atrodė, tuoj atsivers dangus, bet jutau kietą pagrindą po kojomis, bandžiau sutelkti dėmesį į mažą raudoną dėmelę Liusei prie kairiojo lūpų kampučio, tačiau pajuodęs jos veidas, palinkęs prie manęs, skilo pusiau.

Atsipeikėjau ant užpakalinės automobilio sėdynės susirietusi po antklode. Mane pažadino šviežios duonos kvapas. Po savimi jaučiau burzgiant mašinos variklį. Žvilgtelėjau Liusei į nejudantį pakaušį, kyšantį virš sėdynės, ir įsikibusias į vairą plaštakas. Lietus barbeno į stogą, šimtai mažyčių upeliūkščių sruvo lango stiklu, o aš nežinia kodėl jaučiausi soti, patenkinta ir laiminga.

Bažnyčios varpai muša pirmą valandą nakties. Vitas tikrai šiąnakt liks čia. Lėtai sliūkinu atgal į aikštę. Baras vis dar dirba, bet vaikų ir moterų nebematyti. Ryžtingai žengiu į vidų pro spalvotų polietileno juostelių užuolaidą ir stabteliu prie baro. Gretimoje patalpoje trys vyrai žaidžia biliardą. Smūgiuodami rutulį šūkauja ir keiksnojasi. Šalia manęs prie baro apkūnus vyriškis languotais iš kelnių išsitaršiusiais marškiniais be perstojo traukia iš dėžutės pistacijos riešutus ir gliaudo juos. Dantimis triaukštelėjęs kevalą, mesteli jį ant prekystalio. Padavėjas juoda liemene šnairomis nužvelgia mane ir tik tada paklausia, ar nenorėčiau ko nors išgerti. Užsisakiusi portveino, sėduosi prie laisvo stalelio veidu į biliardo stalą. Du žaidėjai juda nerangiai. Jie tarsi broliai. Abu žaidžia išsižioję. Kiek prisimerkę, tarsi norėtų miego. Trečiasis, išblyškęs jaunas žmogus įdubusiais mirtininko skruostais, nepaliaudamas sukinėjasi ap-

link biliardo stalą ir nervingai stuksena lazda į grindis. Jie visi iškart pastebėjo mane, bet dabar broliai šnekučiuojasi garsiau ir vis žvilgčioja mano pusėn. Vaikinas stebeilijasi tiesiai man į veidą, bet nesišypso. Kai palinksta virš žalia gelumbe aptraukto žaidimo stalo, jam ant akių užkrenta plaukai. Nieko neišmanau apie biliardą, vis dėlto stebiu žaidžiančius vyrus, lyg tiksliai žinočiau, iš kur bus smūgiuojama. Įpusėjus žaisti, broliams nusibosta, ir jie, įstatę biliardo lazdas į stovą, pasuka prie baro. Trečiasis nepatenkintas kaukši lazda į grindis, tačiau broliams nė motais, nes jie jau stovi prie baro guviai šnekučiuodamiesi su padavėju ir vyriškiu, gliaudančiu pistacijas.

– Jie visada liaujasi žaidę, kai tik mato, kad aš laimiu, – sušunka garsiai, nors akivaizdu, kad sako tik man vienai, nes pasiėmęs butelį portveino prisėda prie mano staliuko. Klausia, ar turiu ką bendra su ta užsieniete. Veikiausiai jis turi galvoje Liusę, ir aš prasitariu esanti jos sesuo. Mintis, jog ji iš tiesų galėtų būti mano sesuo, sukelia man palengvėjimą, ir aš nusprendžiu nuo šiol įsivaizduoti Liusę tik kaip savo seserį.

– Lučianas, – taria jis tiesdamas man ranką.

Broliai vis atsisukdami į mus kikena. Lučianas sakosi girdėjęs, kad mano sesers vyras žuvęs autoavarijoje. Jis pats matęs tą vietą – pačioje įkalnės apačioje. Linkteliu be žodžių. Liusė, autobusui dar nė neprivažiuojant tos vietos, visada stengiasi nukreipti žvilgsnį kur nors į šalį. Dešimtis kartų važiavome pro tą vietą tylėdamos. Ten, kur sudegė automobilis, dabar juoduoja išdegusi žemė. Neliko nė menkiausių Aloyzo palaikų. Net pelenų. Juos tiesiog išplaikstė vėjas. Mašina apsivertė ir sprogo, – tokia buvo policijos pro-

tokolo išvada. Nebuvo nė minties, kad Aloyzas galėjęs sąmoningai nusižudyti. Liusė ilgą laiką pasakojusi daktarui Alberčiui, kad Aloyzas žuvęs siaubingoje avarijoje, kol pati tuo patikėjo. Vis dėlto galbūt jis jau seniai ketino nusižudyti. Rūsyje maišydamas dažus, valgydamas, nubudęs rytais su Liuse, kuri susirietusi kaip embrionas gulėdavo šalia. Gal net tada, kai stovėdamas prie lango bejėgiškai paklausė manęs, ar galįs namas staiga sugriūti tarsi senas žmogus. Jis jau tada apie tai mąstė. Po dviejų dienų, kai suskambo telefonas, žiūrėjau televizorių.

– Jums skambina iš miesto ligoninės. Ar Liusė ir Aloyzas Hagenbachai jūsų tėvai? – klausė moteriškas balsas. Aš vos galėjau suprasti. Ekrane prie apleisto fabriko kovėsi dvi priešiškai nusiteikusios jaunimo gaujos.

– Taip. Tai yra ne... Liusė mano motina.

– Ponas Hagenbachas sunkiai sužalotas autoavarijoje, o jūsų motina taip pat paguldyta pas mus, – tęsė balsas.

Važiuodama į ligoninę autobusu, žiopsojau pro langą lyg pro didinamąjį stiklą į nutekamąjį griovį: tarp suskilusio asfalto atplaišų kerojo žolė, skaičiavau suglamžytus cigarečių pakelius, išmestas šiukšles. Priemiesčio kelkraštyje tysojo nuo karščio išsipūtusi pastipusi katė. Nė neabejojau, kad nelaimės kaltininkas Aloyzas. Puikiai prisimenu tamsiai raudoną ligoninės vestibiulį, kavinę, kur kiūtojo senos tetulės ilgais gėlėtais naktiniais marškiniais ir desertinėmis šakutėmis gnaibė didžiulius torto gabalus, o paskui įsigrūsdavo juos burnon. Vis dar girdžiu vieną tetulę geibiai kikenant. Kol moteris prie registratūros langelio ieškojo Liusės palatos numerio, spoksojau į stačiakampę lentelę su užrašu „Ponia Jasinovič“.

– Du šimtai trisdešimt septinta palata, – tarė ji tokiu balsu, kokio trokšta vaikas iš skaitančiojo pasakas.

– Tiesa, kad jūs savo vaikams skaitote *Tūkstantį ir vieną naktį*?

Berods aš iš tiesų jos to paklausiau, ir, kiek pamenu, ji palinko prie manęs taip, kad savo veido oda galėjau justi šiltą kvėpavimą, kuris priminė pintinę ką tik išskalautų skalbinių, ir pasakė:

– Nusiraminkite, jūsų mamai jau geriau. Ji guli du šimtai trisdešimt septintoje palatoje.

Visą tą laiką lėkdama be galo ilgais koridoriais, pro laukiamųjų rausvas kėdes, fikusus žvilgančiais lapais ir medicinos seseles, mieguistai stūmusias lovas su išsigaubusiomis rudomis antklodėmis, mąsčiau apie sinjorą Jasinovič, kuri visą laiką bus čia ir skaitys *Tūkstantį ir vieną naktį*. Kol radau palatą su užrašu 237, po koridorių labirintą klaidžiojau kone amžinybę, bet sustojusi prie reikiamų durų, delsiau. Nebuvo kur skubėti. Aloyzas – ola, kur Liusė galėdavo pasislėpti, – žuvęs. Priešais mane bolavo lygios durys, ir pamaniau, kad nuo šios akimirkos galėsiu stebėti Liusės gyvenimą, ir jis daugiau nebus ta didžiulė paslaptis kaip iki šiol, lyg koks alkanas plėšrūnas, be atodairos viską rydavęs man po kojomis. Pagaliau atėjo laikas tapti neatskiriama Liusės gyvenimo dalimi.

Paėmęs už alkūnės, Lučianas išsiveda mane iš baro. Broliai nusliūkina gatve palei bažnyčią. Lučianas šūkteli jiems kuo greičiau dingti iš akių. Rėkaudami jie išnyksta už bažnyčios. Padavėjas išjungia šviesą ir užrakina duris. Šulinys apšviestas iš vidaus – dabar tai vienintelis žiburys, ir Lučianas

laikosi įsikibęs man į alkūnę, kol prisėdame ant laiptelio priešais šulinį. Nepamenu, ką jis visą tą laiką, mums sėdint bare, kalbėjo, tik prisimenu, kad dažnai kildavo atsinešti portveino. Ant akmeninio šulinio iškaltos figūros. Jos abejingai šypsosi, ir aš klausiu Lučiano, ar jis žino, kas tos figūros.

– Kokie nors šventieji, – atsako nekantriai ir čiupteli man už rankovės. – Eime.

Jo kambarys palėpėje. Čia viršuje tvyro svilinamas karštis, tik pro mažą stogo langelį dvelkteli truputis gaivaus oro. Kampe šalia čiužinio stovi getoblasteris ir dėžutė. Ant jos – dirbtinė rožė ir žvakė, o už jų – aukso spalvos rėmeliuose iškarpa iš laikraščio apie Kurtą Kobeiną. Lučianas įrengė jam altorių. Ant grindų išmėtyti laikraščiai ir drabužiai. Lučianas pareiškia kitą savaitę išsikraustąs į miestą ieškotis darbo ir kurti muzikantų grupės. Jis norįs būti dainininkas. Stumteli mane į krėslą, pūpsantį vidury kambario, iš virtuvės atneša alaus, o pats išsitiesia ant čiužinio. Neoninė lempa nušviečia kambarį gelsva šviesa, todėl Lučiano veido oda dar labiau pagelsta, o paakiuose įsirėžia šešėliai. Paaiškėja, kad pasaulį abu išvydome tą pačią dieną, todėl kvatojame tarsi pamišėliai. Iš juoko Lučianui dreba rankos, jis išlieja ant čiužinio alų, todėl kvatojame dar labiau.

– Kaip manai, ar aš panašus į ligonį? – staiga klausia jis.

– Kai įdėmiau į tave įsižiūriu, taip.

– Puiku. Dainininkas ir turėtų atrodyti kuo liguistesnis.

Suglostęs plaukus taip, kad keletas sruogų kristų ant smilkinių, įjungia getoblasterį. Po kambarį pasklinda Kurto Kobeino balsas. Lučianas pasakoja netekęs virėjo darbo, mat restoranas, kuriame jis dirbo, griaunamas: jo vietoje bus viešbutis. Piktdžiugiškai sukikenęs, gurkšteli alaus.

– Kitą savaitę vis tiek dingstu iš čia.

– Ar tie du, su kuriais žaidei biliardą, tavo draugai? – klausiu.

– Broliai Palmisanai mano draugai? – kandžiai juokiasi. – Tai kaimo kvailiai. Vaikai pasakoja apie juos anekdotus. Broliai Palmisanai nevispročiai, supranti? – Jis pasukioja pirštu prie smilkinio. – Šie puskvailiai neriasi iš kailio per Velykas vaidinti Jėzų. Bet rengėjai nesutinka. – Lučianas išsitraukia iš piniginės nuotrauką. – Štai čia Jėzų vaidinu aš.

Nuotraukoje būrys žmonių šventiškai žygiuoja per miestelio aikštę. Priekyje keturi vyrai neša iškėlę kryžių, ant kurio pririštas Lučianas Jėzaus drabužiais. Tai Velykos, švenčiamos kiekvienais metais, kai vienas jaunų vyrų pririštas prie kryžiaus nešamas per aikštę pagerbti prisikėlusio Jėzaus. Lučianas, laikydamas alaus skardinę prie lūpų, uždainuoja lyg į mikrofoną. Visiškai be klausos, prikimusiu balsu, o aš sėdžiu krėsle ir kvatoju visa gerkle, bet jis nesutrikęs dainuoja toliau, vis aukščiau ir garsiau. Einu į virtuvę atsinešti ko nors atsigerti. Kriauklėje iki pečių riogso neplautų indų stirta; viename puodų – apipelijęs viralas. Ant sietelio garams siurbti priskretęs gelsvų riebalų sluoksnis. Lučianas veikiausiai mėgo gaminti, tačiau dabar čia kalnai purvo. Gal dėl to, kad išsikrausto. Tarp tuščių dėžučių ir trupinių randu sulankstytą vizitinę kortelę: lenktomis raidėmis išraityta Lučiano pavardė ir restorano pavadinimas. Tarp gausybės indų ieškodama švarios stiklinės, aptinku vazonėlį su nudžiūvusia azalija. Lapai jau nukritę. Pakišu azaliją po čiaupu, kad žemė prisigertų vandens. Kai grįžtu į kambarį, Lučianas guli užsimerkęs po antklode, prie čiuži-

nio į krūvą sumetęs drabužius. Miega. Prie čiužinio iš pasvirusios alaus skardinės laša alus; lyg koks pusmėnulis ant kilimo atmesta blyški sulenkta Lučiano ranka. Laiptinėje garsiai girgžda laiptai. Jaučiuosi lyg vagis, ant pirštų galų sėlinantis laiptais žemyn. Klaiku naktį kiūtoti laiptinėje, kur už durų miega svetimi žmonės. Įsivaizduoju ten stovinčias didžiules lovas, kuriose vienas prie kito susiglaudę guli žmonės. Miegantys kūnai, tarsi šiltos kvėpuojančios kalvelės sudrebantys nuo sukelto triukšmo. Berods tikrai už vienerių durų išgirstu keiksnojantis. Pagaliau išsprukusi į lauką, nukaukšiu per įmigusią gyvenvietę. Suirzusi dėl pačios keliamo triukšmo, nusiaunu batus. Oras malonus ir vėsus, bet po kojomis jaučiu iš žemės gelmių besiveržiančią šilumą ir įsivaizduoju žemę tarsi kokio gyvio odą, galbūt sirenos, ir lyg pakylėta šių minčių, pasuku aplinkiniu keliu prie gyvenvietės sienos, žvilgteliu dar kartą žemyn į lygumą. Aplinkui naktis lyg juoda stūksanti siena, kalno nematyti, tik užgesusiame mieste keletas per miegus aikštingai mirksinčių žiburėlių.

Miegas tamsus. Pro žaliuzes skverbiasi saulės spinduliai. Nubundu sulipusi nuo prakaito, ieškanti vėsesnės antklodės vietos, kad dar keletą minučių grįžčiau į miegą. Įkaitinta saulės geliančiais kaulais prarandu viltį užmigti, nes miegas galutinai išgaravęs. Apačioje, virtuvėje, kvepia valomuoju actu. Liusės sutvarkyta. Indai tvarkingai sudėti į lentynas. Sena dujinė viryklė ir kriauklė blizga. Ant virtuvės stalo paliktas raštelis: „Savaitgalį būsiu pas Vitą. Linkėjimai, Liusė“. Užkaitusi ant viryklės arbatinuką, atsisėdu prie stalo. Ausyse suskamba veriamas klyksmas, pas-

kui – slopus juokas. Regiu, kaip į vandenį kažkas tėškia maišą su spurdančia kate. Namas, kuriame sėdžiu, visai ne namas. Rankos lyg prikaustytos prie medinio stalo. Staiga apimta mirtinos baimės, išjungiu dujinę ir išbėgu lauk. Kelias į miestą lyg gyvatė vingiuoja nuokalne. Autobuse, be manęs, dar keletas pagyvenusių moterų guviai šnekučiuojasi su vairuotoju. Matydama, kaip vairuotojas kalbėdamas vis atsisuka į moteris, atsikvepiu. Kartais aiškindamas ir gyvai skėsčiodamas rankomis, jis paleidžia vairą. Autobusas rieda vis platėjančia gatve į miestą. Sustoja tarp stoties ir prekybos centro – milžiniškų marmuro pastatų virtinės. Iki šiol pamenu, kaip prieš metus apimta baimės ir džiugesio, nuo sėdėjimo valandų valandas drebančiomis kojomis iš stoties pro šį prekybos centrą ėjau susitikti su Liuse. Didžiulis raudono marmuro kubo pavidalo pastatas švytėjo saulėlydžio šviesoje ir mirgėjo prieš akis, lyg spinduliuotų per dieną sukauptą karštį. Balta aikštė atrodė lyg ką tik nušveista, ir, nors po ją šmirinėjo aibė žmonių, įspūdis toks, tarsi būtų iššluota. Gatvelėje tarp susispietusių namų matyti *Oriono* kino teatras. Tai mažas pastatas, kuriame tvyro skrudintų kukurūzų, avietinių ledų ir tualeto kvapai. Be manęs, į popietės seansą ateina dar du žmonės – vienas jų, jaunas vyras plonais gelsvais plaukais ir šviesiai žaliu švarku, sėdasi už dviejų kėdžių. Ekrane amerikietis įpuola šalia greitkelio į apleistus nuosavus namus, mesteli ant virtuvės stalo maišelį su maisto produktais ir sukviečia šeimyną. Kai vaikai tarytum maži paršeliai prisikimšę pilvus dingsta iš namų, vyras, įspraudęs žmonai į burną kepsnio gabalą, stumteli ją ant virtuvės stalo ir iš gelsvos vasarinės suknelės ištraukia krūtis.

– Tik ne ant virtuvės stalo, – pilna burna gromuliuoja ji, – vaikai...

– Na ir kas? – paklausia kandžiodamas jai krūtų spenelius.

– Maldauju, – sudejuoja, ir vyras nusineša ją į kambarį ant sofos.

– Ar vis dar prisimeni? – Moteris juokiasi, o jos patrauklus veidas atrodo negailestingas. – Už kokius pinigus pripirkai šitiek maisto? – šnabžda jam į ausį.

– Už paskutinį atlyginimą – šiandien mane atleido, – kužda atsakydamas.

Ji stumteli jį, įsiutusi ir nepaliaujamai keikdamasi trypia kojomis grindis. Suirzęs vyras išvažiuoja į *Royal*. Aludėje su bičiuliais girtuokliauja. Vėlai naktį pasikviečia visus į savo namus. Ir tada, pačiame išgertuvių puotos įkarštyje, tarp sutuoktinių įsiliepsnoja kivirčas. Bičiuliai kaipmat dingsta iš namų: neatitraukdami nuo lūpų alaus skardinių, jie nudumia gaudžiančiais harlėjais atgal į aludę. Kol tėvai siaubia namus, viršutiniame namo aukšte lovose tupi vaikai išplėstomis iš nuostabos akimis.

Į salę krykštaudama ir smaližiaudama ledus suburzga šeimyna; gongo dūžis skelbia pertrauką. Šalia manęs sėdintis jaunas vyras išsitraukia iš švarko kišenės mobilųjį telefoną ir ima kalbėtis.

– Šūdinas filmas, – girdžiu jį sakant.

Nepaisydamas, kad filmas rodomas toliau, nepaliauja kalbėjęs ir nė nežvilgteli į ekraną. Ten – pats kivirčo įkarštis. Jis rėkia. Ji klykia. Vyras, pagriebęs moterį, taip stumteli, kad ši, perskridusi per kambarį, trenkiasi į namo sieną ir pasruvusi krauju griūva kniūbsčia.

– Niekšas, – išsvokščia ji, kai vyras plikomis rankomis plėšo skiautėmis jos vasarinę suknelę.

Tuo metu žmogėnas su telefonu, įbedęs žvilgsnį į batų galus, kalba vis garsiau:

– Jeigu jau automobilį, tai tik su oro pagalvėmis. Tuo labiau, jei galvotume apie vaikus.

Ragelyje sucypsi moteriškas balsas:

– Nė nemaniau, kad nori vaikų.

– Na na! – tarsi ramina jis, nenatūraliai kalbėdamas dusliau. – Dar pažiūrėsim.

Paskui jis atsistoja ir, metęs piktą, priekaištingą žvilgsnį į mane, tarsi būčiau slapta jo klausiusis, spyruokliuodamas mėtos žalumo sportbačiais dingsta iš salės.

Iš tolo girdžiu liūdnai skambant rylą. Po tokio filmo pamaloninta muzikos, įsivaizduoju seną vyrą, sukantį rylą. Rylininkas suka rankenėlę, jo veide išgrimuota šypsena. Ant blizgančios, lyg ką tik pagamintos rylos sėdi pliušinė beždžionėlė. Keletas vaikų stypso ir laižydami ledus klausosi. Eidama rylininkui už nugaros, ant žemės išvystu kompaktinių plokštelių grotuvą. Ryla – akims dumti. Nuskubu tolyn. Kioske nusiperku bananinių ledų. Esu skaičiusi, esą bananai kelia nuotaiką. Tačiau šie ledai beskoniai, burnoje tik saldu ir lipnu – nesuvalgiusi išmetu juos į pirmą pasitaikiusią šiukšliadėžę.

Pro kirpyklos langą apžiūrinėju kėdes, lengvas ir tarsi pripūstas oro, nors išties aptrauktas kieta oda. Mintis apie kėdes kvaršina man galvą, todėl paėjėjusi porą gatvelių, grįžtu ir užsuku į kirpyklą. Pagyvenusi moteris perdėm nugrimuotu veidu sodina mane į vieną tų debesis primenančių kėdžių ir prašo luktelėti. Ji dingsta už siaurų durų: girdžiu,

kaip gretimoje patalpoje kažką lyg neklusnų vaiką mėgina įkalbinti. Netrukus grįžta su krūva katalogų rankose. Ji rodo įvairias šukuosenas, pusmetinius sušukavimus, dažymo būdus. Bet aš noriu tik truputį pasėdėti toje debesų kėdėje, todėl paprašau tik šiek tiek patrumpinti plaukus. Pasisukusi ji priekaištingai rikteli: „Marijau!“, ir siaurame tarpduryje išdygsta jaunas vyrukas. Velkasi vangiai mostaguodamas rankomis, lyg jam būtų visiškai nusispjaut į šį saloną ir jo senę viršininkę, kuri stovėdama už stalo vogčiomis dėbso mūsų pusėn. Abejingu veidu jis stumteli debesų kėdę prie kriauklės. Kol jo rankos grubiai naršo man po plaukus, ant galvos šniokšdamas teka ledinis vanduo. Svarstau, kodėl jis atsuko tokį šaltą vandenį: gal todėl, kad viršininkė už durų jį supykdė, ir dabar vietoj mano galvos jis įsivaizduoja josios.

Ištrinkęs plaukus, vyrukas pritraukia kėdę prie veidrodžio. Jame regiu atsispindint vitriną: gatve riedančią susidvejinusią mašiną, kuri veidrodyje važiuoja pati savęs link. Įdėmiai stebiu du sausakimšus be garso susidūriančius autobusus, lange išnyrančius dvigubus praeivius, žingsniuojančius priešpriešiais ir staiga dingstančius, lyg paprasčiausiai smegtų kiaurai grindinį.

Atsitokėju nuo klapsinčių žirklių: Marijus vis dar abejingu veidu tebekerpa man plaukus. Po kiek laiko staiga atsidaro durys ir įeina mergina oranžinės spalvos akiniais su violončelės dėklu. Tai ta pati mergina, kurią nuolat matydavau prie raitelio paminklo.

– Rėja, – sušunka moteris ir pašokusi nuo stalo stumteli jai vieną debesų kėdžių.

Rėja, regis, nuolat čia lankosi, net Marijus, abejingai šyp-

telėjęs, linkteli jai veidrodyje. Jau noriu kilti nuo kėdės, bet Marijus užvožia man ant galvos plaukų džiovintuvą. Paspaudęs mygtuką, paaiškina, kad tai truksią dar pusvalandį. Aš noriu pasitikslinti, *kas* truks dar pusvalandį, mat prašiau tik patrumpinti plaukų galiukus, bet kirpėjas jau dingęs už siaurų durų. Plaukų džiovintuvo laideliai ir vamzdeliai įkaitę, todėl, baimindamasi nusideginti plaukus į vieną laidelių, nesimuistau. Šnairomis apžiūrinėju Rėją ir moterį, įtrinančią jai plaukus skysčiu, kvepiančiu tarsi valiklis. Gaubtuvo vamzdeliai taip zirzia ir spragsi, kad ausyse tik spengia, o moteris be garso tai išsižioja, tai užsičiaupia. Skystis išbalino tamsiai gelsvus Rėjos plaukus. Ji sėdi debesų kėdėje akinamai šviesiais, bespalviais, lyg senos moters plaukais.

Kas vakarą vienuolyno dengtame balkone vienuolis laisto geranijas. Ant gatvės tarp vienuolyno ir mūsų sodo iš gėlių lovelių vos girdimai teška vandens lašai.

Ant stalo dedu lėkštę su keptais baklažanais. Šiandien apie vidudienį grįžo Liusė. Ji atrodo linksma, lyg būtų grįžusi iš ten, kur oras puikus ir šviečia skaisti saulė.

– Kaip savaitgalis? – Jai už dažytų lūpų dingsta viena tamsiai violetinių baklažano riekelių. Liusė dvelkia jūra ir smėliu; atsitokėju spoksanti jai į raudonus nagus ir įsivaizduoju ją vieną rytą juos lakuojantis Vito baltų plytelių vonios kambaryje. – Ar buvai mieste?

– Ne, – pameluoju, nes ji būtų pradėjusi klausinėti, ką aš ten veikiau, kaip filmas, o aš dažniausiai į tokius klausimus nežinau, ką atsakyti.

– Tu juk negali nuolat tūnoti namuose. Tai nuobodu.

– Kodėl ne? Čia gražu.

– Manau, tau ne pro šalį retkarčiais nukakti į miestą. Beje, dabar turiu automobilį. Vitas paskolino.

Kaip tik tą akimirką Džuzepės rūsyje ima klykauti paukščiai.

– Ir vėl. Įdomu, kaip paukščiai gali gyventi tame rūsyje? – perdėtai nerimaudama sako Liusė.

– Jie skraidžioja aplinkui, ir tiek. Ką gi dar galėtų ten veikti?

Po pietų Liusė ketina man parodyti automobilį.

Žingsniuojame į automobilių stovėjimo aikštelę prie gyvenvietę juosiančios sienos. Ten sėdame į ilgoką kvepiantį oda automobilį.

Iš oro vėsintuvo pučia tokia šalta oro srovė, kad ant rankų šiaušiasi ištisa balkšvų plaukelių stepė. Be garso riedame šlaitu žemyn.

– Ar dabar matysies su Vitu dažniau? – klausiu.

Liusė vos pastebimai linkteli.

– Regis, jis labai turtingas.

– Tiesą sakant, tai ne tavo reikalas, – sako ji, – bet Vitas paveldėjo turtą iš dėdės.

– Puiku, vadinasi, jis dažnai su tavimi susitiks, – tariu įžūliai ir todėl jaučiuosi patenkinta, bet Liusės lūpos kietai sučiauptos. Ji vairuoja taip, lyg važinėtų šiuo automobiliu jau seniai. Automobilis – pirmasis daiktas iš Vito pasaulio, netrukus namuose bus apstu Vito dovanų, tarp sienų, kur gyveno Aloyzas, vis garsiau aidės jų abiejų balsai, ir atrodys, kad niekada kitaip ir nebuvo. Liusė įvažiavo į gretimą gyvenvietę, virtusią didžiule statybų aikštele. Išlipusios pro vielų tvorą žvelgiame žemyn į gal kokių penkiolikos metrų gylio statybų duobę. Darbininkai geltonais kombinezonais

kasa žemės grumstus ir meta juos ant juostinio transporterio; kranai rausia semtuvais žemę, kelia akmenis aukštyn ir triukšmingai verčia juos į sunkvežimio priekabą. Mašinos, prikrautos akmenų, išgabena juos; betono maišyklėse ruošiami pamatai požeminiams garažams ir viešbučiams. Šalimais įsikibę į vielų tvorą spiečiasi vaikai, ir, perrėkdami ne tik vienas kitą, bet ir statybų gausmą, ginčijasi, po kiek laiko čia stovės viešbutis. Grįžusi prie automobilio, Liusė, žvelgdama į šoninį veidrodėlį, šukuojasi. Klausiu jos, ar ta statybų aikštelė ir yra viena Vito verslovių, tačiau ji, abejingai truktelėjusi pečius, užveda variklį. Viliuosi, kad ji važiuos ten, kur dar nesame buvusios, tačiau ji grįžta tuo pačiu keliu, kuriuo atvažiavome. Liusę apgaubęs nerūpestingumas tarsi neperregimas šydas, ir tik dėl to, kad kas nors įvyktų, paspaudžiu mygtuką atidaryti langą. Prisiminus, kaip Liusė truktelėjo pečiais, mane apima visiškas abejingumas, todėl palinkusi jai prie skruosto piktai kuždu:

– Jei negali pasakyti, kad būtent Vitas dėl savo statomų viešbučių nuniokojo pusę gyvenvietės, tai gal bent papasakotum, kas atsitiko Aloyzui? Juk tai buvo ne avarija, tiesa? Mažų mažiausia vieną vienintelį kartą galėtume apie tai pakalbėti, juk abi puikiai suvokiame, kad melavai Alberčiui.

Visa tai gana greitai ir šaltai pasakiusi, pajuntu, kaip sakiniai tarsi pakimba ore. Liusei pabąla lūpos: kampučiuose matyti rausvų lūpdažių likučiai. Tylėdama ji dideliu greičiu važiuoja vingiuota gatve aukštyn. Virš alyvmedžių šlaito jau regėti dalis gyvenvietės sienos. Žiūrėdama ten, aukštyn, ir mintyse skaičiuodama kiekvieną kelio metrą, nekantrauju išvysti miestelį. Lėtai, lyg sunkios metalinės sijos,

grimzta sakiniai. Prispaudę mane prie sėdynės, jie slegia tol, kol grįžtame namo ir nueiname kiekviena į savo kambarį.

Sapnuoju Liusę, sėdinčią baltų plytelių vonios kambaryje. Keistai susikūprinusi ji lakuoja kojų nagus. Uždėdama jai ant galvos plaštaką, noriu atsiprašyti. Tačiau delnas priglunda prie plikės. Liusei ant galvos nė vieno plauko. Šaukiu kampe stovintį tėvą. Tačiau vietoj jo burnos – raudonų kryžiukų eilė. Vietoj akių – taip pat kryžiai. Kai artinuosi prie jo, tėvas virsta mažute skudurine lėle, krintančia man į glėbį. Nubudusi jau neberėkiu nuo košmariškų sapnų. Paklodė sudrėkusi nuo baimės prakaito – kabinu ją už lango prieš saulę. Atidarau visus kambario langus, kad saulė išdžiovintų sapnus. Nekenčiu savo sapnų. Tačiau rėkti lioviausi.

Šiandien Liusei sukako keturiasdešimt penkeri. Nešina padėklu su pusryčiais įžengiu į jos kambarį. Ant lovos numesta suglamžyta paklodė.

Liusė yra sakiusi, kad sodas nepriekaištingas tik tada, kai šalia jo laiptelių veša figmedis. Autobusu važiuoju į gretimą miestelį. Už miestelio prie judrios gatvės įrengta augalų parduotuvė. Erdvioje prekyvietėje ant betono grindų sustatyti augalai moliniuose vazonuose. Stabteliu prie jaunučio figmedžio. Ant stiebelio lyg kokios sulysusios kojos prasikalę liauni lapeliai.

– Gražus medis, – pratarìa pardavėja, išnirusi su laistytuvu rankoje iš už šakoto augalo. – Ir užaugs didelis. – Pastačiusi laistytuvą ant žemės, skėsteli rankomis. – Figmedžiai paprastai užauga iki dešimties metrų aukščio.

Pardavėja apvynioja medelį virve. Išsinešu jį permetusi per petį.

Kelias iki autobusų stotelės veda per alėją. Tarp medžių mirguliuoja suolai. Priešaky ant suolo suglaudusios galvas sėdi dvi mergaitės. Palinkusios prie žurnalo šnabždasi tarsi sąmokslininkės. Ant kelių atverstas žurnalas tarytum sujungia dvi figūras į vieną. Susikaupusios, lyg atitrūkusios nuo aplinkinio pasaulio nė nekilsteli galvų net tada, kai aš eidama pro šalį tyčia garsiai kosteliu.

Žemė sode puri, bet medis veša kuo puikiausiai. Jis jau lazdyno krūmo dydžio, nors vaisiai dar maži ir kieti. Vakarėja, ir, nors nesu sutarusi susitikti su Liuse, manau, ji tuoj pasirodys. Svarstau, gal ji dėl neišvengiamos mašinų kamšaties grįšianti vėliau. Vėliausiai po poros valandų ji įvažiuos pro vartus. Eisiu ten jos pasitikti. Anksti rytą, kai dar miegosiu, Liusė, sode išvydusi figmedį, šūktels iš džiaugsmo, ir aš pabusiu. Taip mąstydama išeinu iš namų.

Priėjusi vartus, matau iš miško pusės artėjančius keturis gal kokių dvylikos metų berniukus. Vienas velka žvejo tinklą, kiti – kartono dėžutes. Kai tik išvysta mane, žemyn nudelbtose jų akyse suspindi ugnelės. Akimirksniu jie atsiduria man prieš nosį, užstoja kelią, kad sustočiau. Vienas jų, atidengęs dėželę, atkiša man.

– Gal norite pirkti vertingą retą drugelį? Mes jį sugavome gresiant pavojui, – sako jis, o kiti guviai linksėdami pritaria. – Jūs pirmoji mūsų pirkėja. Dėl kainos susitarsime. Rinkitės.

– Bet juk jie negyvi, – atsakau. Ant balto kartono dėželės dugno guli koks tuzinas suspaustų drugelių.

– Na ir kas? Tačiau jie vertingi, negi nesuprantate? – Pirštų galais pagriebęs vieną drugelį už sparno, iškelia ir pamosuoja man po nosim. Berniukai tarytum siena dar labiau susiglaudžia ir nekantraudami spokso į mane piktai, nes nenoriu jų suprasti.

– Juk kiekvienas norėtų įsigyti ką nors reta, kas pasmerkta išnykti! – kone išrėkia berniukas.

Linktelėjusi greitai duodu jiems pinigų. Jie pasitraukia iš kelio. Paėjėjusi sviedžiu dėžutę su negyvais drugeliais į krūmus.

Atsirėmusi delnais į gyvenvietės sieną, lūkuriuoju, kol iš už posūkio pasirodys Liusės automobilis. Ji negrįžta, ir aš žvelgiu žemyn į miesto čiuptuvus ir į namus, kurie tarsi laivai lėtai grimzta į tamsą. Įsivaizduoju ten gyvenančius žmones, kurie tuoj guls miegoti, jų nuvargusius ir perdien susiraukšlėjusius veidus, kurie lyg priešistorės gėlių lapai išsiskleis ant didelių baltų pagalvių, įsivaizduoju žmonių sapnus, tarsi milžiniškus balionus kylančius į baldais apkrautų kambarių palubes ir sprogstančius užkliuvus už briaunotų ir kampuotų daiktų, regiu judrią gatvę, po kurią žmonės vėl pabyra ankstaus ryto mėlynėje.

Skambtelėjęs prie durų varpelis pažadina mane iš besapnio miego. Svirduliuodama skubu laiptais žemyn atidaryti durų. Laiškininkas įbruka man į rankas atviruką ir siuntinį. Iš Liusės gaunu atviruką ir Indijos vandenyno salos nuotrauką iš lėktuvo skrydžio. Ji rašo, esą Vitas nelauktai ją nustebinęs pakviesdamas į kelionę. Ji pasinaudojusi proga vieną kartą *iš tiesų* atsipalaiduoti. Man leista ką tik nori kviestis į namus. Kada ji grįš, neužsiminta. Siuntinys nuo

tėvo – jis atsiuntė knygą. Nė nevarčiusi dedu ją į šalį. Siuntinio laiške tėvas rašo persikėlęs gyventi pas Aną ir Pauliną į kaimą. Pamini naują adresą. Tėvas viliasi, kad greit grįšiu. Jei nesusirasianti buto iki studijų pradžios, žinoma, galėsianti gyventi kaime. Paulina džiaugtųsi, jei apsilankyčiau. Nesuprantu, kaip jis gali rašyti tokius dalykus, jei kuo puikiausiai numano, kad Paulina ir aš negalime viena kitos pakęsti. Paulina yra Anos duktė. Pirmą kartą mes susitikome per Kalėdų vakarienę, į kurią buvau pakviesta su tėvu. Tada Paulinai buvo trylika; valgydamos mudvi sėdėjome priešais ir nebylios nepatikliais žvilgsniais varstėme viena kitą. Galiausiai ji paklausė, ar skutuosi kojų plaukus. Atsakiau, kad ne. Tada ji prasitarė pažįstanti vieną merginą, mėginusią šalinti plaukus vaško juostelėmis: kai juostelę prilipdai, o paskui staigiu judesiu nuplėši, išrauni visus kojų plaukelius. Mergina vietomis nusiplėšusi ir odą, todėl ją tekę vežti į ligoninę. Dabar jos kojos atrodančios baisiai. Paulina visa tai ištarė priekaištingai, lyg įtardama, kad aš patyrusi tą patį, tik iš bailumo nedrįstanti prisipažinti.

Po vakarienės kažkas paprašė jos paskambinti pianinu. Įnoringai tęsdama ji pasakė *ne*, nors iš tikrųjų tai reiškė *taip, jei jau jūs visi manęs šitaip prašote.* Po akimirkos ji nuėjo atsinešti natų. Tai buvo paskutinis vakaras, kai ten lankiausi. Vien nuo minties, kad grįžusi galėsiu gyventi pas Aną ir Pauliną, mane apima jausmas, lyg tūnočiau kailyje ir trokščiau.

Ant stalo guli nuotolinio valdymo pultelis, griebiu tą mažą juodą dėželę ir įsijungiu televizorių. Reklamuojama laidynė – puiki ir tokia maža, kad ją galima įsimesti į rankinę. Tuoj pat parodomas ir užsakymo telefonu numeris. Rekla-

muojami masažuokliai atsikratyti celiulito, puodų rinkiniai iš nerūdijančio plieno, sportiniai treniruokliai, vonios kambarių įranga. Matydama visa tai, įsivaizduoju žmones, puolančius prie telefono rinkti numerio. Mielai būčiau dabar ta, kuriai būtinai reikėtų vieno tų daiktų.

Lauke trisdešimt trys laipsniai karščio. Išgirdau tai per naujienas. Kaip būtų gera, jei galėčiau atsigulti į lovą ir miegoti. Bet pro langą besiskverbianti dienos šviesa verčia mane laukti nakties. Labiausiai dabar norėčiau nukakti į kirpyklą ir pasėdėti debesį primenančioje kėdėje po gaubtu. Marijus ir jo viršininkė pamanytų, kad esu kvaištelėjusi po poros dienų darkart atėjusi kirptis plaukų. Žinoma, galėčiau ten nueiti pareikalauti grąžinti man pinigus, paimtus už šukuoseną, kurios visai nenorėjau. Bet tai turėjau padaryti ten vietoj. Visada susimąstau tada, kai jau būna per vėlu. Važiuodama autobusu svarstau, kaip čia susigrąžinus pinigus.

Nereikalausiu grąžinti pinigų; išlipusi iš autobuso ir pasinėrusi į miesto šurmulį, džiaugiuosi turėjusi ką mąstyti. Eidama per gatvę privalau būti atidi, kad nepakliūčiau po mašina ir nesusidurčiau su priešpriešiais atskubančiais praeiviais ar mažais vaikais, nedrausmingai besigrūdančiais ir bėginėjančiais tai šen, tai ten, kuprotais senukais, bidzenančiais skersai kelią. Aplinkui apstu statybų aikšteles juosiančių baltai raudonų aptvarų. Milžiniški velenai rieda dar garuojančiu asfaltu, o kitoje gatvėje dantytas ekskavatoriaus kaušas ardo kelią. Statybų gausmas gožia mašinų pypsėjimą ir šaukiančias motinas, ištiestomis rankomis lekiančias paskui savo vaikus, tarsi nutrūkusius nuo pavadėlių. Žmo-

nės plūsta iš parduotuvių į gatvę ir braudamiesi per spūstį gremėzdiškų daiktų nešmenim talžo kojas. Dienos šviesoje miesto gatvės, kuriomis plūsta žmonių ir automobilių srautai, regis, tuoj tuoj sprogs tarsi arterijos. Nors saulę dengia storas, pilkas debesų sluoksnis, tvyro kaitra. Joje skendi miestas, lyg gaištantis žvėris iškvepiantis puvėsiais tvoskiantį orą. Pažastyse susikaupę prakaito lašeliai įkyriai dirgina odą; supykusi nusprendžiu pirmam pernelyg prisiartinusiam praeiviui lyg netyčia kumštelti alkūne į pašonę. Apsvaigusi atsiremiu į mėsinės vitriną. Žaliuose dubenyse priglaudę letenas prie snukelių triušiai nudirtu kailiu sakytum miega. Perregima, ištempta, atrodo, tuoj plyšianti oda pririzgusi plonų violetinių gyslų tinklų ir mazgų. Spoksant į tą nudirtą odą, akyse šmėsteli gatvių sumaištis – piktdžiugiškai nusišypsau, mat pamanau, kad miestas yra tarsi šis paskerstas triušis.

– Pasitraukite nuo lango, – sušunka moteris, iškišusi galvą pro parduotuvės duris, – nevalia *remtis* į vitriną!

Gatvė vinguriuoja tarp pigių papuošalų parduotuvių ir neįrengtų namų. Prie statybų duobės susibūrę piktai šūkaloja vaikai. Gatvė įvinguriuoja į aikštę, kur stovi riterio paminklas. Keletas žmonių, sustoję pusračiu aplink Rėją, klausosi ištempę kaklus, nes ji griežia violončele taip tyliai, kad vos girdėti. Jos išbalę plaukai susegti viršugalvyje, kelios sruogos krinta ant akinių nuo saulės, ir aš klausiu savęs, kokio velnio žmonės nuolat nešioja akinius nuo saulės, kai ji visai nešviečia. Laukiu, kol praeiviai išsiskirstys ir liksiu stovėti viena priešais ją. Rėja šokteli nuo sulankstomos kėdutės paimti pinigų iš violončelės dėklo, o

aš, žengdama prie jos ir bandydama atrodyti draugiška, bet vis dar suirzusi, sakau:

– Kai saulė nešviečia, juk galėtum nešioti mėlynus akinius?

– O ne, oranžiniai geriau, – pasilenkusi prie dėklo ir nė nežvilgteldama į mane atsako ji. Užsklendusi spyneles, nusiima akinius. – Neįmanoma akimoju priprasti visko matyti oranžine spalva. Šiuos akinius nešioju dvi savaites. – Laikydama rankoje, ji pažvelgia į akinius kaip į kokį labai vertingą daiktą. – Kartą jau matėmės. Pas kirpėją. Sėdėjome šalia, – taria Rėja šnairuodama į mane. Man nemalonu, nes visą laiką kirpykloje stebėjau Rėją būdama tikra, kad ši manęs po gaubtu nemato. Ji vėl užsideda akinius ir pačiumpa instrumentą. Skvarbo mane žvilgsniu. – Einu ko nors užkąsti. Eime drauge. Atrodai taip, lyg tuoj nualpsi.

Žingsniuojame viena šalia kitos nekalbėdamos: keista, mudvi visiškai nepažįstamos pėdiname kartu gatve, lyg tai būtų savaime suprantama. Plaukai Rėjai nesiplaiksto, ir aš mielai uždėčiau jai ant galvos ranką įsitikinti, ar plaukai išties tokie standūs. Einame į restoraną netoli stoties. Įžengiame į tuščią salę su baltai nuklotais stalais. Prieš akis ant stalų sulankstytos servetėlės, tarsi paukščiai išskleidę sparnus plasnoti. Mes vienintelės lankytojos. Už blizgančio chromuoto prekystalio trys padavėjai viltingai žvelgia į mus, bet tik po kelių minučių vienas jų prieina, kad užsisakytumėm.

– Ar tu nevietinė? – su pašaipa lūpose klausia Rėja.

Mane apima jausmas, lyg ją jau pažinočiau. Pasakoju Rėjai atvykusi čia vasarą prieš metus, kai baigusi mokyklą nu-

sprendžiau aplankyti motiną, kuri čia ištekėjo antrąkart. Kaip tik tada avarijoje žuvęs jos vyras, ir motina taip sunegalavusi, kad privalėjau likti, kol ji pasveiks.

– O ką ji dabar veikia?

– Sėdi namie, – pameluoju. – Visąlaik tūno namie. Po to nelaimingo įvykio ji baiminasi pavojingos mašinų ir žmonių spūsties gatvėje. Kiaurą dieną ji sėdiniuoja sode ir šnekučiuojasi su veislinėmis lelijomis. – Dar paminiu, kad po avarijos Aloyzo dirbtuvę Liusė pavertusi žiedadulkių kambariu: ten ji užsisklendusi, bet man pavykę ją išvilioti.

– Ar dabar ji jaučiasi geriau?

– Taip taip, daug geriau. Džiaugiuosi artimiausiu laiku galėsianti iš čia išvykti. Bjaurus miestas, – piktinuosi, nors gyvenu už jo, kaime ant kalvos.

– Visur, – niekinamai mostelėjusi patvirtina Rėja.

– Ką tu pasakei?

– Visur. Aplinkui visur bjauru.

Rėja kalba greitai, šiurkščiai šnypšdama, daugiausia kandžiais trumpais sakiniais.

– Mokaisi konservatorijoje? – klausiu metusi žvilgsnį į violončelės dėklą.

Kai padavėjas atneša žuvienės, Rėja, išlanksčiusi servetėlę, užsikiša ją už apykaklės ir palinkusi prie sriubos lėkštės taip, kad medžiaginio paukščio sparno kraštelis tabaluoja sriuboje, sukužda tarsi kokią paslaptį:

– Ne. Griežiu iš meilės tėvams. Iš tiesų nieko neveikiu. Tėvai sakė, jei aš nenorinti nei mokytis, nei dirbti, tai bent griežčiau violončele. Žinoma, tik ne gatvėje – neįsivaizduoji, kaip jie dėl to įsiuto. – Ji įkvepia, lyg semtųsi jėgų pasakoti toliau. – Tačiau dabar tėvai turi kitų rūpesčių. Vis

tiek viskas juokinga, kai susimąstau kada nors paveldėsianti milijonus. Žemes, akcijas, namus – žodžiu, viską.

Rėjai atsirėmus į kėdės atlošą, prisisunkęs rausvo skysčio medžiagos galiukas išslysta iš lėkštės. Ji kreivai šyptelі, ir dabar Rėja primena man neigiamą animacinio filmo veikėją.

Kurį laiką naktis man atrodė be pabaigos. Nesuskaičiuojamas valandas tysojau nesumerkdama akių, net neprisimindama dienos. Visą laiką tamsa. Šiandien galiu užmigti, nes žinau, kai pramerksiu akis, jau bus išaušęs rytas. Vis dėlto šią akimirką dienos šviesa nekelia man išsigelbėjimo pojūčio. Važiuodama autobusu iš miesto namo, suvokiau visą laiką sėdėjusi prisimerkusi. Saulė netvieskia, tačiau viskas aplinkui tarytum apšviesta žibintų. Net oras kitoks. Jis lyg našta slegia miestą; kvėpuoju pro burną, nes nosis užsikimšo: autobuse į nosinę iššnypščiau suodžių. Nuo akinamos šviesos imu ašaroti. Todėl nuolat trinu akis. Kiti žmonės jas taip pat trina, bet lyg šiaip sau, tarsi baidytų muses ar kasytųsi pakaušį. Praeiviai atrodo pervargę, išsekę, paraudusiomis akimis ir pabrinkusiais paakiais.

Rėjos tėvas mokslininkas, puikiai išmanantis genetiką, už miesto turi vasarnamį. Iki pat namo driekiasi žvyrkelis, kurį abipus lyg sargai supa tuopos. Vasarnamis keturių aukštų, kurių kiekviename stovi pūstašonės porceliano vazos su popierinėmis gėlėmis. Viršutiniame aukšte priešais Rėjos kambarį įrengta biblioteka. Tai patalpa be langų, tačiau tamsaus medžio plokščių lubų viduryje yra balto stiklo kvadratinė stogo ertmė, pro kurią ant apvalaus stalo krinta blanki dienos šviesa.

– Ar čia jūsų šeimyna sėdi ir skaito? – klausiu sustojusi prie lentynų.

– Nieko panašaus, joks žmogus čia nesėdi! – laikydama durų rankeną nekantriai sušunka Rėja.

Apžiūrinėju viršutines lentynas, kuriose beveik iki pat lubų eilėmis sustatytos knygos odiniais viršeliais. Staiga prisimenu, kaip kvepia ką tik išspausdintas popieriaus lapas, kai dar šiltas iš senos ūžiančios spausdinimo mašinos šasteli į krūvą.

– Iš knygų mes gyvename, – kartą yra pasakęs tėvas, kai žiemą mudu bėgome į paštą, kad spėtume iki uždarant išsiųsti svarbių knygų ryšulius. Snaigės lyg mažos strėliukės smaigstė mums veidus, knygų ryšuliai talžė kojas. Kvėpuodami šaltu oru, iš burnos pūtėme mažus baltus garų debesėlius. Stengiausi žiūrėti į kojas, kad nesuklupčiau.

– Kad tik nepargriūčiau, – mąsčiau, – kad tik knygų, iš kurių mes gyvename, ryšuliai nenuslystų apledėjusia gatve. Kad tik nesidrėbčiau ant įšalusios žemės ir visko nepaleisčiau vėjais, ne ne, turiu eiti šalia tėvo, ne, greičiau, kad tik neatsilikčiau ir neišsitiesčiau.

– Visos šios knygos paveldėtos. Yra labai vertingų. Nė viena nėra buvusi ištraukta iš lentynos. Juolab skaityta, – aiškina Rėja išdygusi man už nugaros ir stumia mane iš patalpos į savo kambarį.

Čia tarp žydrais tapetais išklijuotų sienų stovi aukšta lova suapvalintais kraštais ir karsto pavidalo televizorius.

– Tai ne mano, bet tėvų kambarys, – sako Rėja stabtelėjusi prie lango, – sakau, kad žinotum. Viską čia įrengė motina. Savo kambaryje, – sako ji, – nepakęsčiau tokių tapetų.

Paskui Rėja parodo vaizdajuosčių kolekciją, sukauptą

skrynioje šalia lovos. Aibė vaizdajuosčių, sukrautų viena ant kitos. Kiekviena paženklinta numeriu, įrašytu į aplanką eilės tvarka.

– Motina sugalvojo, – aiškina Rėja, – liguistai tvarkinga.

Sėdėdama ant lovos atsirėmusi į pagalves, ji rodo man savo mėgstamus filmus. Psichologiniai trileriai ją nervina, todėl Rėja nepaliaujamai spaudalioja mygtuką greitinti kadrus, ir šie žaibiškai keičiasi ekrane. Kramtydamos nagus mes gūžiamės arčiau viena kitos ir susikimbame prakaituotomis iš baimės rankomis.

– Gal nori išvysti ką nors iš tiesų pribloškiamo? – klausia ji priėjusi prie skrynios ir ieškodama kitos vaizdajuostės.

Ji rodo man filmo *Apokalipsė šiais laikais* pabaigą. Napalmo bombos, panašios į spalvotas kometas, iš naktinio dangaus sminga į džiungles. Po smūgio sprogsta žemė, ir palmės it plunksnos skrieja į upę. Pajuodusiame vandenyje atsispindi degantis krantas – laukinis spindinčių lašų šokis.

– Nieko sau fejerverkas, – kartoja Rėja vis spustelėdama mygtuką atsukti kadrus.

Už kelių centimetrų man nuo galvos išnyra rausvas piršto galas. Prabudusi matau Rėjos kulną. Staiga pro miegus ji kilsteli koją, todėl rituosi nuo lovos ant grindų, kad Rėja neįspirtų man į veidą. Visą naktį miegojome nenusirengusios. Televizoriaus ekrane siaučia baltai juoda sniego pūga. Galvą įkniaubusi į pagalvę, Rėja tyliai gargaliuoja. Sapnuoja. Išjungiu televizorių ir praveriu langą. Į veidą dvelkteli šilto vėjo gūsis. Apačioje mėlynuoja žuvies formos baseinas. Jo dugne iš spalvotų akmenėlių išklota mozaika, kurios viduryje – Neptūnas su trišake rankoje. Žvelgiu tolyn į

gelsvai žalias kalvas, nusidriekusias už parko medžių iki pat horizonto. Rėja užsiminusi, kad, be jos tėvų, šiame name dar gyvena sodininkas, ūkvedė ir virėja. Šįryt aplinkui tyku. Svarstau, kaip galima visą gyvenimą gyventi šiame name ir nesutikti nė vieno žmogaus. Tik Neptūnas visad čia. Staiga mane suima šiurpas, kai žvilgteliu į jį, gulintį vandenyje ir nejudantį, – įsivaizduoju Rėją, vaikystėje sapnuojančią Neptūną, neriantį iš baseino, įsiropščiantį pro langą į jos kambarį ir nusitaikantį trišake į lovą. Jeigu ji būtų ėmusi spiegti, niekas nebūtų išgirdęs.

– Ar vis dar vasara? – Rėja keliasi ir žvelgia į mane traiškanotomis akimis. – Vadinasi, galima maudytis. Tėvai įrengė baseiną man, bet, paprastai būdama viena, mieliau lieku kambaryje.

Ji šliaužioja po lovą tarp sujauktų paklodžių ir ieško akinių nuo saulės.

– Rinkis! – Ištraukusi iš spintos tuziną maudymosi kostiumėlių, Rėja numeta juos ant grindų.

Kai ji išlenda iš už spintos durų vilkėdama bikinį geltonomis ir raudonomis gėlėmis, aš dvejodama tebesirausiu maudymosi kostiumėlių krūvoje. Rėjos krūtų speneliai dideli ir atsikišę. Basomis kojomis iškart grimztame į pūkuotą, tokį pat žydrą kaip tapetai kilimą.

Basos nulipame laiptais žemyn, pėdiname ilgu koridoriumi į patalpą su smėlio spalvos minkštasuoliais ir ant sienų kabančiais paveikslais su vandens lelijomis. Ant stalelio su mažutėmis Murano stiklo vazelėmis stovi įrėminta Rėjos nuotrauka: maždaug šešerių, su kasytėmis ji sėdi nudelbusi žvilgsnį su violončele rankose.

– Siaubinga! – Rėja čiumpa man iš delnų nuotrauką ir apvertusi deda ją atgal. – Tėvai norėjo, kad būčiau kitokia. Kad tu įsivaizduotum, kaip jie nervinasi sužinoję, kad vis dar bastausi po miestą kaip gatvės muzikantė! Kerštas, – taria ji ir stumteli vieną stiklinio fasado langų.

Iš pašiūrės prie baseino atsigabename skėčius nuo saulės ir sulankstomas kėdes. Ištiesusios kojas gulime ant kėdžių baltais ir mėlynais dryžiais.

– Kai tėvų nebebus, viskas čia priklausys man.

– Kai jie kur bus?

– Mirę.

Mums ant pilvų nuo saulės skėčio krenta tamsus dantytas šešėlis. Rėjos kelnaičių gėlės blyksi saulėje lyg žiburiai. Lėtais judesiais ji įtrina kojas aliejumi, kvepiančiu kokoso riešutais.

– Ar turi draugą? – klausia ji, o jos akinių stiklai spokso į mane lyg pavojingo tropinio roplio akys.

– Ne.

– Niekada nesi turėjusi?

– Turėjau. Seniai.

Nutylu, bet iš Rėjos lūpų supratusi, kad ji tuoj vėl ko nors paklaus, skubiai išpyškinu:

– Jis mirė. Nuskendo. Indijos vandenyno potvynio nuneštas niekada daugiau nebesugrįžo.

– Ypatinga. – Kankinamai tęsdama pirmąją „y“, Rėja pliaukšteli sau per šlaunį.

Mane suima juokas iš tokios į galvą dingtelėjusios nesąmonės. Matau savo draugą, plaukiantį jūra, ir tolstantį mažą rankų bei galvos trikampį, kol horizonte juoduojąs menkutis plaukų kuokštelis nugrimzta į jūrą.

Šventė, kurią suruošė tuometinė tėvo draugė, dešimčia metų jaunesnė už jį, vyko didelio namo su nuomojamais butais kieme. Buvau pažadėjusi tėvui nueiti prisikimšti pilvo, mat jis žinojo, kad nevalgau ištisomis dienomis. Tėvas manė, kad man bus malonu susibičiuliauti su jaunais žmonėmis.

Pro įėjimą, užstatytą dviračiais, buvo matyti ūksmingas vidinis namo kiemas, apsuptas aukšta siena. Žvyruotoje aikštelėje aplink pailgą valgiais nukrautą stalą gurkšnodami iš plastmasinių stiklinaičių vyną spietėsi jauni žmonės. Pro pravirą langą aidėjo Lauros Anderson balsas. Prasiskynusi kelią pro žmones, pasiėmiau nuo stalo lėkštę ir stengiausi prisikrauti kuo daugiau maisto. Deja, tėvo draugė mestelėjo į mane akį tą akimirką, kai negrabiai terliojau paštetą. Gabalas, kurį buvau atsipjovusi, taip prilipo prie peilio, kad reikėjo smarkiai pasistengti jį nukrapštyti. Pripuolusi dideliais žingsniais, ji garsiai visiems pristatė mane kaip savo draugo dukrą. Žinoma, tik dėl to, kad buvau gyvas įrodymas, jog ji bičiuliaujasi su vyresniu vyru, – tai veikiausiai ypatinga ir pavydėtina. Tėvas niekada nedalyvaudavo jos suruoštuose vakarėliuose, todėl žmonės, matyt, abejojo ją turint vyresnį draugą. Dabar ji nušluostė nosis visoms šventėje dalyvavusioms moterims.

Buvo švelnus pavasario vakaras: už sienos kaimynų kieme žydėjo liepa, kurios žiedus ore plaikstė vėjas.

Jau kurį laiką svajojau apie vyrą, kurį galėčiau pamilti. Jis turėtų būti kaip D. B. – pagrindinis romano, kurį jau esu skaičiusi kokius dvidešimt kartų, veikėjas. Įsivaizduodavau, kaip jis atrodo, kvepia, juda. Lygindama visus vyrus su tuo romano veikėju, akimoju suvokiau, kad mieste, kuriame gyvenau, panašaus į D. B. nebuvo.

Susikaustęs jis rėmėsi į sieną, lyg būtų prie jos prikaltas. Šalimais ginčydamasis stovėjo kitas žmogus, tačiau pirmasis visai nekreipė į jį dėmesio. Po juodais antakiais, beveik suaugusiais ties nosimi, jo žvilgsnis į visas puses klaidžiojo tol, kol pagaliau it kablys smigo į mane. Supratau, kad abu šalimais stovintys vyrai neturi nieko bendra. Jis nebuvo patrauklus, atrodė tarsi pabėgėlis. Pirmą kartą gyvenime iš tiesų egzistuojantis asmuo sukėlė man tokį vidinį pasipriešinimą, kad, kai jis priėjęs užkalbino mane, vis dar spoksojau į tą pačią sienos vietą. Jis pasakojo darąs kompiuterinės muzikos bandymus ir mėginąs kurti ką nors visiškai nauja. Man buvo nė motais, ką jis kalbėjo, tiesiog stebeilijausi jam į baltas rankas su išsišovusiomis po perregima oda gyslomis tarsi mėlynomis tvinkčiojančiomis virvelėmis.

Tėvo draugė tupėjo gėlių lysvėje ir glėbesčiavosi su girtu vyru, kuris bandė pabučiuoti jai į kaklą. Išvydusi mane, ji pamojavo, kietai sučiaupė lūpas ir pavartė akimis, lyg norėdama pasakyti, kad tai tik išgėrusiųjų kvailiojimai, kurių nė neverta pasakoti tėvui. Kol saujoje laikiau plastmasinį puodelį, vynas sušilo. Atplevenęs į stiklinaitę įkrito liepžiedis – tarsi lėktuvo sraigtas ėmė sukiotis joje. Pradėjau kikenti, o vyras, ištraukęs stiklinaitę man iš rankų, pasakė, esą kiūtoti šventėje, kur vynas geriamas iš plastmasinių indelių, yra nuobodu. Pritariau jam, ir, nė nespėjusi atsipeikėti, atsidūriau už kiemo – žingsniavau gatve greta jo. Ėjome kartu, lyg priklausytume vienas kitam, – tai kėlė man malonų šleikštulį. Nesijaučiau nei apsvaigusi, nei apimta kokių nors minčių. Slampinėdama po jo butą, kas žingsnį girgždinau seno parketo grindis. Palei sieną buvo sukrauta šimtai kompaktinių plokštelių, kampe tarsi bokštas stūkso-

jo muzikinis centras, ant grindų vinguriavo laidai ir mikrofonai. Vis niekaip negalėjau suprasti, kodėl atėjau į šį kambarį. Jau norėjau siūlyti jam susitikti kitą kartą, tačiau jis apglėbė mane ir lengvai kilstelėjo nuo žemės. Tada nusinešė į kitą kambarį ir paguldęs ant čiužinio nurengė. Išsigandau nebegalinti atpažinti jo veido, prigludusio prie manojo: atskiros veido dalys, nosis ir smakras, tarsi niekad nematyti išdygo prieš akis lyg per didinamąjį stiklą. Mielai būčiau atstūmusi jas ranka, tačiau nustėrusi iš baimės ir nekvėpuodama žvelgiau į šalį, tiesiai į lubas. Ten tarytum išsiplėtusi ameba geltonavo rūdžių spalvos vandens dėmė. Išgirdau riedant rutulį. Vedžiojau akis skersai lubas, virš kurių riedėjęs rutulys aplenkė vandens dėmę ir su trenksmu atsimušė į sieną. Jis kažką kuždėjo man į ausį, bet aš nieko nesupratau, nes ištempusi ausis klausiausi keistų garsų, sklindančių iš viršutinio aukšto. Maudė ant čiužinio nepatogiai sulenktą, tarsi atskirtą nuo kūno ranką.

Gulėdamas šalia manęs, jis greitai užmigo: giliai kvėpavo, o jo sunkus kūnas nejudėjo. Ištraukiau iš po jo koją ir pasislinkau į šoną taip, kad mūsų kūnai daugiau nebesilietė. Staiga prisiminiau užmiršusi svarbų dalyką. Kartą mokykloje mums rodė filmą apie sergančiuosius AIDS. Pabaigoje filmavimo dalyvių pavardės buvo paženklintos kryžiais – jie mirė, iki filmas buvo baigtas filmuoti. Vienas jų – devyniolikmetis jaunuolis. Prieš pat filmo pabaigą išvydome jį ekrane pasakojantį savo svajonę tapti šokėju: valios ir ryžto kupinas jaunuolis manė įveiksiąs ligą. Vėliau pasitempęs šokėjas šuoliavo, atliko piruetus, tarsi vilkelis ar dervišas sukosi kambariu, kelias minutes virtusiu scena. Didžiuodamasis jis rodė pasiūlymus iš tarptautinių šokių agentūrų. Laikydamos

laiškus, jo rankos drebėjo, bet į kamerą vaikinas žvelgė neįtikimai žvaliai šypsodamasis, tarsi sakydamas: „Matote, man dar viskas prieš akis – negi turėčiau jaustis mirtininkas? Juk patys tuo netikite!“

Per pertrauką mokytojas įjungė šviesą ir skėsčiodamas rankomis ragino mus atsistoti ir eiti iš klasės. Jis šiurkščiai piktinosi parodęs mums šį filmą ir jautėsi tarytum pridergęs mums į širdis. Mažais žingsneliais ištipenome lauk, o blogadarys mokytojas liko klasėje.

Apžiūrinėjau savo kūną, lyg jam tuoj grėstų mirtis. Mąsčiau apie jauną šokėją, o skausmas ir baimė smelkėsi net iki paklodės, ant kurios gulėjau.

Atsisėdusi purčiau jį, privalėjau jo paklausti, tačiau jis nenubudo. Nulėkiau į dušą ir atsukau tokį karštą vandenį, kad jutau degant odą. Maniau, galbūt šitaip įmanoma atsikratyti užkrato. Užsikimšusi ausis girdėjau šniokščiant kraują, aiškiai regėjau, kaip skverbiasi, dauginasi ir klastingai leidžiasi nešamos kraujo srovės bakterijos – maži dantyti rutuliukai, vieną dieną sustabdysiantys šį tekėjimą. Tada suvokiau, kad jis su D. B. neturįs nieko bendra, ir nusprendžiau daugiau niekada nesileisti keliama ant rankų ir nešama. Grįžusi iš dušinės iki raudonumo įkaitusia oda, kurią niežėjo taip, tarsi man po kūną triūstų tūkstančiai skruzdėlių, nusitraukiau antklodę, nusvirduliavau į kitą kambarį ir atsiguliau ant grindų šalia muzikinio centro bokšto.

Staigus šviesos blyksnis grąžino mane iš gilaus miego į kambarį.

– Mano miegantis angele, – išsiviepęs tarė jis ir pasukiojo rankoje Polaroid fotoaparatą.

Kupina pykčio varsčiau akimis svetimą veidą.

– Privalai pasitikrinti, ar nesergi AIDS, – pasakiusi šiurkščiai išplėšiau nuotrauką jam iš rankų.

– Dieve mano, kokia sumani mergina!

Įsižeidęs jis sviedė man popierių. Viršuje perskaičiau ligoninės adresą, o apačioje prie žodžio „Neigiamas“ buvo pažymėtas kryželis.

Girdėjau jį virtuvėje švilpaujant; kvepėjo kava; aš išslinkau pro duris.

Po dviejų mėnesių gulėjau ant operacinio stalo išskėtusi ir atrėmusi kojas į metalinius įtvarus. Girdėjau tariant žodį *Rohipnolis*, – pradėjęs be paliovos suktis mano galvoje, jis vis didėjo, kol visiškai užvaldė sąmonę – panirau į jį ir nugrimzdau.

Atsibudusi po aborto, gulėjau po balta antklode ir žvelgiau į šviesos spindulį, prasiskverbusį pro užtrauktas užuolaidas ant žalios sintetinės dangos grindų. Lyg maži žiburėliai sūkuriavo dulkių smiltelės. Kažkas įėjo – didelis ir šviesus; tas kažkas prisitraukė kėdę prie lovos ir spustelėjo man plaštaką, šaltą ir drėgną nuo prakaito. Jis kažin ką murmėjo, tačiau, užuot žvelgusi tėvui į akis, stebėjau dulkes šviesos spindulyje ir jutau besiritanti tolyn. It glotnus švino rutulys.

Namie suskamba telefonas, bet Rėja nė nesukruta.

– Neini kelti ragelio?

Ji papurto galvą.

– Tik motina gali skambinti.

– Tai kodėl neini pasikalbėti?

– Kodėl turėčiau? Ji tenori, kad ją aplankyčiau.

– Ar ji išvykusi?

Rėja pasisuka į mane. Virš akinių piktai suraukia kaktą.

– Taip, po velnių. Išvykusi. Į ligoninę, supratai? Ji serga vėžiu ir guli mirties patale.

Telefonas nesiliauja skambėjęs.

– Ji nori, kad matyčiau, kaip ji miršta. Tegu pabučiuoja man į užpakalį. – Rėja įsiunta. – Tėvas turėtų ją lankyti, bet jam nuolat kokie nors nelemti kongresai. Veikiausiai nė nepastebėjo, kad jo žmona miršta.

– Taip, tai iš tiesų... labai apgailestauju dėl motinos, – sumarmalioju greitai, bet Rėja, riktelėjusi „Kurgi ne!“, mosteli ore ranka, lyg norėtų nubaidyti visą spiečių musių.

Kai telefonas liaujasi skambėjęs, ji eina į vidų ir grįžta su permatomu telefonu. Plastmasinio aparato viduje matyti spalvoti laideliai. Rėja paskambina savo draugui. Ji mananti, kad Nikolas truputį kvaištelėjęs. Po pusvalandžio jis jau čia, apkabinęs Rėją. Siauromis kietomis lūpytėmis pabučiuoja ir mane. Rėja šokteli į vandenį; Nikolas, nužingsniavęs prie dėžės netoli baseino, spusteli mygtuką vandens bangoms sukelti. Tada, prisėdęs ant baseino krašto, į vandenį nuleidžia kojas.

– Aš įtempsiu tave į vandenį, aš įtempsiu tave į vandenį! – šaukia Rėja, bet srovė tokia stipri, kad ji nė per sprindį nepasistūmėja į priekį ir plūduriuoja toje pačioje vietoje. Kiek priartėjusi Nikolui prie kojų, tiesia rankas įtraukti jį į vandenį, bet vanduo Rėją, stipriai mostaguojančią rankomis, šasteli kokį metrą atgal. Po ja tarsi gyvatė rangosi, sklaidosi ir krūpčioja Neptūnas. Tabaluodamas vandenyje kojomis, Nikolas piktdžiugiškai šaiposi. Jis vilki plačias trumpikes žemiau kelių ir sportinius marškinėlius su užrašu *Lipk į lėktuvą, kol dar gali.* Po kiek laiko Rėjos raudona galva prisiartina prie baseino krašto. Bikinio me-

džiaga nuo vandens patamsėjusi, nuo krūtų kybo varvančios gėlės. Rėjos plaukai tarsi šienas. Nuo jų ant grindų tyška stambūs lašai. Svarstau, ar moteris kirpykloje sąmoningai sugadinusi jai plaukus. Šoktelėjęs nuo baseino krašto, Nikolas atsisėda ant žemės tarp sulankstomų kėdžių.

– Šįvakar einu į techno muzikos vakarėlį, gal norite eiti kartu? *Ecstasy* turiu pakankamai – užteks ir jums.

Rėja rankšluosčiu nusausina šlapius akinius. Ji mirkteli man mažomis akutėmis.

– Tik pažiūrėk, jis nori paversti mus narkomanėmis! O piktasis Nikolai! – Pokštaudama kumščiu niukteli jam į nugarą. – Ne ne, mielasis, šįkart jokio *Ecstasy*, nes paskui kiauras paras jaučiuosi tarsi mirusi.

Nikolas paprašo mūsų luktelti automobilyje, kol persirengs vakarėliui. Jis nupėdina pro žaidimų aikštelę į vieną betoninių pastatų, stovinčių vienas prie kito tarsi didžiulė vientisa siena. Žaidimų aikštelėje – dėžė su juodu smėliu ir surūdijusios kartys laipioti. Ant jų kybo du maži berniukai: kūnai tingiai tabaluoja ore, kartkartėm sūpuodamiesi pirmyn atgal. Nors berniūkščiai dar maži, jų kaktos nusėtos spuogeliais. Pastebėję mus, krinta į smėlį it sunkūs ryšuliai. Ir tuoj pradeda badyti į mus pirštais.

– Dieve mano, kokios mielos būtybės yra vaikai, – sąmojingai pašiepia Rėja, – būtinai turėsiu krūvą jų.

Ji nusipurto iš pasibjaurėjimo, o berniukai, sulipdę rankomis juodas smėlio gniūžtes, jau svaido mūsų pusėn. Rėja, staiga pravėrusi automobilio dureles, pagrasina ore kumščiu ir surinka taip velniškai garsiai, kad aš susigūžiu, o berniukai net šokteli:

– Dinkit, maži šūdžiai!

Berniūkščiai išsigandę pabėgėja keletą metrų per pievą, tada atsigręžia išplėtę akis, lyg būtų pažadinti iš gilaus miego, – jų žvilgsniai kupini ryžto ir šleikštulio. Galiausiai neatsisukdami nurisnoja pastato link tarsi gyvulių banda į savo būstą. Kai Nikolas grįžta, jau vakarėja. Jis vilki baltą kombinezoną, o alpinisto akiniai dengia pusę veido. Sutemo labai greitai. Skriejame greitkeliu pro vaiduokliškus, tuščius fabrikų pastatus. Skaidri žvaigždėta naktis. Rėja, kyštelėjusi galvą pro langą, taria:

– Niekada nesu mačiusi kometos. Norėčiau kada nors išvysti. – Ji kalba tarsi įnoringa mergaitė, o į ausis įverti gėlių pavidalo auskarai iš PVC kabaliuoja it kalėdiniai bumbulai.

– Jei nusiimtum akinius, gal ką nors išvystum, – šmaikščiai sako Nikolas ir išsiviepęs žiūri veidrodin į mane.

Vilkėdamas kombinezoną jis atrodo kaip astronautas.

– Tu paprasčiausiai nieko nesupranti. – Įsižeidusi Rėja uždaro langelį.

Aš muistausi ant sėdynės ir kasausi abiem rankom, mat suknelė iš dirbtinio pluošto, kurią man šįvakar paskolino Rėja, labiau nei vilna dirgina odą.

– Gal reikia įkvėpimo? Šekit. – Nikolas ištiesia delną su trimis tabletėmis.

Nevalingai įsimetu vieną į burną ir užsikišu po liežuviu. Maniau, bus saldu, bet tabletė rūgščiai karti, todėl išspjaunu tai, kas iš jos liko, į servetėlę ir įkišu ją tarp sėdynių. Nikolas stebi veidrodyje, kaip kvailai elgiuosi. Paraustu ir laukiu, gal man ką pasakys, tačiau jis neprataria nė žodžio, tik spokso veidrodėlin į mane. Prigludusi prie sėdynės, pa-

sislenku prie pat automobilio lango, tačiau Nikolas akylai stebi kiekvieną mano judesį. Pasisuku veidu į langą, vis dėlto jaučiu jo žvilgsnį lyg priskretusį man prie pakaušio. Pagaliau sustojame skalda nuklotoje aikštelėje priešais milžinišką akmens pastatą.

Iš pastato vidaus girdėti greitai dunksint. Rėja vilki žalią trumpą sijonėlį ir geltonus sportinius marškinėlius, švytinčius tamsoje. Sliūkinu paskui ją, plumpinančią aukštais suvarstomais auliniais batais, aikštele prie įėjimo. Virš durų puikuojasi iškaba su užrašu *Užsimaskuok.*

Viduje tvyro tropinis karštis, o salėje, kur žmonės šoka, tokia migla, kad aš visai nebesiorientuoju.

– Skerdykla! – spiegia man į ausį Rėja ir rodo pirštu į lubas su kabliais, ant kurių kažkada kabėję paskersti gyvuliai.

– Jūs patys nuostabiausi reiveriai žemėje! – šaukia didžėjus į mikrofoną ir kaip užsiundytas zuja pirmyn atgal už paaukštinto muzikinio centro, apraizgyto spalvotomis mirksinčiomis švieselėmis. Jam ant abiejų veido pusių nupiešti drugelio sparnai. Garsų srautai, kuriais drugelininkas mus medžioja, šokčioja man pilve it tūkstantis mažų guminių kamuoliukų. Stroboskopo šviesoje įžiūriu tik pavienes kūno dalis. Tarp jų turėtų būti ir Rėjos, tačiau nebegaliu jų atpažinti. Pati jaučiuosi lyg dalis didžiulės kūno mašinos, drebančios ir keliančios isterišką triukšmą, nors galvoje klaikiai tylu. Man už nugaros kažkas treliuoja dūdele. Kai noriu apsisukti, dvi rankos apjuosusios susikryžiuoja man ant pilvo. Pažvelgiu žemyn: tai vyriškos rankos. Tarytum žuvis prie manęs spaudžiasi kūnas plastiko drabužiais. Vyras kažką rėkia man į ausį, bet, nesupratusi nė žodžio, kan-

du jam į ausies spenelį su žiedu. Metalo skonis tarsi šalto pieno. Trumpai sukandu žiedą burnoje, kol Rėja, sunkiais žingsniais atbildėjusi prie mūsų, išplėšia mane iš žmonių spūsties. Netoli išėjimo atsiremiame į sieną.

– Eime, – sako ji, – šita muzika mane žudo, negaliu šokti be *Ecstasy*.

Kai artinamės prie išėjimo, mums prieš akis išdygsta jaunuolis. Jo nosyje blizga įvertas žiedas. Jis tai kelia, tai nuleidžia rankas. Vaikinui akių rainelės trūkčioja taip, kad, atrodo, tuoj iššoks. Rėja atidaro rankinę ir ištraukusi čiulptuką įbruka jam jį į burną. Čiulpsėdamas jaunuolis dingsta tarp šviesos blyksnių. Tarytum išspjautos triukšmo mašinos į tamsą, atsiduriame aikštelėje pusiau apkurtusios ir apakusios.

– Ką darysim su Nikolu? – klausiu sekdama paskui žvaliai žingsniuojančią Rėją.

– Paliksime čia. Turiu jo raktus. Po vakarėlio jis per daug apdujęs, kad rastų savo automobilį, – tai tarusi, Rėja užtrenkia automobilio dureles.

Tik dabar ant vidinio veidrodėlio išvystu grandinėlę. Ant jos kabo mažytis auksinis medalionas. Atidarau jį – viduje moters nuotrauka.

– Parodyk. – Rėja ištraukia man iš rankų pakabutį.

– Tikriausiai jo motina. Kad neštų jam laimę ir saugotų nuo pavojų ar skrydžių pro langus.

Teiraujuosi Rėjos, ar Nikolas ir jinai draugauja kaip tikra pora. Ji trukteli pečiais.

– Seksas dabar visiškai nemadingas, – sako Rėja, – nepažįstu nė vieno, kuriam mylėtis iš tikrųjų būtų malonu. Visi juk meluoja.

Neturėdama ką pridurti, kvailai sukikenu, mat įsivaizduoju Rėją ir Nikolą santykiaujančius baseine, o Neptūną iš mozaikos po bangomis šlykščiai besivaipantį ir trišake baksnojantį jiems užpakalius. Rėja išsuka iš greitkelio: asfaltuotu keliu važiuojame per mišką į aikštelę. Priekyje matyti poilsiavietė su stalais, suolais ir šiukšliadėžėmis. Už jų – eilė akmeninių apkasų. Viename jų blyksi maža žvakelė. Atidariusi langą Rėja persisveria, kad geriau matytų.

– Ten kažkas nakvoja! – sušunka ji.

Matau, kaip krusteli antklodžių kalnas, o iš po jo kyšantis suveltų plaukų kuokštas akimoju dingsta po užklotu tarsi išgąsdinto ir sudirginto vėžlio galva. Aplinkui mėtosi buteliai ir laikraščiai. Už priekinio mašinos stiklo tarp ištiškusių vabzdžių šviečia baltas mėnulio lankas. Nusprendžiu, kad turėtų būti ir kitokių vietų – visiškai kitokių nei ši. Klasėje kabojo pasaulio žemėlapis. Vis stebeilydavausi į jį – į baltus, mėlynus, žalius plotus, dantytas, vingiuotas, siauras ir platėjančias upių vagas, maniau, kad šis žemėlapis tik akims dumti, nes Žemės paviršius jau seniai esąs kitoks. Geografijos mokytojas vedžiodavo žemėlapyje lazdele, tarsi liepdamas mums įminti paslaptį, bet kartkartėmis jo lūpose šmėsteldavo šypsnys, ir mes galų gale suprasdavome, kad planeta neatpažįstamai pasikeitusi ir, tiesą sakant, niekam nebereikalinga.

Ant lango stiklo pamėkliškas Rėjos atspindys – jos oda perregima it stiklas. Staiga mane apima baimė, kad ji greitai mirs.

– Rėja, turėtume iš čia išvykti. Į kitą šalį.

– Kam? Niekur nebus kitaip. – Sužvarbusi ji pasipurto.

– Iš kur tu žinai? Pavyzdžiui, į Milvokį. Veikiausiai esi girdėjusi, kad ten nėra žmonių.

– Mil-vo-kis. – Rėja volioja žodį po burną, tarsi valgydama, skanaudama.

– Šiaip ar taip, privalau vežti motiną į prieglaudą, – sakau, – iškeliauti galėtume bet kurią akimirką.

Įsivaizduoju mus abi vieną šiltą, debesuotą dieną vežančias pamišusią Liusę į ligoninę. Seselė ją už alkūnių ilgu koridoriumi vestų į kambarį. Liusė atsisukusi žiūrėtų išplėstomis akimis, lyg norėdama paklausti, kodėl šitaip elgiuosi su ja, kodėl atstumiu? „Taip geriau“, – visiškai tikra sušukčiau jai įkandin.

– Kodėl nešovus tiesiai į mėnulį? – staiga pagyvėja Rėja, ir, kad aiškiau įžiūrėtų mėnulį, išsitiesusi prispaudžia nosį prie priekinio lango stiklo. – Įsivaizduok, tik mudvi. Žmonėms į Žemę siųstume atvirukus: „Čia, viršuje, šaltoka, tačiau gyventi gera. Krateriuose laimingi šokinėja vaikai. Kartais pririšame juos prie virvių ir paleidžiame kaip balionus pasklandyti po Visatą. Vakarais, atsisėdusios ant kalvos, žvelgiame žemyn į jus. Kokia trapi iš čia Žemė – progai pasitaikius, turėtumėt pasiieškoti kokios kitos vietos. Čia, deja, jos nebėra“.

Jau kone sapnuoju tekantį mėnulį, bet išgirstu Rėją nusipurtant. Ji sulenkia kojas ant sėdynės ir padeda ant kelių galvą. Lynoja. Žvakės šviesa apkase pamažėl gęsta. Aikštelė dabar atrodo kaip blizgantis kvadratas. Viliuosi, kad savaitgalį čia neatvyks šeimos. Vaikai pultų ant apkase miegančio po antklodėmis valkatos. Jie tampytų jam už plaukų ir bandytų išvaryti. Tėvai, sėdinėdami ant suolų ir maudami ant iešmų dešreles, vaikų nedrausmintų. Priešingai,

mojuotų ore iešmais lyg vėliavomis ir skatintų šūksniais bei juoksmais.

Negyvi vabzdžiai slysta vienas po kito lango stiklu.

– Nevažiuok, – pusiau miegodama murma Rėja, – aikštelė gali būti didžiuliai nasrai, į kuriuos pateksime, jei bandysime išvažiuoti.

Kai Liusė išvyko, sodas tiesiog suvešėjo. Siauri takeliai apžėlė iškerojusiais augalais. Nuo jų skleidžiamo kvapo, regis, tuoj užtrokšiu. Todėl langus laikau uždarytus. Naktimis stebiu skorpionus, nežinia iš kur lendančius pro medinių lubų plyšius ir ropojančius baltomis sienomis. Jie beveik nejuda ir, kai po dviejų trijų valandų vėl žvilgteliu į juos, kiūto kur kiūtoję. Bet jei jie dingę, siaubo apimta išnaršau lovą, iškratau ant kėdės kabančius drabužius. „Kur esi, išropok“, – šaukiu tada, nors tai beprasmiška. Savo drabužiuose dar nesu radusi nė vieno skorpiono. Greičiausiai jie vėl nuropoja į lubų plyšius. Įdomu, kaip jiems ten viršuje? Galbūt tarp lentų lubose gyvena šimtai skorpionų. Jie ėda, miega, poruojasi – daro viską tiesiai man virš galvos ir retkarčiais išropoja pasivaikščioti sienomis. Galbūt jie išlenda paspoksoti į mane. Pranešę kitiems, ką matę, ketina visi kartu kada nors išlįsti ir užpulti mane. Kvaila bauginti save tokiomis mintimis. Bet tikiu tokiais dalykais. Tysau alkana lovoje ir įsivaizduoju save valgančią maistą iš virtuvės apačioje. Vos tik peržengiu savo kambario slenkstį, apima jausmas, kad Aloyzas, išpūtęs akis, iš sienų stebi mane vaikštinėjančią po jo namus. Šis namas priklauso jam, o aš, vaikščiodama čia, jaučiuosi kaip vagis. Lyg triušis su įbestu į sprandą šautuvo

vamzdžiu nudelbusi žvilgsnį pagaliau sliūkinu žemyn. Ant padėklo atsinešusi maistą į viršų, uždarau duris ir įsiropščiu į lovą. Nusprendžiu kramtyti labai lėtai ir mėgautis kiekvienu kąsniu. Paskutiniu metu viską prarydavau greitai, nė nepajutusi burnoje skonio. Todėl mėginu įsivaizduoti save jau ilgą laiką negaunančią valgyti – galbūt šiandien maitinuosi paskutinį kartą.

Gretimoje gyvenvietėje virš tuopų kyšo jau pastatytas viešbutis. Krano aukštai iškelti vyrai montuoja užrašą *Nova Park Hotel* iš didžiulių šviečiančių raidžių. Raidės dar kybo ore pririštos virvėmis.

Saulė šviečia pro langą tiesiai man į veidą. Pirštu tarsi gulsčiu pagaliu uždengiu saulę. Krypteliu jį šiek tiek į šoną: juodame fone vartaliojasi vaivorykštės spalvų ratilai ir elipsės. Saulės spinduliai sminga į akis it adatos, kai patraukiu pirštą per toli, ir šviesa dirgina akies rainelę. Akimoju uždengiu pirštu pagaliu akis ir daugiau jo nekrutinu.

Tuščia restorano salė boluoja kaip vandenynas, ir, tarytum baimindamasi joje prigerti, greitai nutupiu ant kranto prie staliuko nugara į sieną. Padavėjai už prekystalio nekantriai dairosi salę užpildančių svečių, kurie, deja, neužeina. Staiga prasiveria durys, ir įžengia Rėja. Išsigandę ir smalsūs padavėjai spokso į ją, besiplaikstančiu sijonėliu ir kareiviškais auliniais batais ryžtingai žingsniuojančią per salę ir prispaudusią nosinę prie kraujuojančios nosies. Nepasisveikinusi prisėda ir, grubiai vyriškai šūktelėjusi baro pusėn, užsisako viskio. Padavėjai net pašokę vykdo, kas liepta, todėl neišvengiamai susiduria vienas su kitu.

– Tas kuilys, – girdžiu nosinės prislopintą Rėjos balsą. – Atsitiktinai sutikau Nikolą – dalį kelio ėjome kartu. Kitą dieną po vakarėlio pastačiau automobilį prie jo namų, o raktą įmečiau į pašto dėžutę. Vos tik įžengėme į parką, jis kibo man į plaukus, prisitraukė ir liepė mandagiai jo atsiprašyti, mat rytą turėjęs važiuoti namo autostopu. Aš pratrūkusi iškošiau, esą jis supainiojęs šimtmečius. Atsiprašyti, o Dieve! – Suprunkštusi Rėja trenkė kumščiu į stalą. – Visą savo gyvenimą nesu nė karto ko nors atsiprašiusi! Nikolas norėjo vėl mane griebti, bet aš pasileidau per pievas. Išgirdusi jį alsuojant visai arti, šoktelėjau, parbloškiau Nikolą ant žemės ir užsėdau. Jis keletą kartų žioptelėjo tarsi trokštanti žuvis. Tada taikėsi trenkti man į veidą, bet aš taip suspaudžiau savo keliais jam rankas, kad šis nepajėgė nė krustelėti. Žinai, ką tada sušvokštė? – Rėja išsišiepia sukąsdama nosinę dantimis. – Pasakė nekenčiąs manęs. – Ji pergalingai atsiremia į kėdės atlošą. – Jutau jį spurdantį kojomis, kai gniaužiau jam kaklą. Kai Nikolą paleidau, jo veidas buvo tamsiai raudonas. Pasiėmusi nuo žemės džinsinį švarkelį, išsinešdinau iš parko. Pakelėje keletas žmonių išpūtę akis stovėjo ir spoksojo į žolėje gulintį ir gargaliuojantį Nikolą.

Rėja vienu mauku išgeria viskį.

– Aš jo vos nepasmaugiau. Na ir kas? Būtų buvę ne pro šalį tai nufilmuoti. Puiki džinsinių švarkelių reklama, – tai pasakiusi, ji atsidaro rankinę ir pirštų galiukais įsimeta nosinaitę.

Užstodamos saulę dangumi plaukia pilkų debesų draiskanos. Rėja žingsniuoja ryžtingai; kaukši mano aukštų ba-

tų pakulnės; mudvi susikimbame už rankų, ir aš viliuosi, kad Rėjos energija per delnus plūs į manuosius tarsi į lėtai pripildomą indą.

– Klausyk, Rėja, – sakau, – rytoj vežu motiną į prieglaudą. Ar nereikėtų nusipirkti bilietų į Milvokį?

Rėja linkteli. Ji žinanti vieną kelionių biurą užmiestyje. Pėdiname požeminiu miestu. Viename neapšviestų kampų buriasi narkomanai – girdėti irzlūs jų balsai. Pora vienišų turistų stoviniuoja prie griaučių aptvaro. Jie beviltiškai mėgina perskaityti, kas užrašyta informacinėje lentelėje, kurią kažkas apipurškė raudonos spalvos dažais. Paėjėjusios toliau, išvystame ant akmens susigūžusį vyrą. Galva, tarsi būtų ne jo kūno dalis, nusvirusi žemyn kaip pernelyg sunkus, nereikalingas daiktas.

– Kas jam? – klausiu stabtelėjusi.

– Juk matai, ilsisi.

Tačiau jokio ženklo, kad jis kvėpuotų.

– Atrodo lyg miręs.

– Na ir kas, juolab privalu palikti jį ramybėje. Valytojai tikrai jį ras, – tai pasakiusi, griebia man už rankos.

Ji skubiai eina man nežinomo išėjimo link; Rėja įsikibusi pirštais nepaleidžia man rankos, kol užkopiame slenkamaisiais laiptais, tiesiog spjaute išspjaunančiais mus į milžinišką juodą dykumą. Priešais mus – didžiulė ką tik išasfaltuota aikštė, ore dar tvyro aitrus dervos kvapas. Tarp aikštės ir greitkelio žvilga aptvarų puslankis. Atokiau aikštėje stovi autobusas. Nė nesusižvalgiusios ir nepratarusios žodžio, skuodžiame į jį būgštaudamos, kad autobusas tuoj nuvažiuos, o mes liksime stypsoti čia. Basomis kojomis prilimpame prie šiltos polietileno plėvelės. Iš plakato piktdžiu-

giškai nudelbusi akis žvelgia Keitė Moos. Skriejant pro autobuso langą miesto vaizdams, svarstau, ar palikti Liusei žinutę. Bet juk jai visai nerūpi, ar aš čia, ar kur kitur. Ši mintis sprogsta man galvoje lyg vandens maišas. Mus spaudžia prie lango vis lipantys į autobusą žmonės. Regis, visi miesto gyventojai norėtų važiuoti šiuo autobusu. Žmonės žudikų maniakų veidais bjaurėdamiesi spaudžiasi vienas prie kito. Rėja be perstojo gnybčioja man į ranką.

– Tuoj lipsim, – šnibžda ji.

Žiopsau į styrantį iš bato iškirptės kojos pirštą. Panagėse susikaupę nešvarumai lyg koks bjaurus baltai juodas peizažas.

Nebylios sliūkiname švariomis priemiesčio gatvėmis. Kaip naminius gyvulėlius žmonės ant palangių vazonėliuose puoselėja augalus, o maži vaikai, tyliai tūnodami sodeliuose prie namų, spokso į mus pro tujų gyvatvorę, tarsi jų namų niekad nebūtų aplenkęs joks žmogus. Įsukame į turgaus aikštę, kurios viduryje lyg kokia įžymybė iškart į akis krinta šviesus apvalus pastatas – automatinė tualeto kabina. Įmetusi monetą, įžengiu į šviesią, blizgančią patalpą. Iš nematomo garsiakalbio sklinda šlageris. Mane apima jausmas, lyg būčiau ką tik patekusi į spąstus, todėl skubu kuo greičiau ištrūkti iš čia. Chromuoto plieno praustuvėje mano veidas atsispindi kaip ištempta guminė kaukė. Nusivylusi ieškau rankenėlės ar mygtuko paleisti vandenį, nes noriu nusiplauti rankas. Staiga nei iš šio, nei iš to vanduo ištrykšta pats, ir aš išsigandusi dairausi vaizdo kameros. Tačiau aplink nieko nematyti, tik blyškios spalvos sintetinė danga. Noriu eiti lauk, bet negaliu rasti durų rankenos – nieko, ką paspaudusi ar pastūmusi galėčiau iš čia ištrūkti.

Stypsau prie sintetinės dangos sienos – pro plyšį iš apačios skverbiasi siaurutė šviesos juosta, todėl pasilenkusi prispaudžiu ten ausį. Girdžiu iš tolo gaudžiant automobilius. Atsistojusi imu murmėti beprasmiškus žodžius: „Tik nepanikuok. Šis daiktas atsidarys pats – automatiškai". Nematomame garsiakalbyje šlagerį nutraukia šniokštesys. „Sugedęs", – ištarusi net krūpteliu, mat ką tik garsiai šūktelėjau. Dabar jau iš tikrųjų šaukiu sienai. Girdžiu tik savo balsą ir nė neatsikvėpdama šaukiu taip garsiai, kad svaigsta galva. Zyzdama prasiskiria siena – klupdama išlekiu į tuščią aikštę. Dairydamasi į stogus ir namus, skubu pas Rėją, prie laikraščių stovo vartančią žurnalą. Ji priperka krūvą laikraščių kelionei. Paėjėjusios porą gatvių tolėliau, atsiduriame priešais uždarytą kelionių biurą. Darbo laiko lentelė rodo, kad dabar biuras turėtų būti atidarytas, ir Rėja keikdamasi priploja nosį prie stiklo. Viduje tamsu. Ji burbteli bilietus užsakysianti telefonu, todėl mes grįžtame į autobusų stotelę. Pilki debesys jau aptraukė dangų. Tolumoje girdėti griaudžiant. Dvi mergaitės, nušokusios nuo sūpynių, šmurkšteli į namą. Tuoj lis ir griaus. Vynuogių dydžio lašai papsi mums ant galvų – šalimais nėra nei restoranų, nei parduotuvių, kur galėtume pasislėpti. Pasileidžiame bėgte pro bekraštę virtinę gyvenamųjų namų. Tarp jų iškilęs betono bokštas su kryžiumi.

– Bažnyčia, – rikteli Rėja, o aš dumiu jai iš paskos.

Peršlapusios sutupiame šaltoje bažnyčioje ant suolo. Prie altoriaus raudonuose plastiko indeliuose blyksi keletas žvakių. Ant sienos nupieštas Jėzus. Mažas ir pažeidžiamas jis prikaltas prie aukso kryžiaus. Dešinėje ir kairėje iki pat lubų kyšo betono kolonos. Didelių langų stiklais srovena lietus.

– Šlykštu, – sako Rėja ir papurto galvą taip, kad jai nuo plaukų smulkūs lašeliai tyška man į veidą ir ant grindų. – Bažnyčios šlykščios. Per senelio laidotuves visi rymojo nulenkę galvas, o aš prapliupau juoktis. Paprasčiausiai šiaip sau – nei iš šio, nei iš to. Blogiausia, kad negalėjau liautis. Jaučiausi klaikiai, nes visiškai *nenorėjau* juoktis. Klausiausi savęs, kvatojančios vis garsiau ir šaižiau. Būtų buvę mieliau gulėti karste vietoj senelio, nei tverti tokį juoką ir įsmeigtus, kupinus pasibaisėjimo visų žvilgsnius. Kažkas išvedė mane į lauką, kur turėjau laukti, iki baigsis laidotuvės ir išeis mano tėvai bei giminės. Per gedulingus pietus visą laiką kramsnojau duonos riekelę ir stengiausi į nieką nežvilgčioti. – Rėja, purtoma traukulių, sukikena. Nusiėmusi akinius, nušluosto sudrėkusius stiklus į sportinius marškinėlius. – Žinai ką? Dovanoju tau savo akinius.

Aš papurtau galvą.

– Taip, tikrai, dovanoju juos tau, sau nusipirksiu naujus. Kelionei į Milvokį.

Mes kiūtome bažnyčioje lyg kokiame narve – atrodo, lyti niekada nepaliaus.

– Prieš išnykdamos galėtume apsilankyti ligoninėje pas tavo motiną, – sakau Rėjai staiga apimta tokio keisto noro.

Nustėrusi ji net susigūžia. Jos akyse, į kurias pirmą kartą pažvelgiu, kaktoje ir siaurose sučiauptose lūpose šmėsteli šleikštulys.

– Tu tikrai nesveika, Džo.

Per sienas skorpionai sulindo atgal į lubų skliautus. Iki kitos vasaros jie nebeišlįs. Ištraukusi iš po lovos lagaminą, kraunuosi drabužius, knygas ir neišsiųstus atvirukus. Ankstų

rytą dar gaivu. Virš tuopų kybo *Nova Park* viešbučio raidės. Tačiau jau dabar galima justi po kelių valandų užplūsiant karštį. Rėja pasiūlė iki kelionės į Milvokį apsistoti pas ją. Palikusi lagaminą valgomajame, paskutinį kartą apeinu miestelio sieną. Sukdama už kampo, prie vartų susitinku pagyvenusių žmonių porą su šunimi. Jie vaikštinėja stabteldami prie medžių, atsirėmę į turėklus žvelgia į melsvos blandos apgaubtą miestą. Šuo, apuostęs medžių šaknis, kilsteli koją. Moteris staiga trukteli pavadėlį taip, kad šuo akimirką velkasi žeme. Padarėlis sucypia, o senoji palinkusi timpteli jam už ausų. Bardama kažką burbteli. Tada ir vyras, ir moteris iš abiejų pusių ima spardyti šunį. Staigiais, stipriais spyriais. Talžo keletą sekundžių. Tik tada, kai jie nueina, man dingteli, kad turėjau ką nors pasakyti. Skubiai prisiartinu prie jų. Užuodusi rūgštų prakaito kvapą ir pažvelgusi jiems į išsigandusius žiaurius veidus, apimta šleikštulio tyliai ir greitai pasišalinu. Autobusų stotelėje varstau akimis važiavimo tvarkaraštį. Turiu pusvalandį pasiimti daiktus. Kad seniai išgaruotų iš galvos, mąstau apie Milvokį ir Rėją. Namuose užtrenkiu visas langines. Kuo greičiau noriu dingti iš čia. Vonios kambaryje stovi atidarytas *Roberts* šampūno buteliukas. Užsukdama dangtelį išgirstu skambinant. Rėja šnabžda į ragelį:

– Klausyk, mano motinai jau visai blogai. Dabar negali ateiti. Kelionę turime atidėti. Paskambinsiu tau kitą kartą, kai viskas bus baigta.

Dešimt dienų mane vargino šviesa. Iš pradžių maudė tik galvą, bet paskui skausmas pamažėl apėmė visą kūną. Stipriai prisimerkusi dar išeidavau į sodą ir į gyvenvietę apsi-

pirkti. Skausmas neatlėgo, todėl užsidėjau akinius, kuriuos buvo dovanojusi bažnyčioje Rėja. Pasaulis nusidažė oranžine, vėliau žalsva spalva, užgriuvusios ir dūžtančios pykinimo bangos įvertė mane į lovą. Pro žaliuzes į kambarį įsiskverbusios šviesos juostos nutįso ant grindų, stalo ir lovos, todėl susiraičiau po antklode. Ten įsivaizdavau olas. Su mažutėmis angomis, pro kurias it kvėpuojantis kamuoliukas šmurkštelėčiau vidun kuo giliau, kur nesklinda jokia šviesa, joks garsas, kur nėra siaubingo gyvenimo. Dienomis varčiausi po antklode ant prakaitu įmirkusio čiužinio, o naktimis, nubudusi iš sapnų, stebeilydavausi į tamsą, iškišdavau iš po antklodės į vėsumą kojas ir įsivaizduodavau tysanti paplūdimyje įmerkusi jas į jūrą.

Mane pažadino klykiantys Džuzepės paukščiai. Guliu lovoje lyg grimztančioje saloje.

Žaliuzės tarška, dvelkteli šaltas vėjas. Šiandien į kambarį lyg sotūs miegantys grobuonys skverbiasi blausūs ir nepavojingi šviesos spinduliai. Pasikeliu ir nuleidžiu kojas ant grindų. Priešais mane pasvyra siena, regis, tuoj persiskirs; įsmeigiu akis į irstančias kėdžių kojas, kol šios visiškai išnyksta. Atrodo, lyg kėdė kiltų į orą. Šaltis iš akmens grindų smelkiasi į padus. Už nugaros atmesta dar šilta antklodė – perlaužta miego kapsulė, iš kurios ką tik išsirangiau. Judant braška ir grikši kaulai, lyg būtų pasenę ir nusilpę. Lyg stumdama savo suglebusį kūną, lipu laiptais pro tuščią Aloyzo biblioteką, pro virtuvę ir nevalingai, lyg mane kas temptų už nematomo siūlo, atsipeikėju vonioje spoksanti į veidrodį. Vilkiu per didelius Liusės naktinius marškinius. Kaip burės žemyn tįsta rankovės. Plaukai ant galvos pasišiaušę, lyg būčiau ilgą laiką stovėjusi prieš vėją; lūpos sudžiūvusios

lyg dvi trapios smėlio spalvos juostelės. Gulėdama vonioje šiltame vandenyje, stebiu į lubas kylančius garus. Įsivaizduoju save negyvą, paguldytą skrodykloje aukštai ant neštuvų. Patalpa labai švari, su didelėmis chromuotomis kriauklėmis ir baltų plytelių sienomis. Vienas vyras žaliu chalatu stumteli mano kūną į neštuvų vidurį. Kitas, stovintis šalia, išdėlioja metalinius įrankius. Staiga vyras su chalatu palenkia galvą man prie pilvo – prie bambos ir dešinėje ruduojančio apgamo. Kaskart pažvelgusi žemyn, išvystu tą apgamą. Apvalų rudą iškilimą. Į jį žiūriu patenkinta, net truputį didžiuodamasi, nes ne kiekvienas turi tokį, tiesiai prie pat bambos. Vyras pakviečia savo bičiulį su įrankiais ateiti pasižiūrėti. Jis taip pat palinksta, ir tada jie susikužda, bet aš nesuprantu tų žodžių. Tačiau numanau, kad tai koks nors nešvankus pokštas. Atmetę galvas, abu vyrai juokiasi. Tai paskutinis vaizdas, kurį išvystu. Labai aiškiai. Vaizdas plečiasi į šonus ir stipriai *prilimpa* prie kiaušo iš vidaus. Lipdama iš vonios troškau, kad būtų žiema ir galėčiau apsivilkti ką nors šilto.

Įsijungusi televizorių, laukiu, kol paskambins Rėja. Telefonas stovi ant stalelio prie lango. Atsikvošiu sliūkinanti prie jo – esu pasiruošusi vos suskambus telefonui tuoj pakelti ragelį. Naktimis palieku duris į valgomąjį praviras, miegu virtuvėje prie židinio, kad išgirsčiau skambinant. Vis dėlto namie tylu. Mintis apie Rėją užgožia telefono, stalo ir televizoriaus vaizdiniai.

Dabar jau žinau – ji niekur su manimi nevyks. Galbūt Rėja mirs jauna, tačiau dabar tai visai nesvarbu, nes niekada to nesužinosiu. Žodžiai „Rėja“ ir „Milvokis“ susitraukia į mažus, kietus baimės gumulus. Tokių gumulų apstu

mano viduje – jie pučiasi ir deformuoja mane taip, kad, regis, tuoj sprogsiu. Kiekvienas gumulas – savarankiška būtybė. Jie kariauja tarpusavyje, nes vísi nori manęs visos. Liusės baimės gumulas pats didžiausias: kartais jis dingsta, tačiau dabar vėl pasirodęs pūsdamasis nukariauja kitus.

Paskambinau numeriu, gal jau šimtą kartų sužybčiojusiu ekrane, ir užsisakiau kišeninį kompiuterinį žaidimą. Kad laikas slinktų greičiau. Spusteliu „pradėti“ – ekrane išnyra gyvenamųjų namų bokštai. Ant jų iš dangaus grėsmingai trinksi meteoritai. Stoviu ant vieno stogo ir iš vamzdžio šaudau į dar nenukritusius ant miesto meteoritus. Kai trys gyvenamųjų namų bokštai sugriūna, miesto vaizdas išnyksta, ir ekrane sublyksi užrašas *Žaidimo pabaiga.* Nesiliauju žaidusi, kol išgelbsčiu miestą. Meteoritai sminga greitai ir lėtai. Lieka tik pašiepti lėtai krintančius, mat šiuos vienaip ar kitaip pribaigiu. Šokuoju nuo stogo ant stogo ir šaudau iš vamzdžio į dangų. Trumpai sušnypštę, nušauti meteoritai išnyksta.

Iš balkono žvelgiau į tėvą, galukiemyje kabinantį sūpynes. Jis šūktelėjo man – užsiropščiau ant raudonai lakuotų lentų ir abiem rankom įsitvėriau į geltonas dirbtinio pluošto virves. Tėvas stumtelėjo mane iš užpakalio. Atsilošdama ir lenkdamasi pirmyn akimoju įsisupau aukštai ore – veidas sudrėko, mat vėjas išspaudė iš akių ašaras. Tėvas stovėjo šalia ir juokdamasis kažką šūkalojo, bet aš jo nemačiau. Virš manęs lyg plačios baltos nugaros riogsojo debesys: troškau užkopti ant vienos tų nugarų ir plaukti dangumi, tikėjau, kad taip ir bus, jei kaip reikiant įsisiūbuosiu.

Šios dienos svajonę papasakočiau Lučianui, jei jis sto-

vėtų šalimais vonios tarpduryje. Prieš veidrodį pudruojuosi veidą, vis labiau panėšėjantį į lėlės. Puošiuosi Lučianui, kuris apsistojęs už poros gatvių vasarnamio kambaryje. Ramu, kai žinai, kad jis čia, guli savo kambaryje, dainuoja į skardinę tarsi į mikrofoną, ir jam nusispjaut, ar kas nors jo klausosi, ar ne.

Aš jį susirasiu ir iškeliausiu su juo. Pakanka pažinoti žmogų, kuriam gali paduoti ranką, kad iškeliautum. Prie namų dvelkteli šaltas vėjas. Miestelio aikštėje tvyro tyla – žmonės išsiskirstę po barus ar namus. Kaip atspaudai, prilipę prie miestelio aikštės, tįso sėdinčių bare prie stalų vyrų palinkusiais pečiais šešėliai. Stabteliu ir žvelgiu į barą pro kabančią prie įėjimo juostelių užuolaidą. Vienas brolių Palmisanų prie baro kažin ką įrodinėja padavėjui. Tada plačiai išsidrebia ant kėdės, lyg kas būtų išleidęs iš jo orą. Jis kalba sunkiai šnopuodamas, lyg būtų visiškai girtas. Lučiano niekur nematyti, todėl žingsniuoju toliau iki jo namų. Tikiuosi išgirsti jo kimų balsą jau gatvelėje. Tačiau sustojusi prie namų, veltui žvalgausi Lučiano skambučio. Lentelė su viršutinio aukšto gyventojo pavarde nuimta. Trumpai žvilgteliu į baltą siją, kur anksčiau buvo įrašyta jo pavardė. Lučianas išsikėlė į miestą. Vienas. Kai pasisuku eiti, susiduriu su žmogum, atskubančiu iš už kampo. Tai vienas brolių Palmisanų. Skubu tolyn.

– Ei ei, luktelk. Gal manęs ieškai?

– Ne.

– Ko čia bastaisi?

– Ne tavo reikalas. Palik mane ramybėje.

Jo šnervės išsiplečia, o iš mažos burnos išsiveržia plonas balselis.

– Tu, maža šliundra! – Jis visai uždusęs, mat aš spartinu žingsnį. Visu kūnu sunkiai velkasi pirmyn. – Esi tikra kekšė, tiesa? Juk taip. Nesutinki?

Jis nepaliauja mane įtikinėjęs. Jo stambokas smakras nenumaldomai knapsi aukštyn žemyn. Jis pernelyg prisiartina, todėl girdžiu jį šnopuojant. Žodžiai tarsi kaliniai, išleidžiami į laisvę, it geležiniai pančiai krenta jam iš burnos tiesiai man ant galvos. Gerklę užspaudęs gumulas trukdo man ryti seiles. Nualinta triukšmo pasileidžiu bėgte. Tačiau besiplūstantis milžinas nesiliauja manęs sekęs. Jis griebia man už plaukų nepešdamas jų, timpčioja it vaikas už varpelio, kad išgirstų skambesį. Pašokusi išdygstu jam prieš akis ir nusispjaunu ant žemės. Jis taip pat stabteli ir žiopso nustėręs į spjaudalų klaną, besiplečiantį jam prie kojų.

– Palmisane, tu juk nori per Velykas vaidinti Jėzų ir būti nešamas ant kryžiaus per miestelį, ar ne? Tai *pats didžiausias* tavo troškimas. Prisiekiu tau, kad tokiam pašlemėkui kaip tu niekada nepavyks net vieną dieną vaidinti Jėzaus, supratai? *Niekada!*

Jis net krūpteli. Lyg nieko nesupratęs išplečia akis ir išsižioja. Mažutė juoda kiaurymė po nosimi. Tarytum išrauti augalai kybo pernelyg ilgos jo rankos. Kurį laiką nebylūs stovime vienas priešais kitą. Jo akys skausmingai sublizga ir panėšėja į didelius tamsius skritulius, kurių gelmėje galbūt žybsi tik mano atspindys.

Kai žingsniuoju pro bažnyčią, vos neužlipu ant katės, išsitiesusios ant kilimėlio. Garsiai murkdama ji atsikelia ir nuseka paskui mane. Katė greitai atsives kačiukų: išsipūtęs pilvas liula kiekviename žingsnyje ir, atrodo, tuoj sprogs. Ji įsuka su manimi į gatvelę ir dingsta rūsio sienos skylėje.

Miegmaišis, į kurį įlendu, ilgas, tamsus vamzdis. Pro trūkius sienoje žiema skverbiasi į namus. Vamzdyje visiškai tamsu. Girdžiu ausyse tvinkčiojant kraują. Oras vamzdyje nuo tvinksnių ir alsavimo sušyla, ir aš trokštu šiame kiaute užsnūsti ir mirti.

Tyli, nepaliaujama pūga užvaldžiusi šiąnaktinį mano sapną. Regiu katę, šaltame rūsyje atsivedančią kačiukų. Krintantis sniegas ir juos užkloja. Iš tolo girdžiu kažką nenumaldomai artėjant. Pro snaiges, krintančias balta užuolaida, negaliu nieko įžvelgti, tik girdžiu sniege girgždant nematomo grėsmingo praeivio batus. Rytui išaušus, šlapia Liusės naktinių marškinių medžiaga limpa man prie kūno. Atsikėlusi sliūkinu į sodą. Ant akmens grindų lieka šviesūs, bet tuoj pat išnykstantys basų kojų pėdsakai. Biri sodo žemė sueižėjusi. Figmedžio kamienas kyšo iš kietos žemės it kremzlė. Ant jo kabaliuoja mažučiai suvytę vaisiai. Visos gėlės nudžiūvusios ir parudusios. Ore jaučiu kvepiant sniegą. Žiedadulkių kambaryje randu užkištą paklodę, ant kurios gulėjusi Liusė. Prisimenu visąlaik tame kambaryje tvyrojusį kvapą, bet dabar visus namo kvapus pasiglemžė šaltis. Net Aloyzas nebespokso iš sienų. Jos drėgnos ir slidžios. Namas atrodo taip, kaip atrodė iki Aloyzui ir Liusei įsikuriant. Niekas daugiau neprimena Liusės. Net žiedadulkės, lyg geltonas kilimas nuklojusios grindis, regis, ne Liusės pabertos, o savaime dešimtmečiais pro atvirus langus supūstos. Šičia atrodo, lyg lauke daugiau nieko nebūtų – jokių namų, jokių kambarių, jokių gyventojų. Namas ir sodas sustingdyti šalčio, pirmojo sniego laukimo.

Važiuojant autobusu nuokalne, nekyla jokio noro atsisveikinti. Namo durų neužrakinau. Gal žiemą laukinės ka-

tės sulįs vidun. Šilti kvėpuojantys kailiniai kamuoliukai gulės susirangę mano lovoje, kai lauke siaus žiema. Virtuvėje ant stalo palikau maisto likučių. Dalis kačių vis tiek badaus. Miesto stotis tokia maža, kad dauguma traukinių pravažiuoja nesustoję. Vaikštinėju pirmyn atgal laukdama savo traukinio. Kitoje pusėje įrengtas prekybos centras uždarytas. Aikštėje nėra nė vieno praeivio. Prekybos centras, kaip ir visa kita, niūrus skendi apgaubtas pilkos šviesos. Tik geltonais kombinezonais švyti statybininkai, prie stoties ardantys gatvės dangą. Tolėliau, ant kalno, gatvė užtverta. Policininkai nekantriai besibraunančioms mašinoms liepia važiuoti kita kryptimi, nors šios savo taukšais kaip įkyriai uostinėjančiais snukiais prisiartina prie aptvaro taip, lyg netikėtų, kad toliau važiuoti draudžiama. Dar toliau, kitapus gatvės, yra kavinė. Pro langus matyti lankytojų, skaitančių laikraščius, kontūrai. Jiems, regis, visai nė motais judrus eismas. Pavydžiu žmonėms, kurie įeina į kavinę, užsisako kavos ir, užkėlę koją ant kojos, varto laikraštį. Ir nė nežvilgteli pro langą į gatvę, lyg ji nerūpėtų ar jos paprasčiausiai nebūtų. Tarp manęs ir kavinės – statybų aikštelė. Kad atsidurčiau kitoje pusėje, tektų pėdinti iki gatvės galo. Tačiau neturiu laiko. Vienas darbininkas kasa akmenis. Tai Lučianas, kaip ir kiti įlindęs į geltoną kombinezoną. Jo kakta blizga nuo prakaito. Mosuodama šaukiu jam, kad atsisveikinčiau. Vis dėlto, kad ir kaip garsiai šaukčiau, jis nė nekilsteli galvos. Skaldomų akmenų griausmo neįmanoma perrėkti. Staiga jis liaujasi dirbęs, meta kastuvą į šoną ir prisėda ant akmens. Uždėjęs rankas ant kelių, nebyliai spokso į tolį lyg mažas žvėrelis, jaučiantis pavojų, tačiau per daug nusilpęs, kad ieškotų vietos pasislėpti.

Įlipu į baltai sidabrinį traukinį su ilga siaura nosimi. Šešiavietės kupė viduryje dar viena laisva vieta. Suspausta keleivių, įsitvėrusių rankomis į ranktūrius, stebiuosi besiglaudžianti prie dviejų visiškai svetimų žmonių. Visi keleiviai kupė skaito, o aš, neturinti po ranka nieko, už ko galėčiau pasislėpti kaip už skydo, linkteliu į priekį žvalgytis pro langą. Nėra skersvėjo, negirdėti bildant. Net priešpriešiais atriedant traukiniui, aplinkui niekas nė nekresteli. Šioje begarsėje bėgių tuštumoje privažiuoju pasienį. It karys plačiai išskėstomis kojomis tarpduryje išnyra moteris tikrinti pasų. Jos maitvanagiškas žvilgsnis klajoja mums virš galvų, nors keleiviai nežiūri moteriai į veidą. Visi skubiai atideda laikraščius bei knygas, ir kupė kurį laiką šnara rankinės bei apsiaustai. Regis, dabar kiekvienam atrodo, kad moteris tarpduryje įtaria jį sunkiai nusikaltus. Mergina priešais mane pasilenkia prie rankinės ant grindų, o jos pilvas virš pernelyg suveržto diržo išsigaubia. Ji stengiasi neišsiduoti, tačiau pro virpančius lūpų kampučius išsprūsta dusulys. Vos tik kupė durys užsidaro, žmonės vėl palinksta prie laikraščių ir knygų. Niekaip nepavyksta išmesti pasienio darbuotojos iš galvos: svarstau, ar ji po akimirkos grįš išmesti manęs iš traukinio. Juk yra buvę neteisėtai sulaikytų nekaltų žmonių. Mergina per stipriai suveržtu diržu skaitinėja žurnalą *Liza*. Iš viršelio man šypsosi moteris. Rodos, girdžiu ją šnabždant: „Juokinga, kad būtent tave turėtų su kuo nors supainioti. Traukinyje aibė žmonių. O tu sėdi ir būgštauji. Net nedrįsti atremti alkūnių į ranktūrius. Juk gali. Visi gali dėti rankas ant ranktūrių. *Visi*, supranti?“ Pavargusi mergina užverčia žurnalą. Suglamžyta *Liza* numesta jai ant kelių. Nesuprantu, kaip galima miegoti, kai priešais tave kas

nors sėdi atmerktomis akimis. Mergina patogiai įsitaiso ant sėdynės ir guli, lyg būtų įsivyniojusi į vatą. Jauku žiūrėti, todėl įsiuntu. Linkiu jai tokio sapno, iš kurio pabustų rėkdama. Spiegtų taip garsiai, kad žmonės, pašokę nuo sėdynių, imtų ją guosti. Vienas net nubėgtų stiklinės vandens. Mergina susigėstų, pultų atsiprašinėti, nervingai pešiotų veido plaukelius ir iš nevilties naršytų rankinėje pudrinės. O aš per sumaištį sėdėčiau kaip sėdėjusi, draugiškai linktelėčiau merginai ir, lyg tai būtų savaime suprantama, *abiem* alkūnėm atsiremčiau į ranktūrius. Kartą esu skaičiusi, kad, susikaupus ir sutelkus mintis, galima paveikti žmogaus sąmonę. Merginos miegą įsivaizduoju tarsi vazoną, į kurį pasodinu savo mintis, besistiebiančias aukštyn, plačiai kerojančias į visas puses ir pamažėl smaugiančias merginos poilsį ir miegą. Jos akių vokai nė nevirpteli.

Stoties salėje ieškau tėvo laiško su telefono numeriu. Žmonės aplinkui skuba į traukinius, o aš gan ilgai rausiuosi lagamine. Šalimais didžiulėje salėje būriuojasi moksleivių klasė. Baigę mokyklą, jie vyksta į kelionę. Nors stovi taip arti, kad galėtų šnabždėtis, mokiniai šūkalioja vienas kitam pavienius bereikšmius žodžius. Vienas jaunuolis dalija šokolado plytelę. Slapčiomis apsižvalgę, moksleiviai godžiai sukramto ją ir it įgelti drauge su kitais keleiviais staiga pasileidžia bėgti į traukinį.

Žmonės čia niekuo nesiskiria nuo miestiečių, su kuriais dar šįryt atsisveikinau. Jie triukšmingi. Greičiausiai Rėja buvo teisi sakydama, kad ir Milvokyje gyvenimas nebūtų kitoks.

Tikėjausi išgirsti tėvo balsą, bet atsiliepia Ana ir mieguistai paaiškina, esą tėvas dabar negalįs kalbėti, mat peršalęs

guli lovoje. Tačiau ji tuoj atvažiuosianti manęs pasitikti. Po ketvirčio valandos įlipu į tamsiai žalios spalvos erdvią mašiną. Į tikrą šeimos automobilį, kuriuo galima važiuoti atostogauti. Po vairu pūpso Anos pilvas – nustembu, nes prisimenu ją visad buvus liesą ir kaulėtą. Žvilgčioju į pilvą ir tik po kurio laiko suvokiu, kad Ana nėščia.

– Dieve mano, juk tu, tai yra... – Žodžiai nuskamba pritrenkiamai, tačiau šypsodamasi Ana paglosto delnu pilvą.

– Taip. Tau juk niekas nepranešė. Esu septintą mėnesį nėščia.

Kai įžengiu į namus, prieangyje visų pirma išvystu vaikišką vežimėlį vaikui guldyti ir vežioti. Ana veda mane pas tėvą į kambarį viršutiniame aukšte. Tėvas nusisukęs veidu į langą. Kvepia žolelių arbata ir ką tik skalbtais drabužiais. Ant naktinio stalelio stovi buteliukas su sirupu nuo kosulio. Šalia apvali, lipni šaukštelio dėmė. Kambaryje labai šilta. Karščiuojančio tėvo akys blizga. Jo sausa oda pleiskanoja. Prie lovos kriokia oro drėkintuvas.

– Vyliausi, kad greit atvyksi. Nenorėjau apie tai užsiminti laiške. Greičiausiai gims mergytė, vakar Aną tyrė ultragarsu – matėme ją, gydytojai mano, kad *ji* visiškai sveika.

Jam kalbant apie tai, kad galiu čia likti ir kad Ana padėsianti man susirasti darbo, dairausi po kambarį nuorūkų, kurios anksčiau it išsirikiavę maži kareiviūkščiai supdavo stalo pakraštį. Neradusi jų, sunerimstu. Labiau nei dėl vaiko ar keisto malonaus tėvo veido. Labiau nei dėl tėvo rankų, nusėtų dėmėmis, kurių anksčiau nesu mačiusi, ar oro drėkintuvo ir to nepaliaujamo slegiamo krioksmo.

– Lioveisi rūkęs? – Šis klausimas tėvą taip nustebina, kad jis kurį laiką nieko nesako, tik švelniai, atlaidžiai šypsosi, o

aš gnybteliu nagais pirštų galiukus, kad nepliaukštelėčiau jam per veidą. Nepasibeldusi įžengia Ana su termometru.

Paulina gyvena rūsyje. Ji paaiškina turėjusi išsikraustyti iš kambario viršuje, mat vaikui reikėsią daugiau vietos. Iš pastogės atsiboginame prie lovos čiužinį. Paulina vilki vyriškus marškinius ir juodas puskojines. Ji parodo man savo draugo nuotrauką. Vilkėdamas keturspalvius kovos drabužius, jis kariškai stovi pievoje su šautuvu. Sukandęs išsišovusius žandikaulius ir nekantraudamas, kada pagaliau bus nufotografuotas. Paulina išdidžiai pasakoja, esą jam ką tik suteiktas karininko laipsnis. Kitą savaitgalį ji vyksianti kartu su juo į kalnus dalyvauti ištvermės pratybose. Klausiu, ar ji vis dar skambinanti fortepijonu, tačiau Paulina, niekinamai suraukusi nosį, ima piktintis Ana ir mano tėvu: pagaliau šie turėsią ką nors, ką galės auklėti, mat jos išauklėti jiems nepavykę. Nesuprantu, ką ji turi omenyje, tačiau daugiau neklausinėju. Kambario kampe stovi akvariumas. Dvi žuvys, atskirtos stiklu, plaukioja aukštyn žemyn. Sukryžiavusi rankas Paulina prisiartina prie akvariumo.

– Žinai, kas būtų, jei ištraukčiau stiklo pertvarą? – klastingai šypsodamasi klausia ji.

Papurtau galvą.

– Žuvys susipjautų. Viena kitą pribaigtų ir suėstų. Jos tik ir laukia, kad kas nors ištrauktų tą stiklo pertvarą.

Kai vėliau paklausiu, kodėl ji dalyvausianti tose ištvermės pratybose, Paulina pažvelgia į mane lyg nesupratusi – tikriausiai mano klausimas pats kvailiausias iš jai kada nors girdėtų. Per vakarienę Ana su tėvu šnibždasi it du sąmokslininkai. Paulina godžiai praryja maistą ir netarusi nė žo-

džio pakyla nuo stalo. Vis žvilgčioju Anai į pilvą, veikiau ne sunkų kaip kalną, kurį ji stumia į priekį, bet pripūstą oro, dėl kurio tapo lengvesnė ir kuris suteikia jai teisę nepasibeldus įžengti į kambarį.

Kambaryje tamsu. Apšviestas tik akvariumas, o žuvys neramiai plaukioja aukštyn žemyn: galėtum pamanyti, kad prasilenkdamos jos žvilgteli viena kitai į akis. It metalo plokštelės vandenyje dirgliai vėduojami blizga mėlyni smailūs pelekai. Žuvys nesiliauja plaukiojusios prie stiklo pertvaros, ir aš klausiu Paulinos, ar tos prakeiktos žuvys kada nors sustos pailsėti. Paulina guli virš manęs, lovoje, veidu į sieną ir neatsako. Ji miega ar tiesiog nusisukusi į sieną tyliai verkia. Šiuose namuose sienos tokios plonos, kad galima girdėti augant kūdikį. Anos pilvas tvinkčioja, o sienos stebi tą pilvą, lyg būtų tam sukurtos. Pilvas pamažėle didėja – viską įtraukia ir išstumia, net tėvo nuorūkas. Staiga man topteli į galvą, kad tėvas nieko nesiteiravo apie Liusę. Apskritai nieko neklausė. O aš ir nebūčiau galėjusi nieko papasakoti jam apie Liusę, kurios veidas tarsi ištrinta dėmė, su kuria nepašnekėsi. Tik batus dar turiu lagamine. Melsvus vaikiškus batelius, kuriuos Liusė pirkusi prieš dešimt metų, bet taip jų ir neišsiuntusi. Neįsivaizduoju, ko dar labiau galėčiau nekęsti nei tų batų. Tyliai pakloju gultą. Batelius padedu ant virtuvės stalo ir palieku raštelį: *„Vaikui“*. Prieangyje, praėjusi pro vaikišką vežimėlį, apsisuku atgal. Akies mirksniu, nė nežvilgtelėjusi vidun, iš akvariumo ištraukiu stiklo pertvarą.

Ankstyvo ryto prieblandoje išsliūkinu iš namų. Automobiliai dar nevažinėja, todėl einu gatvės viduriu – balta lini-

ja, dalijančia gatvę į dvi važiuojamąsias juostas; keliauju ja it siūlu, lėtai, žingsnis po žingsnio, besivyniojančiu miesto pusėn. Iš tolo matau šviečiant fabriko kaminą. Šviesa patikimai blykčioja kas dvi sekundes. Kažkur ten viršuj, daugiaaukščiame name, turėtų būti kambarys, kuriame žmonės nugrimzdę ramybėje, o gatvių triukšmas atsimuša į sienas. Pro langą matyčiau dangų, o jei langą atidaryčiau ir pažvelgčiau žemyn, viskas atrodytų nepavojinga ir trapu it žaislai. Priemiestyje tarp gyvenamųjų kvartalų yra parkas. Ant plikų šakų kabo juodi paukščiai. Krinta pirmasis sniegas. Dvi senyvos moterys lyg prikimštos sėdi prisispaudusios viena prie kitos ant suoliuko. Atrodo, kad joms šilta, o aš jau taip seniai šaltyje, kad net baigiu jį užmiršti. Kai atsisėdu ant gretimo suoliuko, moterys įsistebeilija į mane: jų akyse jokio draugiškumo, žinau, kad trukdau joms. Tačiau vis tiek lieku čia. Ir nepasakau joms, kad noriu matyti, kaip ant žemės krinta sniegas, kuris nei sustingsta į ledą, nei nukloja žemę storu puriu sluoksniu – jis tiesiog ištirpsta, todėl vis nekantriai laukiu naujos snaigės – akimirksnio, kai ji krinta dar neištirpusi. Ir kartu su jomis lauksiu čia, kol žemė apsigaubs baltu dangalu. Sniego patalais.

Leidyklos „Tyto alba“ serija
„Garsiausios XX a. pabaigos knygos“

- ✓ Peter Høeg „Panelės Smilos sniego jausmas“
- ✓ Jostein Gaarder „Sofijos pasaulis“
- ✓ Kerstin Ekman „Įvykiai prie vandenų“
- ✓ Umberto Eco „Fuko švytuoklė“
- ✓ Michael Ondaatje „Anglas ligonis“
- ✓ Einar Már Guðmundsson „Visatos angelai“
- ✓ Robert Schneider „Miego brolis“
- ✓ Andréï Makine „Prancūziškas testamentas“
- ✓ Peter Høeg „Moteris ir beždžionė“
- ✓ Milan Kundera „Nemirtingumas“
- ✓ Nino Ricci „Šventųjų gyvenimai“
- ✓ Thomas Brussig „Herojai kaip ir mes“
- ✓ Andrzej Zaniewski „Žiurkinas“
- ✓ Gabriel García Márquez „Apie meilę ir kitus demonus“
- ✓ Michael Larsen „Netikrumas“
- ✓ Alessandro Baricco „Šilkas“
- ✓ Viktor Pelevin „Čiapajevas ir Pustota“
- ✓ Irvine Welsh „Traukinių žymėjimas“ (Trainspotting)
- ✓ Ute Ehrhardt „Geroms mergaitėms dangus, blogoms – viskas“
- ✓ Susanna Tamaro „Eik kur liepia širdis“
- ✓ Umberto Eco „Vakarykštės dienos sala“
- ✓ E. Annie Proulx „Akordeono nusikaltimai“
- ✓ Elfriede Jelinek „Geidulys“
- ✓ Zyranna Zateli „Grįžtantys su vilkų šviesa“
- ✓ Svava Jakobsdóttir „Gunlodos saga“
- ✓ Agneta Pleijel „Žiema Stokholme“
- ✓ Lydie Salvayre „Šmėklų draugija“
- ✓ Ute Ehrhardt „Kaip tapti bloga mergaite“
- ✓ Carl-Johan Vallgren „Lošėjo Rubašovo dokumentai“
- ✓ Michael Larsen „Gyvatė Sidnėjuje“
- ✓ Alina Fernández „Alina“
- ✓ Margaret Atwood „Greis“
- ✓ Ingrid Noll „Šaltas vakaro dvelksmas“
- ✓ Eva Wlodarek „Neliksiu nepastebėta“
- ✓ Catherine Clément „Teo kelionė“
- ✓ Connie Palmen „Dėsniai“
- ✓ Robert Schneider „Oreigė“
- ✓ Nikolaus Piper „Feliksas finansininkas“
- ✓ Lennart Hagerfors „Svajonė apie Ngongą“
- ✓ Arto Paasilinna „Zuikio metai“
- ✓ Judith Krantz „Tesės Kent brangenybės“
- ✓ Elizabeth Wurtzel „Prozaco karta“
- ✓ Marie-Claire Blais „Geismai“
- ✓ Ian McEwan „Amsterdamas“
- ✓ Ragnhild N. Grødal „Grobuonis!“
- ✓ Zoë Jenny „Žiedadulkių kambarys“
- Denis Guedj „Papūgos teorema“
- Philippe Delerm „Pirmas gurkšnis alaus ir kiti maži malonumai“
- Alessandro Baricco „Jūra vandenynas“
- Carl Sagan „Demonų apsėstas pasaulis“
- Jean-Pierre Vernant „Pasaulis, dievai, žmonės. Vernanas pasakoja mitus“
- John O'Donoghuė „Sielos draugas. Keltų pasaulio dvasinė išmintis“
- Milan Kundera „Išsiskyrimo valsas“

Jenny, Zoë

Zo-06 Žiedadulkių kambarys : romanas / Zoë Jenny ; iš vokiečių kalbos vertė Rita Žiedaitė. – Vilnius : Tyto alba, 2000. – 102[2] p. – (Garsiausios XX a. pab. knygos)

ISBN 9986-16-173-8

Zoë Jenny knyga „Žiedadulkių kambarys“, vos tik išleista, iškart atsidūrė pirmoje vietoje Šveicarijos bestselerių sąrašuose. Subtilus, nuoširdus, poezijos kupinas romanas pasakoja apie jaunosios kartos skepsį ir iliuzijų praradimą. Jauna mergina Džo leidžiasi į kelionę, palikusi tėvą, kad surastų motiną. Tačiau jos kelias veda į neišvengiamą išsiskyrimą su tėvais.

UDK 830(494)-3

ZOË JENNY

ŽIEDADULKIŲ KAMBARYS

Romanas

Iš vokiečių kalbos vertė *Rita Žiedaitė*

Viršelio dailininkai *Daumantas Každailis, Ilona Kukenytė*

SL 1686. 2000 08 23. 4,17 leidyb. apsk. l. Užsakymas 597
Išleido „Tyto alba“, J. Jasinskio 10, 2600 Vilnius
Spausdino AB „Standartų spaustuvė“, S. Dariaus ir S. Girėno 39, 2038 Vilnius

„Niekas daugiau neprimena Liusės. Net žiedadulkės, lyg geltonas kilimas nuklojusios grindis, regis, ne Liusės pabertos, o savaime dešimtmečiais pro atvirus langus supūstos.“

Tarptautine sensacija tapęs lyriškas romanas apie merginą, patyrusią tėvų atstūmimo skausmą. 1997 m. knyga išsiveržė į Europos bestselerių sąrašus, o jos 23 metų autorė Zoë Jenny (g. 1974) atsidūrė literatūros pasaulio dėmesio centre. „Žiedadulkių kambarys“ prasideda kaip brendimo istorija: kai Džo sueina vos treji metai, jos mama pabėga su meilužiu. Tėvas dirba naktinėje pamainoje, ir mergaitė dreba viena namuose, kurie kadaise buvo pilni juoko ir laisvos meilės, nuūžusios per Europą 8-ojo dešimtmečio pradžioje. Džo leidžiasi ieškoti meilės prasmės: būdama paauglė, įsivelia į pavojingus meilės ryšius ir eksperimentuoja su *Ecstasy*. 17-kos metų ji nusprendžia susirasti mamą. Galiausiai, herojei suvokus, kokios kančios kamuoja jos motiną, įvyksta vaikystės fantazijų ir suaugusios moters tikrovės susitaikymas.

Šiame romane jokios literatūrinės konvencijos neiškraipo jausmų tikslumo. Autorė suvokia: jei pasakys nors vienu žodžiu per daug, pusiausvyra bus suardyta, o dramatinis efektas išblės. Parašytas sklandžia ir įtaigia kalba, užuominomis išreiškiant sielos skausmą, „Žiedadulkių kambarys“ tampa daugiau nei vaikystės istorija. Tai vienas iš pačių pirmųjų ir radikaliausių techno kartos romanų, nukreiptas prieš tėvus, auginusius savo vaikus pagal liberalias 7-ojo dešimtmečio pabaigos nuostatas, ir apibendrinantis to laiko dvasią. Literatūros kūrinys pavyksta tik tada, kai autorius kuo nors rizikuoja: šiuo atveju autorė rizikuoja apsinuogindama – papasakodama labai asmenišką istoriją.

